

כמ"ש במ"א). וי"ש אבן מאסר [הבונים] שזהו עבד בקבלת עול [מ"ש] הייתה לראש פינה, והוא בחי' עטרת בעלה שנק' תגא על רישי' כניל (והוא מ"ש ישמח משה כו' ל' להבא שהוא משיח כי עבד נאמן קראת לו כליל תפארת בראשו נחת כו').

וזהו רני ושמחי בת ציון דוקא שהוא בחי' עבד בקבלת עומ"ש ובאוי"ר בחי' מקבל בלבד כניל כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא מטעם שתעלה למעלה מכל האור' העליוני' כניל, וראי' לזה כמ"ש שמעי בת כו' שכחי עמך ובית אביך בביטול כל רצוני הורות כעבד בקבלת עול יראה בלבד ואז יתאו המלך יפיד דוקא, וזשינ כי הנני בא ושכנתי בתוכך לעיל שתהי' איח עטיב מטעם הניל ודיל.

מלי כהוי' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו'. כתי' כי נר מצוה ותור' אור הרי המצוה נק' בשם נר שאינה אלא בחי' כלי להחיות האור שהוא התור' ולכך גזרו אומ' דמצו' תית כנגד כל המצו' לפי שתית הוא בבחי' פנימי' האור דמצות שנק' כלים כמו הנר לאור (וכידוע דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברין דמלכא והחכ' דתו' שבראש מקור לכל האבר' כו'). והנה גם הנשמה דאדם נק' נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם והיז ג"כ כמו

ישמח משה . . כי עבד נאמן: תפלת העמידה לשבת.

מי כהוי' אלקינו: נמצא במוך א' 123 ע' קיב. ב' 146 ע' סג. ג' 282 ע' מר. ד' 351 ע' צח [נמצא רק מע' תידי ועד ע' תבו]. ה' 436 ע' ע' [נמצא עד לקמן ע' תבו]. ו' 524 ע' נג [בכותרת: ענין שמן ופחילה]. ז' 627 ע' לב. ח' 653 ע' קח [בכותרת: תורת אדמור נבנימ. רק חלק, עד לקמן ע' חל]. יא' 1232 ע' לח [בכותרת: תורת אדמור ינע. בעיה דשנת תקפ"ו לפיק מאדמור ד"ב ינע (וראה עד להלן עיד התאריך). נמצא עד לקמן ע' תבו]. יב' 1278 ע' קנט. כ' [נמצא עד לקמן ע' תבו]. יג' 2015 ע' רנה [נמצא עד לקמן ע' תבו].

המאמר נדפס במוך א' ובין אריחים ניתוספו בפנים אותיות או חיבות במוך ב' ובמוך ו'. לכללות המאמר זה ראה דיה זה בתורה אור מקץ לת. ב. וקיצור באור התורה בראשית כרך ה ס"ע תתקלא ואילך, והוספות שם כרך ז ע' 2524. עוד קיצור — שם כרך ה ריש ע' 1864. עיד תאריך המאמר, הובא לעיל במוך יא': תקפ"ו. ולמיי יס לנו ג' מאמרים מתוכה תקפ"ז: א) המאמר שלפנינו, ב) ויהי מקץ (ראה לקמן בהוספה) ברישית המאמרים, ג) המאמר שלפנינו. [אמנם לקמן בהמאמר (ע' שפא) מציון בדרוש דבראשית ירא בשח', וקאי על דיה בראשית תקפ"ז (נדפס לעיל בריש הספר), ועס"ז כנראה טעה המעתיק בציון השנה כאן וצ"ל: תקפ"ז].

מי כה' אלקינו . . המשפילי לראות: תהלים קיג, הו'.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

דמצו' תית כנגד כל המצו': מאה רפ"א.

דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברין דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.

נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כו.

הנר שהוא רק כלי לאור שבתוכו כך הנשם נקי כלי לאור דשם הוי' המאיר
 בה כמו כי אתה תאיר נרי כו', ולכאור' הנה יל' למה נמשל לפעמים המצו'
 לנר ולפעמי' הנשם לנר דמשמע מזה שענין א' הם ולכאור' אין לנשמה וגם
 למצוה שייכות להיות בבחי' נר דוקא, ולמה לא נמשל ד"א לנר כו'. אך הנה
 תחלה יל' בפרטי' ענין משל הנר והאור שבתוכו ומתוך זה יובן הנמשל
 ברוחני' דנה"א שנק' נר הוי' וגם בענין המצוה שנק' נר כו'. דהנה ב' דברי'
 יש בנר שגורמי' הארת האור ובלעדם א"א לאור להאיר כלל והן השמן
 והפתילה שהפתילה נשאבה מן השמן והאור נאחז בפתילה ושואבת את השמן
 בפתילה אזי יהי' סיבת הדלקת האור בפתילה זמן רב. והנה ידוע במשנה
 וגמרי' שכל שמן שאינו נמשך אחר הפתילה אין מדליקין בו וכמבואר בפ'
 כמה מדליקין לענין הדלקת נר שבת, כך הוא בדין נר חנוכה שיש שמנים
 שאין מדליקין בהם לפי שאינם נמשכים אחר הפתילה, ולכאורה אין זה מובן
 דאם עיקר הדלקת האור הוא בפתילה דוקא שטבע האש לכלות דבר שנאחז
 בו כעץ יבש שהאש הנאחז בו שורף ומכלה וזהו הנקי' הדלקה א"כ גם
 בהדלקה זו דאור ה"ו בפתילה דוקא למה צריך שיהי' השמן נמשך בפתילה
 דוקא וא"ל אינה מצות הדלקה כלל לא בנר שבת ולא בנ"ח, אלא צ"ל בזה
 דעיקר ההדלקה הוא בשמן ולא בפתילה דהיינו מה שהאור הוא שואב את
 השמן בפתילה ומכלה אותו מעט מעט זהו עיקר סיבת עיכוב ההדלקה עד
 שיכלה השמן יכלה ההדלקה והפתילה נשארת קיימת בלתי נשרפת כלל רק
 שהאור נאחז בה זמן רב מצד שהות ועיכוב דכליון השמן שבפתילה ע"י
 האור כידוע, וא"כ עיקר ההדלקה הוא באור שמכלה השמן הנבלע בפתילה
 מעט מעט ואין הפתילה רק כמו ממוצע להביא את האור שבה בשמן
 הנבלע בה לכלותם, ומה שהשמן נמשך אחר הפתיל' ונדבק בה וכלה זהו בא
 ע"י האור שבפתילה שהוא שואב את השמן וע"כ צריך שיהי' השמן שנמשך
 אחר הפתילה ויהי' האור יכול לשאוב אותו ולכלותו, וכמו שאנו רואי' בחוש
 כאשר השמן נשאב בפתילה ע"י האור נמשך האור ומתיישב ושואב ומכלה
 להשמן שבה מעט מעט ועי"ז סיבת עיכוב זמן הדלקת האור ואינו שורף
 וכלה במהרה, ש[הרי] כאשר אין [השמן] נמשך בפתילה ואין האור נאחז רק
 בפתילה לבד מיד קופץ ומסתלק או שמכלה ושורף לפתילה מיד, וכן בשמן
 לבדו בלא פתילה אין האור שואבו אלא נשקע וכבה בו מיד ולא הי' סיבה
 לעיכוב זמן של הדלקה כלל, אלא ע"י הפתילה שנדבק בה השמן ומונחת
 בתוכו שהוא כמו ממוצע לחבר ולהמשיך האור בשמן להדליקו ולכלותו מעט
 מעט עד שיתעכב זמן ההדלקה. ונמצא שהפתילה והשמן גורמי' שהאור
 [יתאחז זמן רב בהדלקה זו, ואמנם עיקר ההדלקה הוא באור בשמן לכלותו]

שרה הנר — שבתוכו... לאור: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חובות הדומות: לאור... לאור.

כי אתה תאיר נרי: תהלים יח, כט.

בפ' במה מדליקין: שבת כ, ב.

בדין נר חנוכה: ראה שבת שם כא, סע"א ואילך. שולחן ערוך אורח חיים ר"ס תרעג.

בשאיבותו כשנמשך אחר הפתילה] והפתילה אינו רק כממוצע להיות השמן כלה ע"י האור השואבה ואינה נשרפת כלל כניל כי עיקר עצם ההדלקה של האור אינו רק מכליון השמן בלבד ולא מכליון הפתילה וכשכלה השמן תכלה ההדלק' וזמן ההדלק' מתעכב רק כמו לפי' ריבוי השמן (וגם ראי' מצלילת האור שאינה רק לפי' צלילר] השמן דוקא כו').

והנה הנמשל מכ"ז יובן כרוחניו' בענין הנשמה האלקי' שנק' נר הוי' כו' דב' דבר' הללו שבנר שמן ופתילה הנה הפתילה הוא הנשמה האלקי' והשמן הוא נהי"ט והשמן הוא נמשך אחר הפתילה וכלה באור האלקי' ע"י הפתילה שהוא הנהי"א שהוא בחי' ממוצע להביא ולחבר אור האלקי' בנהי"ט (ששרשה מבחי' התווה שנק' חושך להפוך לאור ע"י שם מ"ה דנשמה כידוע דמ"ה מברר לבין כו') וכמבואר במשל הניל ממש דיל', ולהבין ביאור כי' יש להקדים תחלה שרש הנהי"א ונהי"ב שבלשון הגמ' נק' יצי' ויצהיר' שבצדיקים יצי' שופטן וברשעים יצהיר' שופטן ובינוני' זריז שופטן, דמשמע שבי' הנפשות שנק' נהי"א ונהי"ב שולטות כמ"ש בזוהר ובע"ז ולפעמים מתגבר בחי' הטוב דיצי' ולפעמים מתגבר בחי' הרע דיצהיר' וגובר עליו כמ"ש כי יצר לב האדם רע מנעוריו ומתגבר עליו בכל יום כו', וכל עיקר ירידת הנהי"א שהוא יצי' באדם אינו רק לברר ליצהיר' שהוא הגוף שנק' נהי"ט ולהפכו לקדושה האלקי' (כי הנשמה עצמה אי'צ תיקון כי היא נמשכה מעולם התיקון שהוא שם מ"ה שמפני זה נק' נר הוי' ולא ירדה רק לברר לק"נ דנהי"ט כו'), וזהו שא' בכל לבבך בשני יצריך אפי' ביצהיר' שהוא נהי"ט לאכפיי' לרע שבק"נ שנק' סט"א שיהי' גם הלב החומרי בטל ונכנע לאלקות תמיד בהתפעלות אהוי"ר ותשובה ומע"ט ולא ילך בשרירות לבו הרע כו', אך באמת לכאור' י"ל דמהיכן יש כח בנשמה להפוך לטבע הרע דנהי"ט שהוא הנק' יצהיר' שהוא רע מתחלת הבריאה מאחר שנק' יצהיר' שמשמעו שמיצירתו ותולדתו בבחי' רע גמור כו', אך הענין הוא דמה שנק' בשם יצהיר' ויצי'ט בלשון יציר' זהו לפי שהן באי' ממקורם שמשם נמשך ונולד עיקר מציאותם ע"כ נק' בשם יצי' או בריאה ממש והיינו [שנק'] מקורם [בשם] עו"ט ועו"ר דמקור המוליד וממשיך לבחי' הטוב דיצי'ט הוא שנק' עומי"ט ומקור המוליד וממשיך לבחי' הרע דיצהיר' נק' עומיר', והן הנק' כתרין דמסאבות' דק"נ דאת זלעו"ז עשה האלקים כו' כידוע.

דמ"ה מברר לבין: נסמן לעיל ע' סב.

שבצדיקים יצי'ט שופטן: ראה ברכות סא, ב. זוהר (רע"א מהימנא) בא מא, ב. משפטים ק"ח, ב.

כי יצר לב האדם רע מנעוריו: נח ח, כא.

ומתגבר עליו בכל יום: סוכה נב, ריש ע"ב.

כי הנשמה עצמה אי'צ תיקון: נסמן לעיל ע' עד.

בכל לבבך בשני יצריך: נסמן לקמן ע' תקב.

עו"ט ועו"ר: עומק טוב ועומק רע.

כתרין דמסאבות' . . . דאת זלעו"ז עשה האלקים: נסמן לעיל ע' סג.

וביאור הענין כידוע במ"ש כי רוח האדם הוא העולה למעלה ורוח הבהמ' היא היורדת למטה שזהו ב' הפכי ממש, דרוח האדם [הוא] נה"א העולה למעלה במקורה שמשם נחצבה שנק' עומ"ט כנ"ל, והיינו בחי' כח העצמי' דנשמה כמו שהוא למעלה (כמ"ש בזהר שנק' כח קדישא כמו [ה]עונה איש"ר בכל כחו כו') ובעונות האדם אמר כשל בעוניי כחי כו') שהוא בבחי' המקיף שנק' צל"ם כמ"ש אך בצלם יתהלך איש כו', וזהו שנק' יחיד' שבנשמה שחבוקה ודבוקה וצורה תמיד בצרור החי' באור האלקים מצד עצם טבעה ומהותה ברוחני' האלקי שנק' רוח האדם שנברא בצלם אלקים ע"כ עולה תמיד לשורשו העצמי ומקורו לפי שטבע כל דבר שיומשך לשורשו כניצוץ שנמשך אחר השלהב' מקרוב או כאור הנר שעול' למעל' לאש היסודי, כך אור הנשמה ורוח אף בהיותה מלוכשת בגוף בנהי"ט היא העולה תמיד למעלה (כי גם שנחלקה הנשמה לה' מדריגות נרנח"י מי"מ בכל חלק ממנה יש בה טבעה ומהותה העצמי' כמו בחי' יחיד' עצמה (שעל"י) א' מיד כלב יחידתי שאינה מלוכשת ברע דק"נ כלל, וזהו טהורה היא כו'), וכמו שבשכל שבמות שמלוכש בה מאור החכ' שבנה"א היינו שכל ענין כח השכל הזה אינו רק להבין ולהשכיל באלק' וכל סוד' התו' שנק' חכ' אלקי' לבד אבל בשכל וחכ' אחרת לא יסוגל אור זה להשכיל ולהבין מאומה כי לא תשכיל רק מדבר שהוא משרשה ומקו' העליון האלקי' עד שלא נק' נפש זו נפש המשכלת רק במה שכח השכל שבה אינו רק כח שכל אלקי' (בל"א געטליך) וזכרוה אלקי' ממש ולא שום שכל ודעת אחר זולתו (וכנשמות בלא גופי' בגי' שאין כח ההשגה שלהם בחי"ב שבהם רק בהשגו' אלקי' שמאיר בהן מבחי' חו"ב שבמל' דאצי' עד חו"ב דאצי' עצמו), וזהו שנק' נשמה כמ"ש נשמת שדי תבינם ומשכנה במוחי' שבראש במות החכ' ומוח הבינה, ויש בזה

כי רוח האדם הוא העולה [ו': העולה היא] .. היא היורדת [ב': יורדת] למטה: קהלת ג, כא. — בהוספת חיבת כ"י מובא גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' ת, ע' תתד וע' תתסא. ח"ג ע' אקסו. (וראה הנסמן בקירא ח"א ע' שא. דברים ח"ב ע' תל וע' תקיד. ח"ג ע' תתקטב. דנשמה .. שנק' כח קדישא: ראה זהר פינחס רכ, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אצת. (העונה איש"ר בכל כחו: ראה שבת קיט, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איכט. ושי"נ שם ע' אקלג. ח"ד ע' אהע. כשל בעוניי כחי: תהלים לא, יא. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעא. ושי"נ ע' אישעא. אך בצלם יתהלך איש [ב': ליתא]: תהלים לט, ג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך. ח"ג ע' תתסו. ושי"נ.

כאור הנר שעול' .. לאש היסודי: ראה תניא פ"ט. הנשמה לה' מדריגות נרנח"י: ראה בראשית רבא פ"ד, ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכה. ושי"נ. מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישע. ושי"נ ע' איתצו. טהורה היא: ברכת אלקי נשמה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסד. ושי"נ. שורה בתן — עד חו"ב דאצי': ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: דאצי' .. דאצי'. נשמת שדי תבינם: ראה הנסמן בסמוך הערה ד"ה: ותוכן. נשמה .. ומשכנה במוחי' שבראש: ראה ע"י חיים שער (ו) העקודים ספ"ה (מ"ק). הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתסו.

חילוקי מדריגו' רבו' שאין כל נשמ' דומה לחברת' בבניא זה משיג בהשגו' אלקי באופן כך וזה משיג באופן אחר כמ"ש ותוכן רוחו' הוי' כו' (כמו שבמ"ת ה' ס"ר דיעות חלקו' במדריגתו כמ"ש איש איש על דגלו באותו לבית אבותם [כו]), כמו מס' דחשד שכלם והשגתם באלק' באופן האהבה וחדוה כמתנה מיכאל וכפני אר"י אל הימין כו' דהיינו מה שמתפעלים מהשגתם האלקי היא חדוה ואהבה, וזהו שנק' בשם תולדה חדשה, כי מה שמתהוה שכלם והשגתם זהו בעצם מהותם כך, אך מה שמתפעלי' מזה באהבה שזהו שנולד מן המקור העצמי שלהם שנק' עומק טוב והוא הארת הכתר בחי'ב שיולידו התפעלות אהבה או התפעלות יראה [אלקי'] (שנק' בשם בן ובת שנולדה מאויא שהוא מחודש מכח אור הכתר שנק' מזל כו') [כ] הרי אנו רואים שהנפש הזאת הנק' נהיא לא ימצא בה התפעלות אהוי"ר בתמידיות כמו שהנפש בעצמ' בתמידי' אלא רק לפרקים תתפעל [הנפש בהתפעלות] אהוי"ר מן השכל והשגה שזהו בא מכח מקור העצמי דיחי' שנותן כח בחי'ב להוליד כחי' התפעלות [זו] דאהוי"ר כו', וע"כ נק' בחי' תולדה זו דמדור מן השכל בשם יציט בבחי' יציר' דוקא והוא מה שנולד ונוצר מבחי' המקור העצמי שהוא עצם הטוב שנק' עומק טוב כניל (אכל מה שהנפש בעצמה ומהותה כמו בהשגו' אלקי' לא נק' יצי' בבחי' תולד' חדשה כלל, ובאמת הרי א' לשון בריא' ויציר' גם בנשמו' כמ"ש ויברא ה' כו' ויצר ה' את האדם כו' כידוע, והיינו דוקא על עצם הטוב דבחי' עומק טוב דיחי' הניל רק שנחלקו' לה' מדריגו' דנרנחי' והוא בהתחלקו' שלה בכלים בגוף במוחא ולבא כו' דמשכן הנשמ' במוח ורוח בלב ונפש בכבד כו', ולכך אין התולד' הזאת להתפעלו' המדות באהוי"ר שבלב רק לפרקים כניל, אבל כמו שהנשמ' היתה למעלה בלא גוף הרי ודאי כלולים בה כל מדריגו' דרוח ונשמה שהן מדו' ושכל כו' ומוכרח לומר להתפעלות התמידי' כמו שהיא בתמידיות כמו המלאכים ודיל'.

והנה כיצא בזה יובן באולע"ז כו' שהוא בחי' רוח הבהמ' דנה"ב שהיא היורדת למטה שהוא היסר ממוח דרוח האדם דנהיא העולה למעלה כניל. דהנה כל עיקר מהו' וטבע דנה"ב שנק' נפש החיונית ממש לעומת זה ונגד דקדושה דהיינו שכל רצונה וחפצה רק להתמשך למטה לדבוק

ותוכן רוחו: הרי: משלי טו, ב. ראה לעיל ע' ל. ושינ'.

איש על דגלו: במדבר ב, ב.

וכפני אר"י אל הימין: יחזקאל א, י.

ויברא ה'... ויצר ה': בראשית א, כו, ב, ז.

הנשמ' במוח ורוח בלב ונפש בכבד: ראה מאמרי אדהיא דברים ח"ג ע' תתקי. ושינ' עץ חיים שער (כו) פרטי ע"מ פ"ב. שער (מ) מנימוי וחיצוניות דרוש יב. שער (מא) החשמל פ"א. מדרש תלפיות ענף אדם ומדינותיו.

שריה היורדת — ממוח: בגו': גמור.

ולהתקשר בדבר גופני וחומרי בכל מיני תאות גשמ' כרוח הבהמ' ממש, שזוהו שכ' כי רוח הבהמ' יורדת למטה שתמיד ירידת' למטה להתמשך ולהתקשר בשרשה שנלקחה משם שהו היכלות הקליפו' ששרשם מזימ שנפלו בשבחיכ כידוע (ועיקר השביר' הוא במד' דוקא ע"כ עיקר רוח הבהמ' הוא בתאו' רעות וגסות כו' שהוא האש זרה בחוס קשה ביותר (שמפני זה נק' הבהמ' בעייר כמ"ש וישלח את בעירו שמבעיר באש התאו' בלב כאש ממש [כו']), והוא בחי' ב"ן דק"נ גימט' בהמ' ששרשה בשם ב"ן דתוהו שנק' בהמה רבה כו' כידוע) ורוח האדם הוא שם מ"ה גימט' אדם דתיקון שמברר לב"ן דבהמה כנ"ל, ולכך אי' דאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כבהמ' שרוח הבהמ' יורדת למטה דוקא כנ"ל לעומ' [ר] שמשם מקור כל המשכות תאות רעות כו'. והנה לבד בחי' המדות דבהמ' שהן מדות הטבעי' שנמשכים אחר תאו' עצמו נק' רוח הבהמ' שיורדת למטה כנ"ל אלא גם בחי' השכל והדעת שבגה"ב הזאת (ששרשה מהיכלות דק"נ) שיש בה להשכיל ולהבין בעניני עוה"ז ונק' נפש השכלית באדם שבזה יתרונו על הבהמ' הגשמי' שמורה ציור קומתו ע"ז במה שהולך בקומה זקופה ולא בקומה כפופה (כמ"ש כי זקיף אינש לימא זוקף כפופים), עכ"ז הרי אנו רואים שכל ענין השכלתו בשכלו אינו רק בענינים גשמי' אם בצרכי גופו במה שהוא חפץ ומתאו' כמו למצוא תחבולות להשיג הון ועושר או גדולה או לפקח בשכלו השייר למדות גופני' לבד שזה יהי' לטובתו ולא לרעתו בכלל, שאין זה רק בדעת המתפשט במד' הטבעי' טו"ר שהטוב יאהב בטבעו ויפקח בשכל ודעת לטוב (וגם לצדד בזכותו בטוב טעם ושכל ולהפוך לרע לזולתו ולברוח ממנו בכל תחבולה ועצה (ונק' פיקח בלשון הגמ' כמ"ש אי פקח הוא דקאי בבגה"ב שאינו ת"ח ויודע הדין רק שמתחכם לטעון לזכותו לעשות כפי שיהי' לטובתו (וכמו שועל שנק' פיקח שבחיות, להיות ששם פקחות לא

כי רוח הבהמ' יורדת למטה: נסמן לעיל ע' שסד.

שורה ולהתקשר... הקליפו': דל' לידבק... דק"נ.

ועיקר השביר' הוא במד': ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ת"ש.

וישלח [כו': ושלח] את בעירו: משפטים כב, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יג. כמדבר ח"א ע' קנו.

תיג ע' תתקי. דברים תיג ע' תתקסא.

שורה הבהמ' — בלב כאש: כו': כלהב אש.

ב"ן... גימט' בהמ': ראה תניא ספמ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. ושי"נ. דברים ח"ד ע' רכו. ושי"נ.

בתמה רבה: ראה תניא שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנז. ושי"נ. דברים ח"א ע' עכ. ושי"נ.

מ"ה גימט' אדם: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקיד. ח"ד ע' אקסז.

דאין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמז. ושי"נ.

כי זקיף אינש: ראה ברכות ס, ב.

בלשון הגמ': כו': בלהיק.

אי פקח הוא: ראה ערובין מא, ב. פסחים פו, סע"א. כתובות פו, א. פס, רע"א.

שועל שנק' פיקח שבחיות: ברכות סא, ב.

שייך רק למדות שבלב שהוא פתיחת הלב בפתיחת עין כו', ואף גם בשכל וחכ' שאינו שייך למדות טבעי' שבלב כמו השכלה בעיון השגת שכלי' ומשכחות עמוק' בלימודי' החיצוני' בחכ' הטבע וחכ' התכונה ורפואה וכה"ג אין זה רק להשיג בבחי' ההגשמה דוקא דהיינו בכל גשמי' איך שהוא מורכב לכל פרטי חלקים שזה מה שבא מכח האלקי בבחי' יש דוקא שזהו מה שהשכל האנושי משיג בו ובכל מיני שכל ודעת. אבל בחי' שכל האלקי שבנה"א הוא היפוך זה ממש שמשגיג בבחי' הרוחני והוא בבחי' האין האלקי המהווה כל בריאה ובריא' ליש ומציאות דבר מ"ה בטבעו ומהותו ואיך שכל בריאה בטילה במציאותה וכלא ממש חשיבא לגבי הרוחני' האלקי' (כמו מי שאמר לשמן וידליק כו', ואפי' כחו' הרוחני' דצבא השמים בכומ' ועוד למעלה מעלה מהם תמיד נמשכי' מכח האלקי' בכל רגע ואף לא הי' מציאות' נמצא בבחי' בריאה כלל כידוע, ודרך כלל אמ' בדבר ה' ואין לך דבר שחוץ ממנו וגם מה שבא בבחי' הטבעי' כמו כד' [ו]דצח"מ הכל הוא מכח האלקי המטבעי הטבע כידוע דאלקי' גימט' הטבע ולזה אמ' מי שא' לשמן וידליק כו' כמ"ש במ"א). ולפי"ז הרי שכל האנושי שבטבעו להשיג כל הגשמה כמו שנבדלת מן הרוחני' הוא דמיון כוזב ושקר כמ"ש כי כל האדם כוזב ומנגז לאמת האמיתי' היינו השגת שכל האלקי דנה"א ברוחני' האור וחיות כל הברואים שאין שכל זה האלקי נתפס כלל בהשגה בשכל אנושי לעולם מטעם הנ"ל שהוא הפכי לתפוס רק הגשם והפירוד כמו שנראה לעיני בשר כו' ולעיל אמר ונגלה כו' וראו כל בשר וכמו שהי' גם בפרות שנשאו הארון, ולפי"ז מ"ש רוח הבהמ' יורדת למטה דוקא קאי גם בשכל ודעת דנה"ב שנק' נפש החיוני' הטבעי' (וזהו כי זקיף אינש לימא זוקף כפופי' כאדם שרוח האדם העולה למעלה להכיר את בוראו כו' כנ"ל שזהו היפך דרוח הבהמ' שאינה מכרת מה למעלה ולכך הולכת בקומה כפופה כו' כנ"ל לפי שרוח הבהמ' יורדת למטה בשכל ומדות כנ"ל וד"ל).

והנה כמו שמבואר למעלה בענין הטעם שנק' יצ"ט בבחי' יציר' דוקא משום שהתפעלו' המדות דוקא באהוי"ר דקדושה נמשך בבחי' תולדה חדשה ממקור הראשון העצמי שנק' עומק טוב כו', הנה כך יובן ג"כ באת זלעזי' כו' גם בנה"ב שהיא ג"כ רוחני' בעצם רק שהיא רוח גסה כרוח

מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א כגי' העין יעקב. ר"א סידור שער המועדים רכ, ב. ביאורי הוהר יקרא טב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חששט. ושי"ב במדבר ח"ג ע' אלב. ושי"ב לקמן ע' שעה. בדבר ה': תהלים לג, ו.

דאלקי' גימט': הטבעי' ראה שער היחוד והאמונה רפ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעג. כי [ו]: ליתא] כל האדם כחב: תהלים קטז, יא. ונגלה . . . וראו כל בשר: ישעי' מ, ה. בפרות שנשאו הארון: שמואל"א ו, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלו. ושי"ב. בנה"ב . . . מבחי' שמרי האופנים: ראה לקוסי' תורה האזינו עד, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקעד.

הבהמ' ממש אבל יש לה שרש ומקור שמשם נמשכה ונחצבה עצם מציאותה בהגשמי' הרוחני' כיכ היינו מבחי' שמרי האופנים שבהיכלות דקי"ג כו' שמפני עצם בריאותה כך ע"כ הנפש ההיא היא תמידית באופן זה והוא בהמשכו' הגשמי' דעו"ז כשור לעשב כו' כך זה השכל והמדות הטבעיי' נוטים תמיד לעניני הגשם דוקא בלי שינוי כלל כו'. אך הנה מה שלפעמים התפעל הנפש הגסה הזאת בהתפעלות יתירה מכפי המדה ורגילותה התמיד' שבה והיינו התפעלות האהבה והחשק לתאור' נפשה ביותר מכפי השכל המנהיג מדות שבה תמיד, הנה זהו שנק' בשם תולדה חדשה ממש שנולד מבחי' מקור' הראשון שבה בבחי' תוס' רב וחדש מעיקרו שבא מבחי' עומד שבושר נה"ב מבחי' מקיף דכתרין דקי"ג (שנק' צל ומקיף כמו בקדוש' שנק' צלם כמו סר צילם כו'), כי הרי יוכל האדם להיות אף במדות ושכל דנה"ב בלי התפעלות האהב' או הירא' כל היום רק לפרקים יבא לו ההתפעלות בהעמקת דעת ומח' לרע ולא בכל עת יתפעל אף שיחשוב מ"ז כו', אלא בהכרח [צריך] לומר שזה שנולד ונתפעל לפי שעה נק' תולד' חדשה שלא הי' בגילוי עדיין בנפש זו רק בהעלם במקיף והולידו בגילוי התפעלות בלב בשר בבחי' תוס' ומחדש מעיקרו שזהו בהכרח בא ממקור הראשון שלה שנק' עומק רע כניל (וכענין שא' הבא לטמא פותחין לו שערי טומאה שהן כתרין דמסאבותא וכמבואר בזה' בכמה דוכתי'). וזהו הטעם שנק' בשם יצה"ר בלשון יציר' שנוצר הרע הזה ממקורו בבחי' הרע העצמי' הגיל שנק' עומק רע הקבוע בנה"ב בבחי' עצמי' כו' וכמו וירא [את] העם כי ברע הוא כו' (ואמנם כמו שמבואר למעלה בנה"א שנא' בה בריאה ויציר' כו' גם בעצם קודם שנחלקה לנרי"ג כמות ולב כו', כך בא זלעז"ז יש בחי' רוח ונפש דקי"ג שהן כמלאכי' רעים דקי"ג שהן כלולים כא' במקורם בכתר דקי"ג כו').

והנה אנו רואים דבר חידוש ופלא גדול בענין חיבור וקישור דב' הנפשו' הגיל, דאעפ"י שהמה ב' הפכים בתכלית בטבען ומהותן שרוח האדם עולה למעלה ולא למטה ורוח הבהמ' כו' ורוח [האדם] משכנו בחלל הימיני שבלב ורוח הבהמ' דנה"ב בחלל השמאלי בחום הטבעי כו' ואין להם ערך והשתוות זע"ז כלל שזה רוחני' אלקו' וזה גשמי' מורכב בהגשמת [הדי' גשמי''] בדם ובשר כו', אך עכ"ז אנו רואים שיתחברו ב' הנפשו' הגיל זתיז' כאלו הן מהות אחד ממש ואעפ"י שהמה מנגדות זע"ז בתכלי' זהו [מ]נפלאות ה' שמחבר ומקשר דבר בהיפוכו ממש, והוא מה שהתלבשות כל כח וכח

סר צילם: שלח יד, ט. ראה מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תקמג; ח"ד ע' אישעז. ושינ.
הבא לטמא פותחין לו: ראה יומא לת, סעי"ב. וזה בראשית נד, א. (היכלות) סקודי רנב, א. צו לא, ב.
מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תקמ ואלף.
וירא נאחז העם כי ברע הוא: חיבור שני כתיבים — תשא לב, כה, שם, כב (וכיזה בתנאם בסמוך). ראה
מאמרי אדה"א דברים שם. ושינ. לקמן ע' תנו וע' תנו.
וירא: ב"ז: זה כותב זה.

בפרט מן הנה"א שנק' רוח האדם [בכלל] בכל כח וכן בפרט בנה"ב שנק' רוח הבהמה כו', שהרי אנו רואים בכל מה שישכיל האדם בשכל האלקי בכח החכ' שבנה"א העולה למעלה כנ"ל הנה זהו מתלבש דוקא בשכל דנה"ב שמשכיל ומשיג [כל] גשם ופירוד והיפוכו כו', כי הרי יוכל לקרב הדבר השנה אלקי' בכל פרט ופרט גם בשכל האנושי שבמוח הגשמי דנה"ט להבינו על דרך טבע המורגש המושכל ומוטבע בשכל אנושי' הגשמי' וכמו ע"י משלים ודמיונ' אנושי' הקרובים להשיג ממנו הגמשל בשכל האלקי כמו שהוא למעלה, וכמו בהשג' האלקי' בחי' בהתהוו' הברואים מאין ליש שכן האלקי' יושג גם בשכל האנושי בדרך דמיון ומשל גשמי כחיות הנפש בגוף וכמו אותי' הדיבור וכה"ג עד שיחייב זה גם השכל אנושי' כאלו רואה ראי' חושי', וזהו היפך גמור מטבע כח השכל האנושי דנה"ב שאינו משיג רק בחי' ההגשמי' והפירוד כו' כנ"ל. וכמו"כ אנו רואים גם במדות הטבעי' שכלב בשר הגשמי מלבישי' למדות האהוי"ר אלקי' שבנה"א העולה למעלה, דהיינו מה שמתפעל גם הלב בשר הטבעי' לצאת מתאו' החומרי' להכלל ולהדבק בה' בכל לבו ממש כמ"ש בשני יצריך שזהו בכל לבבך אפי' ביצה"ר שבחלל השמאלי שמלא תאוות רעות, א"כ הרי זהו היפך הטבע הגשמי שכלב שאינו רק לתאות עצמו ויהופך הלב למאוס בחייו הגשמי' ולא להיות רק לב א' לה' לבדו כו'. וכמו"כ גם בכל אשר יעשה האדם בפיו"ר הנה"ב בכל עסקיו יעלה הכל לאלק' בתפלה שכלב ובמצו' מעשי' בכוונה ורעו"ד שמלוכשים בדברי' גשמי' שכ"ז נק' כירורים דק"ג כידוע, והיינו ע"י מה שכל כחו' הנה"א מתלבשי' דוקא בכחו' דנה"ב והיו למהות אח' ממש כנ"ל עד שאינו ניכר בהתפעלו' המדות והשכל באלק' בין התפעלו' הנה"א ברוחני' להתפעלו' הנה"ט בלב ומוח גשמי' (וכדוגמ' זו ה' באדה"ר קודם החטא שהגשמי' דגופו ה' חומר לצורה האלקי' דנשמתו כמ"ש ויפח באפיו נ"ח בלי הבדלה כלל ביניה', וכך ה' בצי"ג כאבות ומשה וכה"ג שהיו תמיד במס"נ בגופם כמו בנשמתם ממש וכמ"ש ר"ע כל ימי כו' אפי' נוטל את נפשי' כו', משא"כ בינוני' שזו"ז שופטן לפרקי' מתגבר חלק הרע שבנה"ב להיות בבחי' פירוד מאלק' ולפעמי' כמו בק"ש ותפלה יוכלל ויתחבר בנה"א כו' וד"ל). וזהו כל עיקר התור"מ שניתנו לאדם בכל ימי חייו שיכיר ויתקן לנה"ב בתעורבו' סו"ר שבה והיינו ע"י התלבשו' דכחו' הנה"א בחי' רוח האדם הנ"ל בכחות דנה"ב דוקא כנ"ל עד שיהי' לנפש א' ממש, אז עי"ז מתברר כל בחי' הטוב הגנוז ונעלם בנה"ב ומתפרד ונבדל חלקי הרע שבה לגמרי אם בדרך כפי' לאכפיו' לסט"א [שהוא] - לכוף הרע שבלבו שיהי' בטל ונכנע ולא ילך אחרי שרירות

שורה שהוא — בחי' . . . הברואים . . . שכן האלקי': ב"י ד"ח"ת . . . הבריאה בכל אלקי' . . . ליתא.
 בשני יצריך . . . בכל לבבך: נסמן לקמן ע' תקב.
 ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.
 כל ימי . . . אפי' נוטל את נפשי': ברכות סא, ב [שם: נשמתך, וכעין יעקב שם: נמשך].

לבו או שיהפכנו שיהי' גם הוא מתפעל בלב בשר אם בלב נשבר ובירא' בושת מחמת גדולת ה' שמשיג גם בשכל האנושי' ויודה בתודה לה' בשבח ותהלה, וכמו"כ גם במס' בק"ש בכל לבבך אפי' ביצה"ר כנ"ל שע"ז א' בזוהר מאן דמהפך חשוכא לנהורא ומרירו כו' ורע לטוב יזכה לחיי העוה"ב שהוא ג"כ האור המתגלה מן ההעלם העליון שנק' חושך סתרו כידוע, וכ"ז ע"י הארת אור האלקי דנהי' בנהי'ב שזהו ענין רוח האדם ששולט ברוח הבהמ' כו' דאדם גימ' מ"ה מברר לבין גימ' בהמה וכמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה אדם דוקא הוא המקריב [ו]מעלה לנהי'ב כו' וכת' אדם ובהמ' תושיע ה' שכת זה לאדם תושיע ה' כמ"ש במ"א. ולפי"ז הרי יובן עכ"פ דאעפ"י שעצם הברי' של הנהי'ב הוא רע שנמשך ממקורו ונק' יצה"ר בבחי' יציר' כנ"ל, עכ"ז מתהפך כולה לקדושה האלקי' ע"י נהי'א בהתלבשו' שלה בכל כחו' שבה בכל פרט כנ"ל, וז"ש ימים יוצרו כו' וכן כצל ימינו על הארץ שנתנו [ו] לאדם ימים במספר קצוב כמה [ש]צריך לתקן [הנהי'ב, דה]נשמ' עצמה איצ' תיקון כנ"ל ולא ירד' למטה בגוף דנהי'ב רק לברר ולהפוך הרע לטוב כנ"ל וד"ל.

והנה ידוע בטעם ענין היריד' של הנשמה בגוף שזהו ירידה גדולה כמו מאגרא רמא לבירא עמיקתא (כי שרש הנשמה מאוצר העליון וכמ"ש ואתה נפחת בי וגם אתה משמרה בקרבי כו' ולהחזירה בי בתחיה"מ בגוף זה דוקא כו'), שירידה זו היא לצורך עלי' גדולה והיינו מה שתעלה אח"כ למקום ומדריג' גבוה שלמעלה משרשה בתחלת הווייתו במקורה כו' (ולכך תחזור הנשמ' לגוף שהיתה בעוה"ז דוקא שיקום בתחיה"מ כי ממנו יבא לה יתרון האור הגדול בתחיה"מ ועוה"ב), והטעם הוא לפי ששרש החומר הגס דרוח הבהמ' בגוף גשמי' מורכב מדי' גשמי' למעלה מעלה משרש הנהי'א הנק' רוח האדם, כידוע דשרש המד' הטבעי' דנהי'ב ששרשם בק"ג הוא מז"מ תתוה שנפלו משהי'ב רפיח ניצוצו' עד שנשתלשלו וירדו למט' להיות

מאן דמהפך חשוכא לנהורא: נסמן לעיל ע' קפ.

חושך סתרו: תהלים יח, יב.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע שו. ושינ.

אדם ובהמ' תושיע ה': תהלים לו, ז. ראה לקמן ע' שענ.

ימים יוצרו: תהלים קלט, טו. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתמט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתיב. ח"ד ע' איתקו במדבר ח"ג ע' איכט.

כצל ימינו על הארץ: דברי הימים"א כט, טו. ב"ו: עלי ארץ — ראה גם לעיל ע' סח וע' רמג. לקמן ע' תלה וע' תנב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שסא וח"ד ע' אישע בהערה.

מאיגרא רמא לבירא עמיקתא: נסמן לעיל ע' ס.

ואתה נפחת ב': נסמן לעיל ע' עא.

אתה משמרה... ולהחזירה... בגוף זה: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תר. וראה גם אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' מה: ע' עג ואילך: ע' צג.

מרים... דמ: מז מלכים. ד מדות.

התהוו' ק"נ בבחי' ז"מ רעות כו' כמו הבהמו' וחיות רעות הטורפין ומזיקים, וידוע דשרש בחי' עולם התהוו' הוא למעלה מבחי' התיקון כי בחי' ס"ג שהוא ב"ו תהוו' למעלה מבחי' מ"ה דאדם דתיקון וכמ"ש ואלה המלכ"י כו' לפני מלך מלך לבני, ע"כ גם כירידתה ונפילתה למטה ממש כמו מדו' הטבעי' דרוח הבהמ' כנ"ל יש בהו' בהעלם בחי' כח רב וחזק ביותר, עד שכאשר המדו' הללו מתבררין ע"י שם מ"ה דחכ' דאדם כנ"ל שהיא הנשמה האלקי' שמבחי' מ"ה דתיקון אזי עולה לשרשו בבחי' ס"ג תהוו' שלמעלה משם מ"ה דתיקון שזהו בחי' חשך והעלם דחשמ"ל העליון שלמעלה מאור דחכ' דתיקון כידוע. ולזאת ע"י בחי' היפוך חשך הגס החומרי דנהיב למטה מעלה לשרשו בחשך העליון שיהפוך לאור שיש בו יתרון רב מאור דחכ' דתיקון, וזהו עלי' דנשמה' כירידה זו שמקבלת שכר מטוב עבודתה בעוה"ז בהתלבשותה בנהיב לבררה ולהפכה כמו בכל לבבך בשני יצריך כנ"ל שע"ז דוקא תעלה הנה"א למעלה משרשה בשם מ"ה דתיקון והוא בתוס' אור רב שבא מהיפוך חשך העליון לאור שלא הי' אור כזה בשורשה כלל כנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שגזרו אומ' שבמקום שבע"ת עומדין צ"ג אין יכולין לעמוד [כלל] כי בע"ת מהפכי' חשך לאור מרע לטוב למטה ע"י לב נשבר ברוח הבהמ' דוקא שיהפוך מחשך לאור גם למעלה כשרשה בתהוו' שקדם לתיקון שמפני זה צ"ג ששרשם באור דתיקון אי' לעמוד במדרג' בע"ת כלל כי יתבטלו ממצאות האור שלהם שם כו' וכמ"ש גבי משה שזכה לתשו' קודם מותו דוקא וכן ר"מ יעשה לצ"ג בע"ת שיעלה אותם מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שגזרו או' דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ואעפ"י שעה"ב אינו בא רק בשכר המצות בעוה"ז דוקא ולכך א' כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' וא"כ למה יגדל המעשה יותר מן השכר כו', אלא צ"ל משום דמע"ט בעוה"ז נעשה בצירוף התשו' שקדמה למע"ט כמשיא תשוב' ומע"ט כו' ששרשה באור העלם עצמו' בבחי' התהוו' שזהו עיקר העוה"ב שאינו רק גילוי ההעלם דעצמ' הנק' חשך סתרו כידוע. וזהו הטעם שא' בזה"ר דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא דוקא [ו]בהאי עלמא דוקא לית ל' חולקא ב[ההוא] עלמא דאתי שהוא העוה"ב משום דהא בה"ת [ד]בהיפך חשך שלמטה [מרע] לטוב בתשו' אז דוקא יהי' לו חלק בעוה"ב כנ"ל וד"ל.

עולם התהוו' . . . ואלה המלכ"י: ראה לעיל ע' ס ופ' סג. ושי"נ.

שבמקום שבע"ת עומדין: ראה לעיל ע' סד. ושי"נ.

משה שזכה לתשו' קודם מותו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"נ. דברים ח"ד ע' אקעס. ושי"נ.

וכן ר"מ [רע"א מהימנא. י"ב: משיח] יעשה לצ"ג בע"ת: עדין מובא במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שט — נסמן לעיל ע' קכה.

דיפה שעה א': נסמן לעיל ע' קנה.

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין ר"פ חלק.

החשך שקדמה למע"ט: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעס. ושי"נ.

בה"ח: בזה"ל.

אך הנה י"ל מאין יש כח לאדם שיבא למדריג גדולה כזאת בנה"א עד שיוכל להפך גם הכח' דנה"ב בשכל ומדות שבה אף מרע לטוב שנק' היפוך חשוכא לנהורא כו' וכמ"ש בשני יצריך ממש כו' (ואעפ"י שיש כח בחכ' דשם מ"ה דתיקון לברר לבח' בין דתוהו אף ששרש התוהו למעלה מן התיקון כג"ל ורא"י מקרבן הבהמ' ע"ג המזבח שיש בכח האדם לברר בבהמה זו ולהיות עולה לריח ניחוח להו' כו' וכן להיפוך הרי יש בכחו של הקרבן דבהמ' לכפר על גפש החוטאת דאדם (וכמו המאכל שמוסיף כח בשכל שבמח וכל הלחם דצומח יח' האדם, וכך בקרבן בהמה עולה לריח ניחוח להוסיף אור במוח' ומדות דאצ"י שזה שם הו' דאצ"י כידוע, וכ"ז אינו רק מצד שרש הבהמ' בתוהו שקדם לתיקון כג"ל וד"ל, ועכ"ז צריך שיבורר תחלה בחי' בהמ' ע"י האדם משום דבחי' דוקא אתברירו ונמצא שהאדם מעלה תחלה לבהמה אף במאכל ואחר הנירוור מעלה הבהמ' וצומח לאדם כו'). ואמנם הענין הוא דזהו הטעם שתקנו אנכ"ג פסד"ו ואח"כ שתיים לפני' ביוצר אור ואח"כ אה"ע כו', בהיות שכל פסד"ו מדבר בשבחי' שאו' המלאכ' דעולם העשי' כמו הללו את ה' מן השמים כו' ולכך נק' הללו לשון יהל אור שעייז מאיר אור האלקי גם לחשך דק"צ שבגוף וכמ"ש רוממו' אל בגרונו דוקא שיומשך מן המוח ללב בשר כו' וזוה נעשה בחי' חרב פפיות להכרית יניקת החיצוני' כו' ואח"כ שייך ענין הברכה וההודא' וכמ"ש ויברך דוד כו' (כמ"ש במ"א באריכו'), ואמנם עיקר הענין הוא בשתיים לפני' והיינו בתחלה ביוצר אור שמזכיר מה שהמלאכים אומרי' באימה וביראה ומקבלי' עליהם עומ"ש ואר' קדו"ב כו' שהן המלאכ' דיצ"י ובריא' כשרפ"י דבריא' וחיות דיצ"י, וכ"ז אינו רק בשביל בירור דנה"ב שבאדם ששרשה מבחי' פני שור שבמרכבה דאצ"י כו' שעייז יומשך קצומ"ש באהוי"ר גם בנה"ב כמו מרכבה עליונה דיצ"י וכה"ג, וכמו שהשכינה למעלה מתלבשת במרכבה עליונה שנק' רכב אלקים כו' וכן א' אדני בם סיני בקדש כו', והוא מה שע"י גילוי שכינה באימ' מלכות יתבררו ויתקנו המלאכים בבחי' ביטול היש לאין באו' שירה וקדו"ב כו', וזהו כמו שלמטה בבחי' החכ' דמ"ה שבנה"א מבררת

דבחי' דוקא אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

שירה מעלה — אף במאכל: ב"ו: או למאכל.

הללו את ה' מן השמים: תהלים קמ"א.

יהל אור: מובא גם לעיל ע' שלב וס"ע שלו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אנה. ושי"ח ח"ד ע' איתקס.

רוממו אל בגרונו . . חרב פפיות . . ויברך דוד: תהלים קמ"ו, ו. דברי הימים ב', י. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"ב ס"ע תמו ואילך ובהנשמן שם.

כשרפ"י דבריא' וחיות דיצ"י: נסמן לעיל ע' יב.

דנה"ב . . ששרשה מבחי' פני שור: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארו ואילך וע' ארפה.

שירה שור — דאצ"י: ב"ו: דצירה.

רכב אלקי . . אדני בם סיני בקדש [ב"ו: ליתא]: תהלים ס"ח, יח. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע

איכה ואילך. ח"ד ריש ע' אר"י.

לבחי' בין דנוג' דנהיב' כו' כך בחי' המל' שנק' שכינה מברר לבחי' בין דבהמ' וחיות דמרכב' כפני ארי' ופני שור כו'.

אך הנה אנו מוצאי' שיש כח במרכב' עליונה הנל' אעפ"י שהן בחי' נבראים בעיג' לנשאות ולרומם את הכסא דמל' שעליהם כו' כענין שא' והחיות נושאות את הכסא כו' וכמ"ש רוממי שדי כו' כמו שאדם רוכב על הסוס שמעלהו למעלה בגובה ההר כו', והטעם הוא לפי שיש שרש לבהמות וחיות דבמרכב' למעלה מעלה בבחי' בהמות וחיות בבחי' התוהו שקדם לאדם דתיקון (משוה הטעם יש כח במאכל בשר וצומח להוסיף כח במוח החכ' וכמו"כ מה שהקרבן בהמה מכפרת ומתקנת לאדם לנהי' וכן בבהמ"ז שא' ואכלת כו' וברכת [את ה'] כו' כמ"ש במ"א), וע"כ יש כח במרכבה לנשאות לאדם הרוכב, ועכ"ז גם מה שיש בכחם לנשאות את הכסא זהו מכח אלקי ששורה עליהם דוקא, וכענין שא' ארון נושאי' נשא כו' שזהו כמו דבר והיפוכו שאם נושאי' נשא למה צריך שינשאוהו אלא מוכרח לומר בזה שיש מדרג' גבוה מבחי' התוהו והתיקון וזהו אא"ס עצמו שבארון כו'. וזהו אדם ובהמ' תושיע ה' כו', פי' אדם ובהמ' זהו בחי' מ"ה דתיקון ובין דתוהו שגם שתוהו קדם לתיקון מ"מ בחי' מ"ה דתיקון מברר לבחי' בין דתוהו, וזהו שיושיע ה' [ל]אדם דתיקון כמ"ה שבו משום דאדם אדמה לעליון ממש כו', וגם מה שיש בכח בחי' בין דבהמ' להעלות ולרומם האדם אח"כ מצד שרשו שלמעלה מאדם כו' [וגם] זה תושיע ה' עצמו שהוא נותן כח בהעלא' זו, דכמו שנותן כח לאדם לברר לבהמ' כך נותן כח ועוז לבחי' בין שיעלה למעלה משם מ"ה כמ"ש תנו עוז לאלקים כו' ([1]) כמ"ש במ"א בענין מי שם פה לאדם דתיקון כו'). וזהו הטעם שהקדימו אנכה"ג לברכ' יוצר [שהן] העלאות דמלאכי' שמנשאות את הכסא וכמו שרפי' עומדי' ממעל לו ממעל לשכינה כו' ועכ"ז בחי' אדם דמ"ה מעלה אותם תחלה כנ"ל ועי"ז יוכל להיות הכנה בקיש' ישראל שהיא הנהי'א שבהשגתה ביחוד'ע מבררת גם

המל' שנק' שכינה: נסמן לעיל ע' לב.

והחיות נושאות את הכסא: ראה בחי' תרומה כה, י בשם טריק דרבי אליעזר [ספי"ד. וראה ברדלי' שם]. שמות רבא ספי"ג. במדבר רבא ספי"ד. פיוט והחיות [מוסף לרי"ה (בנוסח הקדושה) נוסח אשכנז].

וכמ"ש רוממי שדי: בברכת יוצר.

שורה וכמו"כ — לאדם לנהי'א: כו' לנפש האדם.

שהקרבן בהמה מכפרת . . . לאדם: ראה שערי אורה שער התנוכה ע' 18 פ"כ.

ואכלת . . . וברכת: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרסא.

ארון נושאי' נשא: ראה סוטה לה, א. לקמן ט"ע שפג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפת. ושי"נ.

דאדם אדמה לעליון: נסמן לעיל ע' קסב.

תנו עוז לאלקים: נסמן לעיל ע' קלת.

מי שם פה לאדם דתיקון: ד"ה זה נדפס בתורת חיים שמות נט, א ואילך.

שרפי' עומדי' ממעל לו ממעל לשכינה: ישע"י ו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקמח בשם

החור. ושי"נ.

לנה"כ שיתפעל גם לב כשר באה"ר זו וכמ"ש אח"כ בכל לבבך בשני יצריך כו', וזהו דוקא מטעם שקדם ברכ' יוצר דמלאכי כנ"ל, ואח"כ אה"ע אהבתנו דקאי בנשמות שיוכלו ליחד יח"ע [בשמע ישראל] (וכמ"ש במ"א שזהו מה שצריך אדם ליתן מאכל [בהמ'] לבהמתו תחלה שזהו בחי' בין דנה"כ בברכ' יוצר במרכב דפני שור ואח"כ יאכל מאכל אדם שהוא נה"א שמבררת לנה"כ בק"ש כנ"ל).

והנה מעתה י"ל בעיקר ענין הברירה הזה שהנה"א תוכל לברר לנה"כ עד שיוכל להיות בהתפעלות האהבה אף ביצה"ר כמ"ש בשני יצריך כו'. והנה [ידוע ש]זהו כל המצוה דק"ש בפר' ראשונה שמע ישראל כו', והנה פ"י שמע ישראל שמע הוא לשון הבנה והוא להיות הבחנה טובה במוח ולב כמו השמע לאזניך כו' והוא מצות יחוד אלקות בק"ש שזהו יסוד לכל המצות כידוע, וביאור כללות ענין היחוד עליון הזה הוא שמבאר ומפרש איך שהו"א אלקינו היא בזה צריך האדם להעמיק דעתו ולכוון לבו היטיב לפי שזהו עיקר היחוד בממלא וסובב בכלל ובפרט, ולכן צריך להאריך בד' דאחד שהוא בחי' מל' דאצי' מקור כללי לכל העולמו' להיות המשכ' והשפיע' הנבראים מאין ליש דוקא שזהו תכלית היחוד דיוח"ע האלקי'. דהנה פ"י מאין ליש זהו מאין ממש ולא יש מיש, שזהו עיקר טעות הפילוסופים וגם קצת מהמקובלים הראשוני' שיסדו בעיקר ענין התהו"ו הבריא' מן הבורא ית' שהוא בדרך כל שפע דמשפיע למקבל שהוא נק' עילה ועלול שהמשפיע נק' עילה והנמשך ממנו נק' עלול שיש ערך והשתוו' לעלול עם העילה כמו התלמיד שמקבל שכל מרבו שבשכל זה ישוה ערך התלמיד לרב וגם זה נק' יש מיש כי אין כל חדש מעיקרו בשפע שכל זה שנמשך מכמו שהוא בשכל הרב, וכן כמו מאור השמש המאיר בלבנה וכשפע מים מכלי אל כלי וכנתינה דעשיר לעני וכה"ג, וכן יובן גם בכח הפועל בפעולה שנותן הכח שהי' ביד לדבר זה שפועל וגם השכל שמעיי' באיכות הפעולה מלושב במעשה זו הרי נמשך כולו במעשה זו ונפרד מעצם כח השכל כמו שנפרד כח הפועל מידו בשעה שפועל המעשה, אי"כ הרי בד"י יש ב' דבר' ערך והשתוו' דעלול לעילה והתפעל' ושינוי בין קודם השפע לאח"כ כי נפרד בשפע זו כח

וכמ"ש במ"א . . . ליתן מאכל . . . לבהמתו: ראה לקו"ת בחוקותי מט, סעי'ב. אמרי בינה שער הק"ש נו, ג.
 שו"ה והנה — בפר' ראשונה . . . שמע ישראל שמע: ב"ו: בפסוק ראשון . . . שמע.
 שמע הוא לשון הבנה: (נמנו לעיל ע' צח) ראה לקמן ע' שפח.
 השמע לאזניך: ברכות יג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעד.
 צריך להאריך בד' דאחד: ברכות שם.
 שו"ה הנבראים — תכלית היחוד דיוח"ע: ב"ו: תחילת הסוד ליתו"ע.
 טעות הפילוסופים . . . מהמקובלים הראשוני': ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' תקטו. אתחלק לאזוניא ע'
 רכז. לקו"ת תורה שיר השירים לו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ערב.
 ב"י: ב"ו: בב"ו.

מעצמות לפי שהוא בבחי' יש מיש כידוע, וא"א לומר כדוגמא זו למעלה בענין התהוו' הנבראים שהוא בא בדרך עילה ועלול כניל דא"כ יש ערך לבריא' שהוא בע"ג לכורא שהוא בב"ע"ג ובאמת אין ערך כלל לנברא לגבי הבורא, וגם אם הוא כמו כהפכ"נ הרי בהכרח שיהי' גם הפעולה בלתי מוגבלת כח האלקי הבלתי בע"ג ואיך יתהווה בע"ג מבב"ע"ג, ולזאת יקשה להם ד"ז איך יתהוו' מחודש הו' ונפסד מכת אלקי כו', וגם עוד זאת יקשה להם שלפני"ז יש שינוי בין קודם הבריאה לאח"כ כי הרי נמשך כח האלקי בנפעל ונפרד מעצמו, וכן החכ' שבמציב שזהו כמו שכל שטרוד במעשה הבנין או הכתב שאותו שכל מלוכש בפעולה דכתיב' זו או ציור או בנין ממש (וכניל שכל שב"עשי' ששייך ל[אות' ה]מעשה דוקא), וכאשר כל שכלו זה מלוכש במעשה הבנין ואף כח שכלו בעצם טרוד הוא להשכיל שכל במעשה זו שזה עושה שנוי בעצם כח החכ' שהרי מיד ששובת השכל מעסק ומעשה זו כמו הכתי' ובנין וכה"ג הרי חוזר כח שכלו לעצמו ומופשט ומובדל מעשי' זו שאז הוא במעלה עליונה יותר כי מה שמעמיק ומצמצם שכלו במאד בעשי' זו זהו בחי' יריד' גדולה מעצמי' כח שכלו [עד שנשתנה מהותו] כו', ובאמת הלא ידוע דלמעלה לא יתכן לומר [בחי'] השינוי כלל בין קודם ההמשכ' וההשפע' להשתלשלות העולמו' כמ"ש אני הו' לא שניתי כו' וכמו שאנו או' אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא כו' בלי שינוי כלל ובחי' כח הפכ"נ בא לידי שינוי כניל.

אך כל קושיות האלו הוא לפי סברתם שבא התהוו' הנברא בבחי' עו"ע שזהו מיש ליש כניל, אבל באמת א"א שיהי' התהוו' הבריאה דרך זה כלל שמדמים זה לכל שפע והשפעה (כשפע המים מכלי אל כלי, לפי שאין ערוך כלל כניל וצ"ל בבחי' דילוג המדריג' שלא יומשך ממהות אלקי להיות מהות הנברא' אלא רק מבחי' האור והזיו דאלק' לבד, והוא שנק' המשכה זו בבחי' הארה וזיו בשם מאין ליש ולא יש מיש דבחי' הארת אור וזיו זה אינו נחשב ממהות ועצמי' אלקי' כלל וכלל אלא רק זיוו והודו המאיר מן העצם (והיינו כמו בחי' גילוי האור והחיות מעצם הנפש שנמשך להחיות הגוף שאין זה ממהות ועצמות הנפש רק בחי' גילוי לבד, וכמו באור וזיו השמש המאיר לארץ ולדירים כו' שלא יפול [בז]ה שינוי במאור השמש עצמו בין אחר הארה זו או בהסתר האור, וגם בגילוי אור זה אין שינוי כלל כמו שאין שינוי באור החיות הרוחני בין קודם שמחי' לאחר שמחי' שאם לא יאיר אור החיות באבר א' ויסתלק ממנו אין בו שינוי כלל (וגם כחות הנפש בהארתם בגילוי

כהפכ"נ: כח המועל בנפעל.

שרה וכניל: ב"ו: ונקי.

אני הו' לא שניתתי מלאכי ג, ו.

אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא: נסמך לקמן ע' תקס"ג.

שיוכללו בעצמי' הנפש אין שינוי כלל בעצם הנפש שהנפש א' היא כו', וראי' מהגלגולים שנפש אדם ביד מתגלגלת כאבן או כבהמ' והנפש א' היא כו', ועכ"ז הרי הנפש מתפעלת ממקרי הגוף כמו בקלקול באברי הגוף תרגיש הנפש בכאב ויהי' צער לנפש הגם שמושלת מכל תארי הגוף ואין בה שינוי כלל מכמו שהיתה קודם שנכנסה לגוף, ומוכרח לומר דשניהם אמת, דכאשר ירדה הנפש ונתלבשה בדם ובשר הרי בדם עצמו הוא הנפש הרוחני' כידוע ומבוא' בכתוב בטעם איסור אכילת דם במ"ש ולא תאכל הנפש עם הבשר כו', ונק' רוחני' שבגשמי' כידוע שאין לזה ערך אפי' להגשמי' שברוחני' שהוא בעצם הרוחני' שנפש כמו שהיא טרם בואה לגוף, דאף מה שיש בה כח ההתגלות וההתפשט' להחיות כל גשם ונק' גשמי' שברוחני' למעלה הוא גבוה הרבה מנפש שמלוכשת ומורכבת בדם כו'. וא"כ מצד שרוחני' זה שבגשמי' הגוף נבדלת כבר מן העצמי' הרוחני' דנפש בהיותה מורכבת בדאי' גשמי' דבשר ודם תתפעל היא ממקרי הגוף בצער או עונג, שצער הגוף הוא צער הנפש ועונג גשמי' דגוף הוא עונג הנפש, ולהיפך עונג הנפש הזאת כמו עונג גשמי' עד שמתעדן בבשר כמו מבשורה טובה שתדשן עצם ויצהבו פניו מדם מחמת שמחת הנפש ומבשורה רעה פניו רעים ונלקה בדם עד שיחלה הגוף וכן מסיבת כאב מכה כמחט בבשר החי יהי' צער בנפש במורגש גדול, שכ"ז מורה קשר וחיבור הרוחני' בגשמי' והיו לאחדים ממש, שלא יתכן לומר באלה כלל בנפש הרוחני' עצמה שלא תתפעל כלל מעונג וצער גופני וכל סיבות הגוף מטו"ר כנ"ל, וכן לא תתפעל נפש שבבשר ודם מעונג או [צער] הרוחני' שבעצם הנפש שבלתי מלוכשת כלל בגוף (רק לפרקים כמו הלב יודע מרת נפשו וכן בעונג שבהעלם דמקיו), אך בהתפעלות עונג וצער באלקות בנשמה ירגיש גם בנה"ב כנ"ל וכמו לאהבה בשני יצריך כו' בנה"א מלוכשת ממש בנה"ב כנ"ל.

וכך יובן למעלה בנשמה הכללי' שהוא מל' דאצי' בעולמות שנק' אלקי' חי' בגילוי אור וחיות בתוך כ"ע כמו כח הפב"נ ממש, שמזה מוכרח לומר שיש שינוי וגם התפעלות וכמו שא' מחטו לי כמחט בבשר החי וכדוחק רגלי השכינה כו' וכידוע בפגמי' שעושה ע"י העוונות למעלה באברי' דשכינה כו' כמו נפש המלוכשת בגוף נק' ממכ"ע וכמו עיני ה' אזני ה' שהן המלאכים שנק' אברים דשכינה כו' בחי' כחות אלקי' ממוצעים להמשיך השפע מעולם

ביד: בר דעת.

ולא תאכל הנפש עם הבשר: ראה יב, כג.

מבשורה טובה תדשן עצם: ראה משלי טו, ל.

הלב יודע מרת נפשו: משלי יד, י [ושם: לב]. ראה מאמרי אדמו"ר דברים חיד ס"ע אשעב ואילך.

מחטו לי כמחט בבשר החי: וירא כ, ו. ראה זרר וקרא ת, א.

וכדוחק רגלי השכינה: ראה ברכות מג, ט"ב.

עיני ה' אזני ה' שהן המלאכים: ראה תקוני זרר ת"ע קלא, א.

[illegible]

ואעפ"י שבכל מעש"ב נאמר בהם כמו ענין כח בעש"י ופעולה גשמי" כמו ביום עשות ה' כו' שבעש"י זו נק' מעשה ידיו ממש שזהו כח הפועל בנפעל ממש וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ כו', הענין הוא דודאי ג"ז אמת אבל זהו מדרג' הג' בירידת האור האלקי במע"ב, שהרי א' במע"ב ג' לשונות אלה דבראי' יצ"י עש"י כמו בראש"י ברא כו' ויברא את המאורות וכה"ג וכן לשון יצ"י ועש"י כידוע, וג' אלה זהו בג' מדריגו' דמחדר"מ בכלל, דבראי' הוא באותיו' המח' כמו בראשית ברא עלה במח' דחכ' לברוא כו', ודיבור דויאמר אלקים זהו בחי' יצ"י כמו התגלות אותיו' הדיבור מן המח' דבהעלם [ש]נק' ציור [כ]צורת הכלי שמראה ומגלה תואר וצורה כך י"מ דמע"ב הרי זה בא בבחי' כח נבדל מעצמו' אלקות שבאותיו' המח', כי האותיו' הללו דמאמריו' נעשים בחי' מקור להתהוות הנבראים, כמו מאמ' יהי אור ואותיו' יהי אור נעש"י מקור עצמי' לבריא' האור בפ"מ וכן מאמ' תדשא הארץ כו' להתהוות צמיחת העשב מכח הצומח שבארץ וכה"ג בכל הציורפ"י פרטיי' עד אותיו' המא' בכל מע"ב שנק' אותיו' שנבראו בהן שמים וארץ וכ"צ, וגם המרכב' דמלאכ"י דיצ"י ובריא' כשרפ"י וחיות שנבראו בציורפי' האותיו' דוקא כידוע, עד גם התהוות צומח וחי למטה וכל הרכבות ד"י גשמי" דארמ"ע נתהווה ע"י ציורפי' אותיו' כמ"ש מי שא' לשמן וידליק שוהו מה שנתהווה טבע השמן להדליק יאמר בציורף כזה לחומץ וידליק כו', וכך הוא ממש באותיו' הרותניי' בעולם הבריא' שמחליף מצירוף לצירוף מדין לחסד כמיכאל וגבריאל שנק' שר של אש ומים למטה כו', ואמנם יש ב' מדריגו' באותיו' הללו, א' מה שכבר נבדל מאותיו' המח' ונק' דיבור ששייך למעשה [וכ]אותיו' הדיבור שמצווה לעשות כמו ויאמר יהי אור שמצווה לעשות האור ואז אותיו' הללו יוצאין ונבדלין לחוץ להיות מקור למעשה בפ"מ, שזהו שנק' בחי' עש"י שאחר היצ"י שבדיבור שנק' עש"י שבדיבור, והוא מה שנעשה הדיבור מקור להיות יריד' הג' שזהו בחי' עש"י ממש, והוא שנק' כח הפכ"צ ממש כמ"ש ויהי אור בפ"מ שיצא לפועל מכח אלקי שנמשך מן הדיבור כמו בדבר ה' שמים נעשו בפ"מ כי הוא א' ויהי כו' הוא ציוה באותיו' מח'

ביום עשות ה' . . אף ידי יסדה ארץ: בראשית ב. ד. ישעי' מח. יג.

בראשית ברא: בראשית א. א.

ויברא את המאורות: ועד"ז חובא במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסב. דברים ח"ג ע' תתפג. — חיתב

ויברא' מובא שם א. כא. כו.

לשון יצ"י ועש"י: שם ב. ו. ח. יט. שם א. ו.

דויאמר אלקים: בראשית א. ג.

יהי אור . . תדשא הארץ: בראשית א. ג. יא.

שרה להתהוות — עד אותיות המא' . . וכ"צ: ב' דאותיו' המח' . . וכל צנאם.

אותיו' שנבראו בהן שמים וארץ: ראה ברכות נה. א.

מי שא' לשמן וידליק: נסמן לעיל ע' שסו.

שרה נתהווה — שוהו . . וידליק: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיתוב הדומות: וידליק . . וידליק.

כמיכאל וגבריאל . . אש ומים: ראה השמטות לח"א רסג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמה. ושי.

בדבר ה' שמים נעשו . . כי הוא א' ויהי . . הוא ציוה: תהלים לג. ו. ט.

שבדיבור דבר מלך שלטון כו' שגזור ומקיים. ונמצא בחי' המעשה שנק' כח הפועל [האלקי בעש'] ממש אחוז וקשור בחיצוני' הדיבור שנק' עשי' שבדיבור או דיבור שבעש' כנ"ל וחיצוני' הדיבור דיו"מ אחוז וקשור באותי' המח' שנמשך באותי' הדיבור מן ההעלם לגילוי (ויש כאן ב' מיני גילוי א' גילוי הדיבור בעש' והב' גילוי המח' שבדיבור, שמטעם זה א' בזהר בכמה דוכתי דאחזון אתגלילו גליפו זה היינו חקיקת האותי' דדיבור כשבא למעשה וכן פ' אתגלילו מה שהן עצמן נתקנו בציור בגילוי מהעלם דמח' להיות נק' אותי' שנבראו בהן כו'. אבל מובן עכ"פ שא"א לחלק כלל וכלל בג' מדריגות דמדוי"מ כמו באדם שמצוה לעשות במח' שבדיבור כו', וזהו ג"כ למעלה מ"ש אשר ברא אלקים באותי' מח' שבדיבור כדי לעשות ממש שנק' כח הפב"י. ולפי"ז הרי מובן ממילא דכמו שאין שינוי באור האלקי האותי' שמו דמל' אעפ"י שאינו רק הודו וזיוו כמ"ש הודו על ארץ ושמים הוד שמו כו' וכמ"ש דקושנה"ע באותי' דיי"מ ה' הוא ושמו הזה בלבד ואח"כ האיר בגילוי באותי' מדוי"מ בכל עולם ועולם בפרט שכלול מג' מדריגות דבי"ע כידוע, כך ממש אין שינוי באותי' הדיבור שבעש', ו[גם] בכח אלקי המצומצם בפעולה עצמה שהוא נבדל מאור האלקי עצמו הרי אין שינוי כלל ולא יתכן גם בו ענין ערך ושינוי והתפעלות כנ"ל משום דמיוחד בעצמ' אלקי' דמל' דאצי' [כידוע דמל' דאצי'] מתצמצם עד מל' דמל' דעש' להיות מקור להתהוות הגלגלים והארץ וכל אשר בהם בלי שינוי כלל וכלל, וראי' מן ההשגחה [הפרטי' וכניסי' ונפלאות בשינוי הטבע שנראה לעין שאין שינוי כלל בעצם אור האלקי גם כמה שבא בצמצום האחרון יותר לפי שאין ערוך כלל בין כע"ג לכבע"ג וכל התהוותם אפי' בבחי' הכח [וחי' האלקי] שנבדל מעצמו אין לך דבר חוץ ממנו ח"ו וכמא' שכל היצור כו' ועיניך פקוחו' כו' ולו נתכנו כו' כמ"ש המגביה' כו' (כמש"ת) וא[ע"פ] שאינ[ו] בערך העולמות בע"ג ואין בו שינוי והתפעלות כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו', ושניהם אמת ואינם סותרים זא"ז כלל, ובלשון הגמ' ז"ש דהוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו (ובלשון הפייט סובל את הכל כו') ובלשון הזהר איהו תפיס בכ"ע

דבר [ב: דבר: ו: בדבר] מלך שלטון: קהלת ת. ד.

א' בזהר בכמה דוכתי דאחזון אתגלילו: ראה שם בראשית טו, ב. תורת חיים בשלח קפא, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אנו.

שורה וכן — נתקנו בציור: בל: נחקקו בציור.

אשר ברא אלקים . . לעשות: בראשית ב, ג.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשטו. ושינ.

דקושנה"ע . . ה' הוא ושמו . . בכבד: נסמך לקמן ע' תתלו.

שכל היצור . . ועיניך פקוחו . . המגביה': ברכת זכרונת ירמ' לב, יט. תהלים קיג, ה.

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ד.

ובלשון הגמ'. . דהוא מקומו ש"ע: ראה בראשית רבא מס"ה, ט. הנסמך במרא מקומות ללקוטי תורה

מסעי פט, א.

ובלשון הפייט סובל את הכל [ב: כל. ו: כולם]: פיוט מלך עליין במוסף יום א' דריה (ושם: סובל הכל).

איהו תפיס בכ"ע: נסמך לקמן ע' תתנג.

ולמדתכִּי כו' אפי' בצמצום האחרון דשם אלקים כעשׂי' אינו כח נבדל כלל
מאמאלקות כּנִל ודל' ובכִּי יובן [ענין] מה שנק' התהוּי הברי' מן הבורא ית'
בכלל בשם מאין ליש מאין האלקי שמובדל בערך ולא מיש ליש כעוץ שנק'
בבלשון שפע שהיא ממהות למהות שבוה יקשה ענין השינוי כו', אבל בבחי'
ההשתלשל' דאור וויז שנק' מאין ליש אין בזה ערך והשתוות כּנִל [וגם אין
שינוי כלל, וזה ה' טעות הפילוסופים שקוראים בל' השתלשלות כעוץ, והוא
ההתחלת ענין היחוד באלקות כּנִל] גם במל' דאצ"ל בסוף העשׂי' שזהו
כד' דאחד ובשכמלִי כידוע ודל').

ובכל הנ"ל יובן ג"כ בתוס' ביאור ב[פ] הפסוק דשמע ישראל שכולל ב' יחודים יחוד יחודת ב'ד' של אחד ובשכמל"ו, ובדרך פרט יותר הנה בא' ה' אלקינו בחי' יחוד' וה' א' זהו בחי' יחוד' (וכמבואר בכרונות שזהו יחוד' דאור' בה' אלקינו ויחוד דז"ת בה' אחד שהוא נק' סו"מ בכלל, ויחודת' כמל' דאצי' בב"ע דה' רבתי דאחד שפרשה בע' רבתי דשמע בבניה כו'), וכל להקדים לזה ענין הדיוד כפי' מ"ש אל דעות הוי' ולא נתמנע עלילות שיש ב' דיעות ד"ע וד"ת והן ב' הפכים וסוכל [ב'] הדיעות כא' (וזהו ג"כ ולא [ולו] קרי וכתיב). דהנה ע"פ כל הנ"ל בענין דילוג הערך מכה ואור אלקי להיות מקור לתהווה הנבראים כו' ה"ז בא בהכרח בב' מדריגות, א' כמו עדימ' מן הנפש עצמה שבאה לכלל גילוי עצמה שזהו כמו מה שיש בכחה התי להניע תנועה כו' ובנפש להחיות וככת הצומח להצמיח שטרם שמוע בפר"מ [ומח' בפר"מ] שזהו נק' גשמי' שברוחניו' כנ"ל [כ]אור השמש במאור השמש שבטל וכלא חשיבא ממש, וזהו דמיון להבין למעלה בחי' ד"ע שזהו כמו שהוא אצל המשפיע עצמו עדיין (כמו שיש בכחה שכל הרב לצמצם א"ע ולהשפיע טרם שמשפיע ומגלה ויבשר וזהו כמו אותיות המח' שמגלים העצמ' טרם שבא לדיבור), וזהו שנק' מישר לאין שהוא מישר האמיתי כמו שהוא מתגלה בעצמ' עדיין שאור וז"ו זה כ"ל חשיב קמ' כו' (כמעיינות תהום רבה טרם שנמשכו ממעינות לנהרות), וזהו א' דאדם טרם שבא להחיות הגוף כנ"ל, וע"ז א' קודם שנבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד כנ"ל, ובחי' ד"ת זהו נק' מאין ליש, והיינו כמבואר למעלה בענין אור וחיית הנפש שבא להתלבטש והרכבה בחיוב' כו' שנק' איין הרוחני של השי' דגוף כו' והוא א' דת כו' שנק' רוחניו' שבגשמי' שרחוק ערכם מאין הא' דיש האמיתי א"פ שכלל ואין ממש חשיב לגבי עצמ'ו, וע"כ צריך להיות בחי' ממוצע בין זלזל

דו"ת . . סו"מ: בו: דו"נ . . סובב וממלא.

אל דעות הוי: ראה (ולהבא לקמן) לעיל ס"ע לו. ושינ.

ולא (ולו) קרי וכתיב: ראה גם שער האמונה בהקדמה ב, ב.

שירה שזהו . . בדיבור: **ב**: כתב תיבת שזהו ומחקר, ובין השיטין כתב, וזהו והשאר ליתא. ואולי בהכתי שלפניו דלג המעתיק מתיבת שזהו עד תיבת, וזהו.

שורה בהתלבשות — בחורב: **ביביג**: כדורב = בדם ובשר. **יא**: בדיבור.

שיחבר ויקשר מאין הא' לאין הב' הנק' מאין ליש (וכנ"ל דהנפש עצמ' מושללת מכל מקרי הגוף ובהתפשטו' שלה בגוף תתפעל כו', וזהו ולו ולא כו'), וצ"ל ריחוק מקום והפסק ביניהם (כמו תלמיד לפני רבו דכלא חשיב דאידי כו' לא יוכל להיות ראש למקבלים כפני יהושע בפני משה כלבנה בשמש כו', וזהו גבוה הרבה מערך מה שנעשה ראש למטה ממנו כו'), שזהו ע"י שינוי המסך המפסיק בין אצ"י לבריא' שנעשה ע"י הפסק זה הצמצום דמל' דאצ"י להיות כתר לבריאה כידוע (וכמ"ש [במ"א] בפ"י אמת ואמונה כל זאת לשון נוק' לבחי' מדות דאצ"י וקיים לשון דכר בבקיעת הפרסא להיות כתר לבי"ע דהא בה"ת דוקא כו'). וזהו כי עמך מקור חיים שהוא בחי' המל' באורך נראה אור רק בחי' האר' דהארה שהוא דרך בקיעת המסך מאצ"י לבריאה כנ"ל. וכמ"כ ביחוד בחי' דאצ"י שיש שם ג"כ ב' הפכ' דד"ע וד"ת שזהו מיש לאין ומאין ליש כנ"ל, והוא מ"ש והחכ' מאין תמצא מאין דכתר תמצא בבחי' יש להתמשך בבינה כו' בבחי' מקור משפיע, וכמו שהחכ' בבחי' איין דכתר זהו כמו ד"ע הנ"ל שהוא מיש לאין האמיתי דכלא חשיב (ונק' ירא בשת שאובם הוא לגבי עילת העילות כתלמיד לפני רבו כנ"ל) נעשה אחיב ראש ומקור לאצ"י, והוא מה שהחכ' משפיע לבינה מאין ליש או החכ' עצמה נמצאת מאין ליש בבחי' אין הב' הנק' אין של היש שאין ערוך ביניהם כנ"ל וצ"ל ג"כ ע"י ריחוק מקום שנק' פרסא, והוא בחי' הקרומא דאוריא שמפסיק בין עצמות הכתר לחכ' כו', וי"ש והבדילה הפרוכת כו' בין הקודש ובין קה"ק כו' (וכמ"ש במ"א באריכות בדרוש דבראשית ירא בושח כו') (וכמ"כ מחי' למדות שצ"ל ע"י פרסא שיומשך מאין דהשגה דינה ליש דמדות שהוא בשינוי המהות והוא ע"י מיצר הגרון, וכן ממדות שבלב לדיבור כו' וד"ל).

ואמנם הנה אעפ"י שבדרך כלל [ב'] המדריגות הנ"ל דבחי' ד"ע וד"ת הן ב' הפכ' ממש (שזהו שא' ולו ולא כו' כמו איהו תפיס בכ"ע וכן הוא מקומו ש"ע שזהו ד"ת מאין ליש ולמדתיב"כ שאין העולם [מקומו] זהו בחי' ד"ע], מ"מ הן מתאחדין יחד היינו שבחי' ד"ת שמאין ליש שזה ממש כמו בחי' ד"ע ובין ביחוד דמד' ודיבור דיו"מ (שנק' סומ"מ בפרט) בין ביחוד [דחויב] מאין דכתר כנ"ל (וכן באין דכתר עצמו שנק' בחי' ממוצע

דאידי כו' . . . כפני יהושע: ראה לעיל ע' לו.

דמל' דאצ"י . . . כתר לבריאה: ראה ע"י חיים שער (ו) העשדים פ"ב.

אמת ואמונה כל זאת . . . וקיים: ראה לעיל ע' קעג ובהנשמו שם.

בה"ת: בוא תליא.

והחכ' מאין תמצא מאין [ב'] תיבות האתרוגות ליתא ב' [ב'] דכתר: איוב כה, יב. נסמן לעיל ע' ד.

הקרומא דאוריא: ראה הערה הבא.

והבדילה הפרוכת . . . בדרוש דבראשית: לעיל ע' לו.

דכתר . . . בחי' ממוצע: ראה לעיל ע' לו וע' גב. וראה גם הנשמו במאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' חס.

דברים ח"א ע' רט. וע' רצב.

בין עצמות המאציל לנאצלים, ומה שהוא נחשב רק מבחי' אחרונה שבעצמו זהו כמו בחי' ד"ע מיש לאין הא' דכלא חשיב נק' ירא בשת דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע דעצמי' א"ס ב"ה, ומה שבחי' הכתר נק' ראש לנאצלים בכלל] זהו מאין ליש דבחי' ד"ת), וכחי' אני ראשון ואני אחרון אני אותי' איין ביפ' אני ב' מיני אין הנ"ל דנבדלים זמ"ז בריחוק מקום דוקא ואין הא' דבחי' ד"ע אני ראשון כו' זהו אני אחרון דד"ת בלי הפרש כלל ואין בחי' הפרסא תופס מקום כלל דכמו שאני ראשון בהתגלות אור העצמי' מיש לאין כך אני אחרון מאין ליש ככלל ובפרט, ובכלל היינו מאין ליש דכתר וחורב נק' אני ראשון ומאין ליש במדות [ודיבור] נק' אני אחרון עד מלי' דעשי' וכת' ראו כי אני אני הוא והוא אני הוי' לא שניתי כלל כמו אתה הוא בחי' גילוי דאתה מתאחד עם הוא [בחי'] העלם שהוא קודם שנבה"ע שהי' הוא ושמו בלבד [מיש לאין כנ"ל] וכן אחר ההשתלשלו' מאין ליש ביחוד' ויחוד' כו', ובדרך כלל יותר היינו מה שיחוד' ויחוד' שוין ממש דביחוד' זהו בחי' ד"ע כמו דקמ' ממש שאין העולם מקומו ויחוד' בחי' ד"ת דתפיס בכ"ע כו'. והטעם לכ"ז הוא כמ"ש כי אל דיעות הוי' שטובל ב' הדיעות ההפכיי' הנ"ל להיותו למעלה משניהם וע"כ ולו נתכנו ולא משום דתבכ"ע ולמדחב"כ ב' הפכיי' כא', וכן המגביהי' לשבת המשפילי' כו' (כמשי"ת).

והענין הוא [לפי] שכ"ז שצ"ל בחי' הפסק בין ד"ע לד"ת זהו רק מצד בחי' ההשתלשלות, דכאשר עלה ברצונו להאציל ולכרוז כו' שצריך שיתגלה רק אור וזיו מעצמותו שנק' שמו דכאין חשיבא כנ"ל ואח"כ להפסיק בריחוק מקום שיהי' אפס קצהו נעשה מקור להשתלשלות מאין ליש דאל"כ הי' הכל בטל ונכלל בעצמותו אבל כמו שהוא ית' במהוד' ממש טרם שיתגלה אור וזיו (כמו הנפש בעצמה ממש טרם שמתגלה כחה להחיות כו') (וכאור השמש הכלול בשמש עצמה טרם שמאיר כו' וכתנועה דחי' שכלול בו לגמרי וכן בכח הצומח עצמו טרם שמתגלה בחו כו' וכמעייני' תהויר טרם שנובעים בנהר' כו'), ע"כ ב' הדיעות ההפכיי' שוין כא' ממש ואין הפרש בין מיש לאין ובין מאין ליש כו' ולכך מה שתפיס בכ"ע עם למחב"כ שניהם באין כא' ממש ואינם ב' הפכיי' כלל, ואיכ גם בבחי' ד"ת שמאין ליש אעפ"י שבוה נראה כנתפס בעולמו' כמו בחי' דיבור דיו"מ שבא בכח נבדל מן העצמי' כנ"ל ומדיבור למעשה שבא עוד בריחוק מקום בבחי' כח יותר נבדל

דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע: נסמן לעיל ע' לו.

אני ראשון . . . אני אותי' א"י: ישעי' מד, ו. ראה פרדס שער (ג) אם הא"ס הוא הכתר פ"א. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תקמד ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכת. ושינ. שו"ה א"י — דוקא . . . דבחי' ד"ע: ב': דבחי' ע"ע ואין הא'. ו': דבחי' ד"ע דוקא ואין הא'. ראו כי אני אני הוא . . . אני הוי' לא שניתי: האזינו לב, לט [בדילוג]. מלאכי ג, ו. המגביהי' לשבת המשפילי': תהלים קיג, ה. ו. שו"ה שנובעים — בנהרות כו' . . . עם למחב"כ: ב': בארץ וכתנ"ל (כנ"ל) . . . וגם למדח"ב.

מן העצמי' כנ"ל עכ"ז אין בכ"ז שינוי כלל כמו בד"ע כמו קודם ההשתלשלות ממש לפי שסובל ב' [ה]הפכי' [הללו] כא' מטעם הנ"ל. ובדרך כלל גם ב' יחודי' דיחוי'ע ויחודי' אעפ"י שבא בהשתלשלו' דבחי' חו"ב ומדות ודו"מ ע"י בחי' צמצום דפרסא בין כתר לחכ' כו' עד מל' דעשי' מתייחד' כולם בעצמי' אא"ס ב"ה ממש כמו שהי' קודם שעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' בלי שינוי כלל [וכלל] (וכמ"ש כגוונא דאינון מתייחד' לעילא בא' בבחי' ד"ע כך מתייחד המל' לתתא כו' דיחוי'ע ויחודי' שוין ממש כנ"ל).

ובכ"ז יובן יותר ענין הנ"ל במה שעיקר יחוד אלקו' זהו בהשג' זה שכל העולמות והברואים נתהוו מאין ליש [מאין] ממש והוא בבחי' אור וזיו אלקי' כו' ולא ממחוי'ע אלקו' שנק' יש מיש כמו כל עו"ע כו', דהגם שכאשר בא האור האלקי להיות מקור להתהוו' העולמות אין זה מבחי' אור וזיו [האלקין] שכלול ובטל לעצמות (שזהו מיש לאין הא' בחי' ד"ע הנ"ל) אלא מבחי' אור הנבדל מן העצמות בריחוק מקום דוקא [(כמו ע"י המסך שבין העליון לתחתון שנק' הארה דהארה כנ"ל שע"ז יוכל להיות נתפס בעולמו' בהתלבשות) ממש (כחיות הנפש בגוף שיש ערך והתפעלות ושינוי כו' כנ"ל), אך לפי טעם הנ"ל שסובל ב' הדיעו' כא' ממש הרי גם בחי' המשכה זו שמאין ליש ממש כמו ע"י הדיבור ומן הדיבור אל המעשה בריחוק מקום שזה ממש כמו שהי' קודם ההשתלשלות בבחי' ד"ע שזהו [כמו בחי'] האור וזיו דעצמו' שהי' הוא ושמו בלבד בתכלית היחוד כו' כנ"ל, וא"כ מה שנק' מאין ליש אין זה כמו שנראה עכשיו שהוא בבחי' קירוב הערך כמו בבחי' כח וחיות ממש אלא זהו מבחי' אין ממש דהיינו מבחי' אין המוחלט כמו דקמ"י ממש דכלא ממש חשיבא שאינו רק הודו כו' ([ו]אפ"י [בחי'] סוכ"ע [שנק'] בחי' יחוי'ע שהוא התלבשות אוא"ס בכתר [ל]חוי"ב שנמשך ג"כ בריחוק מקום [דפרסא שנק' מאין ליש זהו כמו שנמשך מעצמו' [א]א"ס בבחי' הארה דעצמו' שנק' אין ממש שאין הפרסא תופס מקום כלל לגבי מחוי'ע ממש כנ"ל), והיינו משום דמה שנעשה בריחוק מקום] בבחי' כח נבדל מן העצמות בכהפכ"ו וכדיבור שיוצא לחוץ זהו מצד ההשתלשלות ובאמת הרי גם עכשיו איהו תפיס בכ"ע ולמדתב"כ א"כ הרי זהו מאין ליש שנק' אין ממש [ש]אין בזה שינוי כלל ולא ערך והשתוות והתפעלות, ולכך א' כי אל דיעות הוי' שסובל ב' הדיעות ולכך ולא כו' משום דבשעה שנתפס אינו נתפס כו' (וכמו הארון בהיכל ק"ק שנתפס במקום ומקום ארון אינו מן המדה כו' וכך הוא במ"ש ארון נושאיו נשא דב' הפכי' הללן אינם הפכים כלל דגם כח אלקי

שרה יחודי' — דבחי' חוי"ב: כו': דכתיר וחירב.

כגוונא דאינון מתייחד' לעילא בא' [כ': ליתא]: זהו תרומה קלה, סע"א.

שרה איהו — ליש שנק' אין... כלל: כו': ליתא.

ומקום ארון אינו מן המדה: יומא כא, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפת. וש"נ. ח"ב ע' תמה.

ארון נושאיו נשא: נסמן לעיל ע' שעג.

שנתפס בם כמ"ש אדני בם כו' שמהווה אותם מאין ליש למחתבי"כ ע"כ נושאו נשא כו', וא"כ הרי זה מאין [ממש] כמו קושנה"ע בלי שינוי כלל ולזה אין הפרש כלל בין יחז"ע ליחז"ת כנ"ל וד"ל).

ולזה כללות ענין יחוד אלקות ב" שמו ישראל כו' דישאל עלו במח' בבחי' פנימי ועצמי אלקו' שלמעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע ב" מיני אי"ן בד"ע וד"ת כו' שע"כ ישראל זה גם שאינו רק ניצוץ קטן דכאוי"א בנפח"א שלו ישכיל וישיג ויתבונן בדבר זה שלמעלה מהשתלשלו' דסומ"מ כו', והוא מ"ש דהוי' אלקינו דוקא המיוחד אלינו בבחי' פנימי ועצמי באמית" כמו שה"י הוא ושמו כלבד כו' הוי' זה אחד בלי שינוי כלל בשם הוי' זה בין קודם ההשתלשלות דחכ' ומדות ודו"מ ממאציל לאצ" ומאצ" לביי"ע לאח"כ, דגם מה שבא בהשתלשלות בדו"מ בבחי' כח נבדל הנ"ל הוא ג"כ בלי שינוי כלל לפני מהו"ע ממש שלמעלה מב' דיעות הנ"ל, וכן גם מה שבא בבחי' סובב ומקיף דמדו' וחז"ב שלמעלה מן הדו"מ שהוא א"ח דלית הרי הוא באח"פ בעצמי המאציל כמו קודם שהאציל כו' לפי שגם הח"ע ומדות כו' מאין ליש בלי שינוי המהות כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי והוא כמו דקמ"י ממש באח"פ בתכלי', כי גם בחי' סוכ"ע הכללי דרצון וח"ע כו' נמשך מאין ליש בבחי' מציאת דבר מה מצד ההשתלשלות בריחוק מקום אבל אין בזה שינוי כלל כמו קודם שעלה ברצונו כו' כנ"ל וד"ל. ונמצא פ"י הפשוט דהוי' אלקינו כו' היינו דהוי' [שב]עצמו ופנימי א"ס כמו שהוא ממש גם כשנמשך למטה בגילוי כמו בהשתלשלות שהוא מאין ליש ממש בבחי' ממלא וסובב עד שנק' אלקינו ממש ששורה בגילוי אר"פ בכלי' בנשי' כו' מ"מ אין בו שינוי כלל וכלל שמאין ליש זה אינו נבדל כלל וכלל מאח"פ דעצמי אף שבא בריחוק מקום דפרטא בהאר' דהאר' כנ"ל עכ"ז ה' אחד הוא ממש למטה כמו שהוא למעלה במהו"ע כו' מטעם הנ"ל דמאין ליש הוה היינו מאין ממש כמו דקמ"י העצמי דא"ס כו' דגם שסובב וממלא כמו בו רקיעים וארץ אין שינוי וערך כלל כמו קושנה"ע כנ"ל דגם בשעה שנתפס באר"פ ומקיף למחתבי"כ ואין זה כ' הפכים כלל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל במ"ש שמו ישראל [ב]שמיעה דבינה בהשגה דישאל דוקא והוי' אלקינו דוקא כו' דמה בא לשלול בזה ה[ל]א אין עוד מלבדו וכמ"ש ומבלעדי אין אלקים כו' וכמ"ש ה' אחד וכמא' אטו האידנא לאו א' הוא ולמה צריך ליחוד זה בישראל דוקא בכל יום ויום [כמ"ש] תמליכהו

ד' ישראל עלו במח: נסמן לעיל ע' כו.

אין עוד מלבדו . . ומבלעדי אין אלקים: ואתחנן ד, לה. ישע"י מד, ה.

אטו האידנא לאו א' הוא: פסחים ג, א.

תמליכהו בשמי' וארץ: נסמן לעיל ע' לד.

בשמי' וארץ שהוא ח' וד' והיא אלופו ש"ע כידוע. אך הענין הוא דמ"ש הוי' אלקינו דוקא (כמו שדקדק לו' מי כהוי' אלקינו דוקא המגביהי לשבת כו') אין זה רק מטעם דישראל עבמ"ח הק' לבד אלא מטעם דנש"י יבואו בגופים ויקיימו תו"מ ובמצו' אהוי"ר בכל לבבך בשני יצריך דוקא (כמשי"ת) (וכמ"ש במי נמלך בנש"י כו' וסוף מעשה עבמ"חית) [ו]כמ"ש אם לא בריתי כו' ותנאי ה" כו', וזהו בראשית בשביל התו' שבאה למטה דוקא, וזהו שנתאוו להיות לו דירה למטה בתחתוני' יותר מלמעלה אף בחכ' ש"מ דתוה"ק ומצות שלמעלה במהוי"ע בפנימי' רצה"ע דנתב"ס דוקא בביוריים דשם הוי' בתו"מ בגשמי' דקי"נ לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ע"י מ"ה דחכ' דבכח' אתברירו רפ"ח ניצוצו' וכידוע, וכנ"ל בענין אדם ובהמ' מ"ה ובין כו' דהנשמה עצמה איצ' תיקון ולא ירדה רק לברר לקי"נ דנהי"ב להמשיך בה גילוי אור הפנימי' ועצמי' בתו"מ ואהוי"ר שכלי' וטבעי' דוקא, וזהו שהוי' הפנימי' ועצמי' דאי"ס הוא אלקי' ממש כמו שאו' במצו' בא"י אלקינו כו' (שלמעלה מאבות דשם הוי' לא נודעתי להם), וזהו שנבדל בערך מכל ההשתלשלו' דע"ס דאבי"ע, והוא במה שהוי' [זה] אלקינו ממש בלי שינוי המהות כלל (דהיינו מהוי"ע ממש) כמו שהוא דוקא מתלבש בשם הוי' זה דתו"מ בנש"י להיות בגילוי אלקי' דוקא בלי העלם ולבוש מסתיר כלל כמו הוי' אלקי' עמו דאלקי' זה אינו מסתיר לשם הוי' כלל כשאר ההשתלשלו' דסומ"מ שהוא הוי' ואלקי' דכתי' בו כי שמש ומגן הוי' ואלקים שהוא מגן וגרתיק להסתיר אבל בתו"מ בנש"י (שהו' בבחי' תי"ת דקו האמצעי כמו מי כמוד' באל"ה הוי' דוקא וכמ"ש במ"א בג' קשרין הללו דא"י וישראל וקובי"ה דסתים [וגליא] בחי' או"כ פנימי' וחיצוני' הכל א' ממש ואין החיצונית מסתיר לפנימי' כלל), ולכך א' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים ממש דכולא חד שאין בחי' פרסא הנ"ל מעלים כלל, ולכך בחי' ד"ע וד"ת שוין יחזיע ויחזית באין שינוי כלל כנ"ל

וד' והא' אלופו ש"ע: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשלו ואילך. וש"נ. (וכמ"ש... וסוף מעשה: ו' וכמ"ש... (שסומ"ע.

במי נמלך בנש"י [כו': בנשיצ'] נסמן לעיל ע' גה.

וסוף מעשה [ו': שסומ"ע נשמות הצדיקים] עבמ"חית: נסמן לקמן ע' תקכה.

אם לא בריתי... ותנאי ה"י: ירמ"י לג, כה. ראה שכת פה, א.

בראשית בשביל התו": נסמן לעיל ע' א.

שנתאוו להיות לו דירה למטה בתחתוני': ראה תניא רפלי' ובהנ"סמן בליקוט פירושים לשם.

דבכח' אתברירו: נסמן לעיל ע' טב.

דהנשמה עצמה איצ' תיקון: ראה לעיל ע' שטג.

דשם הוי' לא נודעתי להם: וארא ה' ג.

הוי' אלקי' עמו: ראה לעיל ע' נא, וש"נ.

כי שמש ומגן: נסמן לעיל ע' רפ.

מי כמוד' באל"ה הוי': ראה לעיל ע' גא שם.

בג' קשרין הללו: (נסמן לעיל ע' כו) ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעה ואילך.

וידעת היום... כי הוי' הוא האלקים: ואתננו ד, לט. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחקק וע' א"סא ואילך.

דנתפס ואינו נתפס כו', דזהו דוקא מצד הפנימי דהוי' ואלקים דתו"מ ונש"י בגילוי שכינה בהיכל ק"ק גם שמי' ושה"ש לא יכלכלוהו וצמצם את אור מהו"ע שם בבחי' תפיסא ממש עכ"ז מקום ארון אינו מן המדה כו' דאינו נתפס כו', אך בתו"מ נתפס ממש כמו שיהי' בעוה"ב דכתי' להנחיל אוהבי יש בבחי' יש אמיתי' כמו שהוא שיבא בבחי' כלים דנש"י בגופי' בתחלה"מ ועוה"ב שהוא גיב בבחי' יש [כמו י"ש גמור מובדל ונפרד] אי"כ הרי זה בא בבחי' יש מיש ממש עכ"פ בדילוג ב' מדריגות הנ"ל דמאין [ליש] שהוא בא אח[ר] מיש לאין דוקא מטעם הנ"ל אלא בלי ממוצע כלל [וכלל] רק כמו שהוא בעצמו' אלקי' דוקא ולא הארה וזיו לבד מתקבל במקבלי' שהם תו"מ בנש"י שבעוה"ב בבחי' יש גמור ולא יהי' בבחי' פירוד כלל וכלל, שזהו הוי' אלקינו ממש גם עתה רק שהוא בהעלם בלבוש דתו"מ וביחוי"ע בק"ש בא' הוי' אלקינו ה' א' כנ"ל דמטעם זה יש ביכולתם ליחד יחוד עליון הוה שלמעלה מן ההשתלשלו' דתו"מ בא' הוי' אלקינו דוקא שבלי אמצעי ע"כ הוי' זה א' באח"פ גם עתה והוא מה שנק' אלופו ש"ע שאין העולם מקומו [כלל] וכמ"ש תמליכהו דתלוי בנש"י ע"י תו"מ שימשיכו מאור העצמי' ממש דאין שם הסתר והעלם כלל ויהי' אח"פ למטה כמו למעלה בלי שינוי כלל, והוא מ"ש שמע ישראל דוקא הוי' אלקינו [דוקא] הוי' אחד פשוט כו' וד"ל.

והנה מטעם זה הוא שאמר אחר שמע ישראל ואהבת את ה' כו' בכל לבבך בשני יצריך, דהיינו אחר שיש בכח השגה דבינה שבמוחא וליבא כו' בנש"י האלקי' שנק' ישראל להכיר ולהבין כ"ז באמיתי' אח"פ בעצמי' אלקי' גם אחר ההשתלשלו' דאין שינוי לפניו כלל כנ"ל (והוא לפי שהוי' אלקינו ממש בבחי' פנימי' ועצמי' ממש שאין כל העלם ומסך מסתיר כנ"ל [וא"צ לאמצעי הנ"ל כלל]), וא"כ מזה הטעם עצמו יוכל להיות שיבא גילוי אור השג' זו בנה"א מצד שרשה והתקשרות' בשם הוי' בתו"מ כנ"ל גם בשכל האנושי דנהיב [הטבעי] אעפ"י שטבעה בהיפך גמור להשיג כל גשם ונפרד כנ"ל מ"מ ע"י אור השגה אלקי' זו להיותה באה מלמעלה מן ההשתלשלו' לגמרי כנ"ל אזי גם חושך הגס הטבעי דנהיב שהוא שכל אנושי ולב בשר הטבעי יסכים גם הוא ויודה על האמת, כי הרי אנו רואים שמהארת אור האמת [הזה] בנה"א בשכל ודעת האלקי יותפס זה לאמת גמור גם בשכל האנושי שיחייב אמיתי' הדבר הזה כי האמת יורה דרכו כו' וכמ"ש גם חשך לא יחשיך ממך כו' (והוא מטעם הנ"ל שאין אור האלקי בא בקירוב הערך אף בהשתלשלות דכח הפכ"נ אלא הוא מאין ממש ליש באין שינוי כלל כמו קושנה"ע כו' ע"כ יפול בחי' ביטול במציאות [ו]השג' האמת באלקו' אף

שמי' ושה"ש לא יכלכלוהו: נסמן לעיל ע' קנח.
להנחיל אוהבי יש: ראה גם לעיל ע' נה. וש"נ.
גם חושך לא יחשיך ממך: תהלים קלט, יב.

בצמצום האחרון דנוג' שהן בהסתר אלקי בתכלי' בשכל האנושי ומדות הטבעיי, וראי' לזה שגם אוה"ע קרו לי' אלקא דאלקיי' וכתי' מי לא יראך מלך הגוים וכתי' הללו את ה' כל גוים כו' וכה"ג. וז"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים בשמי' ממעל [ביחוד] ועל הארץ מתחת בקי' אין עוד דהיינו בשניהם אין עוד בשוה מטעם הנ"ל ע"כ קמ' כחשוכ' כאור' כו' וגם חושך לא יחשיך כו' וד"ל).

וזהו ואהבת בכל לבבך אפי' [ביצה"ר] שבח"ש ששם בחי' רוח הבהמ' היורדת למטה בגשמי' דוקא שהוא היפך ונגד רוח האדם דנה"א שעולה למעלה להכיר באח"פ וגם בהשתלשלו' העולמות' איך שהוא מאין ליש דוקא, אך גם רוח הבהמה דטבעו לירד למטה תעלה למעל, והוא שגם שכל האנושי שבמוח גשמי יכיר ויבין בעומק הדעת להבחין האמת ממש (מטעם הנ"ל דקמ') אין הסתר והעלם כלל וע"כ גם רוח הבהמ' תעלה למעלה כרוח האדם בעצמי' פני שור שבמרכבה [וכמו] פרות שנשאו את הארון, וגם למעלה יותר הרי א' אדם ובהמ' תושיע ה' שזהו בחי' מ"ה ובין דאצי' שלמעלה, דרוח האדם למעל' כרוח האדם למטה שעולה למעלה בביטול היש לאין כו', והיינו בחי' מ"ה דחכ' דאדם העליון דאצי' ובהי' המל' [כ]שיורדת למטה להחיות רוח שפלים והוא בחי' ב"ן גימט' בהמ' [ונק' בהמה רבה] דרביע על אלף טורי' ושתית לון כו', ועכ"ז בחי' שם ב"ן עולה למעלה [באצי' ע"ן] רוח האדם בחי' מ"ה כמו רוכב על כרוב קל כו' [וכמו המרכבה דמל' שנושאות את הכסא כו' וד"ל] (וכמו שמבואר למעלה בהתלבשות הנה"א בנהיב שנעשי' מהו' אח' ממש ע[ד ש]עונג וצער הרוחני דאלקו' דנה"א תתפעל ותרגיש גם הנהיב בלב בשר וכמו במריר' או בחדו' וכן באוה"ר כמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך בלב בשר דוקא וכן בהתפעלות הנהיב תרגיש הנה"א אעפ"י שמושלת מכל תואר גשם כו' ולא תתפעל ממקרי הגוף [כלל] כו', כך הוא למעלה בבחי' מ"ה וב"ן, דמה שיורדת המכ' למטה מטה [כמו בבהמו' וחיי' דיצי'] עד ק"ג דעשי' זהו כדמיון הנהיב דאדם ותתברר גם היא ותעלה למעלה בעלי' דרוח האדם דאצי' כמו שמלוכש הנה"א בנהיב כו' (והוא משום שטובל ב' דיעות כא' ע"כ ולו נתכנו עלילי' ולא כו'). וזהו שמע ישראל דוקא, וזהו הנה"א ששרשה

אלקא דאלקיי' . . . מי לא יראך מלך הגוים . . . הללו את ה': מנחות בסופה. ירמ"י י, ג. תהלים קיח, א. שבח"ש [ב]: שבח"ל השמאלי'. . . רוח הבהמ'. . . רוח האדם. . . שעולה למעלה: נסמן לעיל ע' שסד. שורה למעלה — בעצמי' פני שור: ב"ן: כמו פני ארי' ושור. (וכמו) פרות שנשאו הארון: נסמן לעיל ע' שסו. להחיות רוח שפלים: ישע"י ג, טו. ב"ן גימט' בהמ': נסמן לעיל ע' שסו. בהמה רבה) דרביע על אלף טורי': ראה זהר בראשית יח, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יב. רוכב על כרוב קל: עבודה זרה ג, ב.

בפנימי ועצמי אלקי' כמ"ש כי נר הוי' נשמת אדם שגם בנהי"ב תאיר אור האלקי ע"י שם הוי' שבה, שז"ש הוי' [אלקינו] דוקא כניל (כמו שהי' לעיל שיקבלו מעצמות אלקי' בלי ממוצע כלל כניל, שמטעם זה גם הגופי' יקבלו כמו הנשמו' ויחיו חיי עולם, וגם באוה"ע א' שיהפוך ה' אל עמים כו', ולכך א' גם עשכשו בכל לבבך אפי' ביצה"ר, וראי' לזה ממס"נ בגוף שעי' א' אפי' נוטל את נפשך כו' שיש כח זה בכל ניצוץ קטן מישראל כידוע (וזהו מס"נ על התו"מ דוקא שלמעלה ממס"נ באה"ר אפי' בגוף כאבות כמ"ש ושמי הוי' לא כו' כניל ודיל').

והנה מ"ש שמע ישראל שמיעה זו אינה באזן לבד בחיצוני' וכמא' השמע לאזןך אלא הכוונה הוא בפנימי' בינה שבמוח ולב, ובמוח זהו ענין ההבחנה וההכרה באיכו' ומהו' של אמיתי' הדבר בפנימי' שלו דוקא, שהוא שמע לשון הבנה דבינה [זו היא ההתבוננו' וההכר' באמיתי' הדבר שנתאמת במוחו כמו שהוא באמת לאמיתו שהוי' אלקינו בבחי' אח"ס ממש כאלו הוא רואה בראי' חושי' מקרוב ממש, שאין כח זה רק בנהי"א שנק' ישראל לי ראש כו' וגם להאיר זה אף בשכל אנושי' בהשגו' שבמוח גשמי כמ"ש בטעם קריאת שם ישראל כי שרית עם אלקי' כו' שאין בחי' צמצום דשם אלקי' מסתיר כלל כניל כמ"ש הוי' אלקיו עמו כו', וכמורכב בלב הרי א' ברי"מ דבינה לבא כמ"ש ותן בלבנו בינה כו' שהלב מבין גם הוא ומשיג ומכיר אמיתית היחוד' הזה וזה שנק' הכרה והרגשה בלב, [ואע"פ שזה בחלל הימני ששם משכן רוח החיים שנק' רוח האדם העולה למעלה מ"מ מאיר הוא ומתפשט גם בלב] בשר החומרי שגם הוא יכיר וירגיש בבינה [ו]התבוננו' זאת להתפעל גם הוא ברינה ואהבה כמו ולבי ובשרי ירגנו אל אל חי. וזהו ג"כ [הענין של] מצות הדעת ביחוד' דאלק[ות] כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' ביחוד' ויחוד' בשניהם אין עוד בשוה כניל, ובחי' הדעת זהו ענין

כי נר ה' נשמת אדם: נסמן לעיל ע' קנה.

שיהפוך ה' [בז'] ליתא] אל עמיס: צפני ג, ט.

אפי' נוטל את נפשך . . . בכל ניצוץ קטן מישראל: ראה ספרי דברים ו, ה. ברכות נד, א (במשנה). תניא

פ"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קא.

מס"נ על התו"מ . . . שלמעלה ממס"נ באה"ר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכו. ושי"נ במדבר ח"א

ע' עט. לקיטי שיחות תולדות כרך כה ע' 135 ואילך. ושי"נ.

השמע לאזןך: נסמן לעיל ע' שעד.

שמע לשון הבנה: ראה לעיל שם.

ישראל לי ראש: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צה.

דברים ח"ב ע' צז.

כי שרית עם אלקי' . . . דשם אלקי' [בז': דאלקות]: וישלח לב, כט.

א' ברי"מ דבינה לבא: ראה תקוני' זהר בתקדמה יו, א.

ותן בלבנו בינה: ברכת (ק"ש) אהבת עולם.

בחלל הימני ששם משכן רוח החיים: ראה תניא פ"ט.

ולבי [בז': לבי] ובשרי ירגנו אל אל חי: תהלים פד, ג.

העמקת הדעת לידע ולהכיר ולהשיג באמית' הדבר שענין הדעת הוא ההרגש' במוח ולב שמרגיש ומכיר היט' כאלו הוא רואה במהות כו', וע"כ הדעת עם ההתבוננ' בבחי' פנימי' בינה הנ"ל ענין א' הוא ממש (וכמ"ש באבות פ"ג אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת כו', ולכך אנו מבקשי' אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש כו' (וכמ"ש ישראל לא ידע עמי לא התבונן דמי שלא התבונן כמו שלא ידע אלקי' בבחי' הדעת שהוא ההרגש' וההכר' (כמו מי הגיד לך כו' המן העץ כו', כמו דעה"ד הוא ההרגשה בגשמי' כך הוא ההרגש' ברוחני' אלקי' (בל"א ער דער הערט די זאך זייער) וכן שמיע[ה בפנימי'] המוח והלב (דער הערט גוט), וזהו וידעת וממילא והשבות אל לבבך, וגם במצות שמיעה דבינה בק"ש זהו כמו בחי' הדעת שאם אין דעת אין בינה ומה דוקא נולדה האהב' אלקי' בכל לבבך אפי' בלב בשר שהוא גיכ בחי' ההרגשה בדעת שמתפשט עד הלב כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ענין הנ"ל בעיקר ענין הדלקת הנר בשמן ופתילה שהפתילה הוא הנה"א שהוא בחי' ממוצע המחבר ומביא הארת אור האלקי שיאיר בנה"ב וכח' שלה כמו המוח ולב בגשמי' דהיינו מ"ש בשני יצריך. דהנה מבואר למעלה דעיקר סיבת הדלקה של האור אינו רק מחמת כליון השמן דוקא כמה שהוא נמשך ונשאב [בפתילה וכלה באור כו' וכל מה שירבה משך זמן כליון השמן באור כך ירבה זמן ההדלקה ובכולות השמן יסתלק האור (וגם) בצלילת הבהקת האור אינו רק לפ"ע צלילת השמן כידוע). וכך בנה"א נר הוי' נשמת אדם היינו כמו הפתיל' שהוא בחי' כלי לאור הנאחז בה כך הנשמה בחי' כלי לאור האלקי כמ"ש כי אתה תאיר נרי ונק' נר הוי' ממש, אך זהו בחי' החו"ב ומדות דנה"א בהתפעלו' שלה בהשגו' אלקי' ביחוד' [ויחודת] כמו בפסוק ראשון דק"ש בא' שמע ישראל כו', וזהו כדמיון הפתילה שנעשה כלי להכיל אור האלקי במוח' ומדות דנה"א, ואין זה רק כמו בחי' ממוצע להביא גילוי אור האלקי גם בכח' דנה"ב שהן בשכל ומדות שלה האנושיי' וטבעיי', והוא מה שיהי' כח כליון בנה"ב בכח' שלה בביטול היש לגסו' להיות בבחי' אין האלקי' שהוא אור שמאיר בנה"א [כ]ענין

הדעת הוא ההרגש': ראה תניא ספמי'. מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה ח"ב ע' תרא ובהגסמן לשם.

(וכמ"ש באבות פ"ג [ב'] וכמ"ש [באבות פ"ג]:) מ"י.

אתה חונן לאדם דעת: תפלת שמונה עשרה.

ישראל לא ידע עמי לא התבונן . . התבונן כמו שלא [ב'] ליחא: ישע"י א. ג.

מי הגיד לך . . העץ [ב'] ליחא: בראשית ג. יא.

שרה בשר — שמתפשט עד הלב: ב' עד שמתפעל בלב במורגש.

שרה כליון — דוקא . . השמן: ל' ליחא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: השמן . . השמן.

נר הוי' נשמת אדם: משלי כ. כו.

כי אתה תאיר נרי: תהלים יח. כט.

שרה זה — גם . . אין האלקי': ל' ליחא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: האלקי' . . האלקי'.

שרה ומדות — כח . . בכח . . לגסו': ב' בחי' . . ובחי' . . וגסר.

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כניל שתכלה הנה"ב] באה"ר ותשוקה מורגש' בצמאון יסוד האש שבלב בשר [דוקא כניל זהו כמו כליון השמן שכלה ונכלל באור דפתילה כשנמשך ונשאר בפתילה (אמנם מבוא' למעלה דגם סיבת ההמשכה של השמן מה שנמשך ונשאר ונכלל בפתילה זהו בא ע"י האור דוקא שמושך את השמן כו', כך גם מה שתכלה הנה"ב בלב בשר] למשוך אחר הנשם' שבמות זהו בא ע"י אור האלקי שמאיר על נה"א שימשוך את השמן שהוא הכח' דנה"ב בשכל ומדו' שבה כו'). ונמצא מובן ממשל זה דפתילה ושמן שכל מה שנתרבה המשכת וכליון השמן יותר נתרבה יותר הארת האור כו', וכך הוא בבחי' ה[רוחניות] דאור [האלקי] שע"י ריבוי כליון הכח' דנה"ב בשכל אנושי ומדו' הטבעי' באלקו' לאהוב את ה' ביצה"ר שבלב בשר ולירא ממנו או בלב נשבר למאוס בחייו ולבטל וליכלל כל תאו' גופני' ע"י דוקא נתרבה האור האלקי בנה"א בתוס' מרובה הרבה יותר מע[יקר] הארת אור שמאיר בה שהוא מסתלק וכלה כו', וזהו ענין יתרון האור שבא [מהיפוך] החושך לאור דוקא כידוע הטעם ששרש החשך שלמטה בנה"ב הוא למעלה משרש הנה"א שזהו בחי' התוהו שנק' בהמות וחיות שקדמו לבחי' התיקון דאדם, כניל בענין אדם ובהמה כו' בחי' מ"ה ובין דבחי' בין דקינ' אחר הביורור משם מ"ה דנה"א עולה למעלה מבחי' מ"ה דאדם למעלה (והוא בחי' ס"ג [דתהו]), וראי' מן הקרבנו' כו' ומן המרכבה העליונה שנושא' את הכסא וכה"ג, וע"כ יכול להיות כח גדול בהיפוך חשך לאור דנה"ב בביטול [כ]ל רצון זר רק לה' לבדו בק"ש בכל לבבך כניל שע"י דוקא יתרבה האור גדול וחדש דנה"א שנק' נר הוי' כו' יותר מעצם האור דשם הוי' דתיקון שבה וד"ל. ולכך [עיקר] הארת האור דפתילה הוא כליון השמן דוקא כניל (ו)אמנם ג"ז עצמו מה שהשמן יכלה ע"י האור וזהו כליון דנה"ב ויצה"ר שבה ג"כ נמשך מלמעלה, והוא מעצמות אלקו' דוקא. וזהו כי אתה תאיר נרי וה' יג"י חשכי כו' שכולל ב' דבר' הנ"ל בפי' אדם ובהמ' תושיע ה' שנותן כח ועוז בנשמה לברר לנה"ב דבחי' אתברירו בשם ה' דנה"א בחי' מ"ה, וז"ש כי אתה תאיר נרי כו' ומ"ש וה' יגיה חשכי להאיר גם חשך דנה"ב שהוא כליון השמן שיוברר ויעלה למעלה מן האור בעצם [ד]נה"א, וזהו וי"ו דוהוי' כו').

והנה ידוע ומבואר למעלה שגם המצות נק' בשם נר כמ"ש כי נר מצוה כו', ולכאורה אין זה [מובן] דמה שייד ענין המעשה דמצוה בפומ'

יסוד האש שבלב: ראה תניא ס"ג. ובמהדורא קמא שם [קה"ת תשמ"ב] ע' כח הערה 19. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תר. אור התורה תבוא כרך ו' ע' בישעה.
שו"ת האור — דוקא... ע"י אור: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיתוב הדומות: ע"י האור... ע"י אור.
וה' יג"י חשכי: שמול"ב כב, כט.
כי נר מצוה: משלי ו, כג.

שתקרא בשם גר דוקא, ומשמע שיש במצוה ג' אלה פתילה ושמן ואור והאור הוא אור דתו' והשמן הוא הדבר שנעשה בו המצוה שלוקח מדברים גשמי' דדצי' כו' וע"י הממוצע דפתילה שהיא נשמת האדם כניל הרי השמן כלה באור כו' (כמשי'ת), וז"ש [בזוהר] ושמן על ראשך לא יחסר דא עובדין טבאן כו' שמאירין לנשמה בבחי' מקיף ע"ג הראש כמו שמן הטוב על הראש כו' וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם שהיא הנשמה [וחי בהם] שיתוסף האור האלקי בנשמה מחיי החיים איס ב"ה, וי"ל מאין יהי' הכח במעשה המצות בדברי' גשמי' להמשיך בדברי' גשמי' תוס' אור חדש בנשמה האלקי' כו'. אך הנה ידוע שהמצות נק' בשם קדש כמו שאנו או' אקב"ו כו' וכמוזכר כי' בכתובי', ובחי' קדושה זו דהיינו קדושה העליונה ביותר שלמעלה מכל בחי' קדושי' העליונות [ו]נק' קדש העליון [ובזוהר נק'] קדש עילאה דקדש מלה בגרמה כו' כמ"ש [בזוהר] דכמה קדושאן אית לעילא אבל אין קדוש כהוי', שזהו בחי' קדושת העצמי' ופנימי' דאיס ב"ה שלמעלה מעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלו' דסומ"מ באבי"ע כו', כי גם שבבחי' ההשתלשלו' נק' קדוש ג"פ שזהו מה שקדוש ומובדל בבחי' מקיף ומרומם ומתנשא ע"כ ההשתלשלות כמו בחי' סוכ"ע בכלל שנק' בחי' מקיף וסובב עליהו כמו עיגול השמים שסובבי' לארץ כו' והוא נק' קדושה לגבי' ערך ההשתלשלות לבד כמ"ש המתנשא מימות עולם כו' וזהו ג"כ בחי' החכ' שנק' קדש כידוע שהוא יו"ד דשם הוי' כו', אבל זהו מה שבחי' החכמה היא מקור לכל התהוו' העולמי' כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' וזהו שנק' אין כמו והחכ' מאין תמצא כו', אבל זהו בחי' אין של היש בלבד כמעייין הגובע בנהר וכחיות הנפש בגוף כו', אעפ"י שזהו כמו מאין ממש ולא כמו כח הפני' כו' שזהו כמו ערך המקיף דסובב על הפנימי דממלא כו', מ"מ שייך רק לגבי ההשתלשלו', וכן עד"ז כמה קדושאן דבחי' החכ' יש למעלה בכל עולם ועולם דבי"ע שהוא בחי' החכ' שבכל עולם עד מקור עולם האצ"י שזהו בחי'

ושמן על ראשך לא יחסר דא עובדין טבאן: קהלת ח, ט. ראה [הנסמן לקמן ע' תעב]. זרר בלק קפו, א. כמו שמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.
אלה המצות אשר יעשה אותם האדם... וחי בהם: חיבור ב' כותבים בחוקותי כו', לד. אחרי יח, ה. ראה הנסמן במאמרי אד"הא וקרא ח"א ע' תא. דברים ח"ב ע' תרעו. ח"ד ע' אע"כ. לקמן ע' תנז.
מחיי החיים: ראה יומא ע"א, א. הנסמן במאמרי אד"הא דברים ח"ב ע' תפז.
ובזוהר... דקדש מלה בגרמא: נסמן לעיל ע' מה.
בזוהר] דכמה קדושאן... אין קדוש כהוי': שמואל"א ב, ב. ראה זרר תור"ע מד, א.
ע"כ: ב' על כל.
המתנשא מימות עולם: ברכת יוצר [שם: והמתנשא — ובסדר תפלה שברמב"ם סיום אהבה [הוצאת קאסא תשיר, ב] המתנשא וטוב מימות עולם].
החכ' שנק' קדש: ראה זרר [רע"א מהימנא] בא מג, ריש ע"כ. אמור צד, ב. מאמרי אד"הא דברים ח"ג ע' תתקכ. ושי"ב.
החכ'... שהוא יו"ד דשם הוי': ראה זרר [רע"א מהימנא] וקרא יז, א. תקוני זרר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה פ"ד.
כולם בחכ' עשית... והחכ' מאין תמצא: תהלים קד, כד. איוב כח, יב.

חכ' [דאצי] שנק' אור אבא שהוא שרש הראשון לכל האצי' כו' כידוע בע"ח (דכ"ז הוא בחי' ד"ת שמאין ליש כמו בראש' ברא כו'), אבל בחי' קדש העליון היינו בחי' קדושה העצמית ממש שנבדלת בערך לגמרי אפי' מבחי' קדושה דסומים כו' והוא שלא יתכן לו' בו קדוש ומובדל מן העולמו' מאחר שהוא למעלה מהיות גם מקור לעולמו' אלא הוא בבחי' אור העצמות דאלק' כמו שהוא [טרם ש]מתצמצם א"ע להיות מקור לעולמות ברצון וחכ' כו' (והיינו בחי' ד"ע שהוא מיש לאין דכלא חשיב כו' דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי' עה"ע עצמו כו' כנ"ל), וג"ז האור הרי הוא בבחי' הפנימית ועצמות שלו ממש שנק' קדושה העצמית ממש, והיינו המצות שהן פנימי' רצונו שמאיר בהן מבחי' פנימי' עצמותו שהוא בבחי' א"ס ממש כמ"ש רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל כו' (ונק' ארחין דגלגלתא אורחין הוי' שבבחי' פנימית העצמית) (כמ"ש הקב"ה מניח תפילין ותפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו כו') ומתעסף בציצית כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' וכה"ג, [ולכך נק' מצוות מצותיו ממש וזהו שנק' קדושת העצמות ממש], וזהו שאומר בברכת המצוות שהן בחי' מקיפים לגוף היח"ע שבמעשה המצוות, ולכך מברכין עובר לעשייתן דוקא אשר קדשנו במצותיו בקדושה העליונה זו העצמית ופנימי', שז"ש וחי בהם מחיי החיים דעצמי' ופנימי' א"ס ב"ה, והוא מה שעי"ז נתעלה הנשמה למעלה הרבה [אף] משרשה הראשון בחכ' דאצי', שגם שנק' ג"כ קדש אבל אין לזה ערך כלל לגבי' בחי' קדושה זו דמצות שהוא בקדש העליון כו' (שמוזה דוקא יהי' העוה"ב כידוע) (וכמו"כ גם נשמת משה ע"ה שהוא בפנימי' אבא דאצי' שנק' מ"ה וזהו מ"ה שמו כו' מ"מ ע"י המצות שעשה נתעלה נשמתו בקדש עילאה הנ"ל שלמעלה הרבה מזה, וכן באברהם שא' [אשר] שמע בקולי וישמור כו' מצותי כו', וכך בכ"א בפרט).

ואמנם הנה מבואר למעלה דהנשמה לא ירדה לתקן עצמה כי א"צ תיקון להיותה מעולם התיקון, ועכ"ז נתקנה ונתעלה הנשמה ע"י מעשה

חכ' . . . אבא: נסמן לעיל ע' א.

חכ' . . . אבא . . . שרש . . . האצי' . . . כידוע בע"ח: ראה שם שער (מו) סדר אביע' פ"ב.

בראשית ברא: בראשית א, א.

דאפי' אור צח . . . אוכם הוא: נסמן לעיל ע' לו.

רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג.

ארחין דגלגלתא אורחין הוי': תהלים כה, י. ראה זוהר (אדרא רבא) נשא קבט, א. קלו, א. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' תתקנ. ושינ. ח"ד ע' אקצא. ושינ.

הקב"ה מניח תפילין ותפילין . . . ומתעסף בציצית . . . עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב. ראה ברכות ז, א.

ראש השנה יז, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסז. ושינ.

מברכין עובר לעשייתן: פסחים ז, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקד. ושינ.

דמצות . . . שמוזה דוקא יהי' העוה"ב: ראה גם לקמן ע' תג וע' תסד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נד.

דברים ח"ד ע' אקעט.

מ"ה שמו: משלי ל, ד. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע טז. ושינ.

(אשר) שמע בקולי: תולדות כה, ה (בדילוג).

המצות מטעם הנ"ל, ועוד מטעם שנוצח תחב"ס דוקא שזהו בבחי' סו"מ דמצות בדברי' גשמי' דקי"נ דוקא שבזה מלוכש מקדש העליון הנ"ל ופנימי' התענוג הפשוט [העצמי] דוקא, כמי' לכל תכלה שהוא תענוג ראיתי קץ אבל עונג העצמי שבמצותיך ממש רחבה מאד כו' וד"ל, וזהו לפי שנתבררה מחשך דקי"נ להיות בה גילוי אור דקדושה זו שבמצות בגשמי' שבשביל זה ירדה הנשמה לברר בירורי' דקי"נ, והוא מעיט שבכל יום ויום שעושה שמשלים נפשו ועושה לבושי' ומקיפי' מאירי' לנשמתו מאד בתוס' אור מרובה על עיקר שרשה למעלה כנ"ל כמי' בזהו ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון לבושי' כו', וזהו והלך לפניך צדקך כו' וכן אני בצדק אחזה לפניך בצדקה דמצות מעשיות דוקא וכן צדקה תרומם גוי' (כמשי"ת).

והנה לבד זה שמעשה המצות מעלים לנשמה האלקי' וחי בהם כנ"ל, עוד זאת מה שגם נהי"ב הטבעי' [ת]תעלה גם היא עמה בעשותה א' מכל מצות ה' בכונה וברעותא דלכא אף בלב בשר הטבעי' כו', והיינו מה שגם נפש השכלי' האנושי' תעלה להיות במקום ומדרג' דחכ' דנהי"א, והוא ע"י כחי' מקיף דקדושה העליונה זו שבמצות להיות נתאמת גם אצלה השגת עצמי' אלקי' כמו שהוא בקדושת עצמותו ממש שלמעלה ממקור ההשתלשלות כנ"ל שנק' קדש העליון כנ"ל, ואעפ"י שא"א לנהי"ט להשיג ולהכיר רק כמה שבא לכח הדמיון האנושי' כמו כח הפועל בנפעל לבדו עד שנראה העולם בבחי' פירוד כו', אך ע"י הקדושה דמצות נמשך גם בכח דנהי"ב מקדש העליון הנ"ל ותוכל גם היא להכיר ולהשיג מאמית' עצמות אלקי' ממש לפי שהמצות נעשי' בדברי' גשמי' שמוז נעשה לבוש ומקיף דקדושה אף לנהי"ב להעלותה ג"כ כמו והלך לפניך צדקך כו' שכל התור"מ ניתנו לנשמות בגופי' דוקא ומטעם הנ"ל דנעוץ תחב"ס דוקא ולהפוך חשך לאור והנשמה [עצמה] א"צ חיקון רק לברר לנהי"ט שתעלה גם היא ע"י המצות בגשמי' שעשה בגופו ובממונו בעוה"ז דוקא, וראי' לזה מעוה"ב דוקא וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ואפי' פושעי ישראל מלאי' כו' רק שזה האור הגדול מן מעשה המצות מאיר רק בבחי' מקיף בהעלם על האדם וכמי' ושמן על ראשך לא כו' ועי' יתגלה מן ההעלם ומוזה יהי' העוה"ב שהוא שחר המצות שיתגלה מן העונג העצמי' שבהו כנ"ל וד"ל.

לכל תכלה שהוא תענוג: נסמן לעיל ע' מג.

בזהו ע"פ ואברהם זקן: חי שרה כד, א. ראה זהר שם קכט, א. ויחי רכז, א. לקמן ע' תלה. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תשמט. ושי"נ. כמדבר ח"ג ע' אכט (ובתנ"מ בריש המאמר שם), ספר המאמרים מלוכש מכי"ר אדמו"ר שליט"א ע' רסט. ושי"נ. לקוטי שיהות ויקרא תשמ"ח סיה. ושי"נ.

והלך לפניך צדקך. . . אני בצדק. . . בצדקה: יעשי' נח, ת. תהלים י, טו. בבא בתרא י, א.

צדקה תרומם גוי' משלי יד, לד.

וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. . . פושעי ישראל מלאי': סנהדרין ר"פ חלק, ערובין יט, א.

שורה וכמי' — ועי': ב"ר ולעיל.

ובכ"ז יוכן [הטעם] מה שצריך האדם ללבוש הטלית ולהניח תפילין קודם ק"ש, דודאי יש בכח הנשמה באדם לכוין בק"ש ביהו"ע בכוונה ורעותא דלבא כו' ולמה הוצרך להקדים בתחלה מצות טו"ת דוקא כו', אך הענין הוא לפי שבק"ש צריך האדם להמשיך קדושה עליה דאחד בע"ס דבי"ע בא הו"י אלקינו ה' אחד כנ"ל והוא מה שמאריך בד' דאחד להמליכו בשמים ובארץ כו' בור"ק עליונות, וקבלת מ"ש זו זהו בחי' פנימי' ועצמו' דאי"ס ב"ה כמו שהוא בעצמותו ממש שנק' מלך הקדוש מלך מרומם לבדו ממש למעלה מקדושה שלגבי ההשתלשלות העולמות שמתנשא מימות עולם לבד כו', ובק"ש זהו בא מאמצעות ההשג' אלקות שבנשמת האדם שעולה למעלה מצד עמקות הדעת והתבוננות בכ"א לפ"ע וכך יוכל לכוון דעתו בהשגות עצמי' אלקי', דאע"ג דלית מחתבי"כ מ"מ ברעותא דלבא בכוונה טובה נתפס בכל ניצוץ אלקי בק"ש ומצד שרש נש"י שהו"י אלקיו עמו וכנ"ל. ואמנם עיקר הכח ועוז לזה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' זהו בא ע"י הקדמות המצות דטו"ת דוקא שקודם התפלה, לפי שהמצות הן בבחי' מקיף העליון על הנשם' כנ"ל, ומה גם במצות עטיפת הטלית דמצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות והטלית הוא בחי' מקיף ממש בכללו' כי ל"ב חוטין דטל"י הן ל"ב נ"ח דמקיף שלמעלה דכתי' עוטה אור כשלמה או לבושי' כתלג חיור כו', והוא ענין פריסא דמל' שמי' דלעילא שנמשך על האדם בבחי' מקיף דוקא כמו שום תשים עליך מלך בקעומ"ש [והרי אמרו] למה קדמה שמע לווה"א לקבל עלי עומ"ש תחלה בהשגה וטעם, אך כדי שיוכל לכוין דעתו לאמיתות היחוד' ובכוונה טובה ורעותא דלבא בק"ש צריך שימשיך קבלת מ"ש דבחי' מקיף שלמעלה מן ההשג' וטעם [ב]עטיפת [ה]טלית ע"ג ראשו וכן במצות תפילין שע"ג המוח' [שבראש] ששם מונחין פ' דשמע והא"ש בקלף גשמי [בכתב] ובבליטה ע"ג הראש דוקא ע"י דוקא נמשך מן ההעלם דמקיף זה לגילוי אור שיוכל להשיג בהשג' וטעם בקעומ"ש הפנימי' כנ"ל בק"ש [ומאמת] הוא לא[מ]ת היחוד' דק"ש גם בהתפעלות האה"ר דואהבת בכל

שויה לפי — דאחד... דבי"ע: ב"ל דאח"כ... דאכ"ע.

שמאריך בד' דאחד: ראה לעיל ע' שפד.

דלית מחתבי"כ... ברעותא דלבא... נחפס: ראה חסוני זהר בהקדמה יו, א. ספר המאמרים תקס"ז ע' שסג (ושם: ברי"מ). אור התורה תצא ס"ע תתר (ושם: באדרי"ו דרפ"ט ע"ב לעילא... דלא אתיידע... אלא ברעותא דלבא). סה"מ תרס"ט ריש ע' קעו.

ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא.

דמצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות: נדרים כה, א.

ל"ב חוטין... ל"ב נ"ח: ראה וחי' (תוספת) שא, א. בחי' שלח טו, לח וע"ד הקבלה (ירושלים תשל"ב —

ס"ע קא). מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה ח"ב ע' תקסז ובהנסמן לשם.

ל"ב נ"ח: נסמן לעיל ע' ג.

עוטה אור כשלמה... לבושי' כתלג חיור: נסמן לעיל ע' ז.

פריסא (ב' פריש' דמל' שמי': ראה וזר [סכא] משפטים צו, ב. מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה ח"ב ע' תקסד וע' תרמא ובהנסמן לשם.

שום תשים עליך מלך... למה קדמה שמע: שופטים יו, טו. ראה ברכות יג, א (במשנה).

לבבך ובכל נפשך כו' עד שיכול לבא לידי מעשה בנסיון בפומ' והוא מ'ש אפי' נוטל את נפשך ובכל מאדך למעלה מן הכלי דנר' כו' וז'ש אמת ויציב ונכון כו' להביא לקיום המעשה שזהו העיקר באמת ברת'ס כו' והיינו מה שיתקיים האהבה האלקי' דבכל לבבך כו' כל היום בקיום נצחי שיהי' מזה סו'מ ועיט ולא יופסק ולא יבוטל לעולם כו', הנה כ'ז א"א להיות מצד ההשג' אלקי' והתפעלות האהב' שנולדה מזה בק'ש שהוא נפסק ומתבטל מיד אחר התפלה עד שלא נשאר ממנו רושם כלל, כידוע שהאהבה שבאה מצד ההשג' דנהי' חולפת ועוברת כו' ואין זה נק' אמת שהרי א' שפת אמת תיכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אך המקיים ומעמיד בקיום נצחי לאהבה האלקי' למע[ש]ה בלי נפילה לעולם זהו שבא מכח האו'מ העליון דטו'ת שלבש קודם התפלה שנותן כח ועוז למקיף דנר' שיקיים להשג' ואהבה שק'ש קיום נצחי ולאמת את האהבה שלא תפול לעולם וד'ל (וזהו שכל הקורא ק'ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו באו' וקשרתם כו', שגם דיחוי'ע דק'ש עשה בכונה ורעותא דלבא, אם אינו מקיים וקשרתם באותו שעה מעיד עדות שקר באותה שעה בנפשו שאינו נק' אמת כלל בלא או'מ דתפילין שע'ג הראש ואינו מתקיים כל היום כנ'ל, והוא לפי שעיקר האמת הוא בסוף דוקא שזהו בסו'מ דוקא שנכלל במצות תפילין כמ'ש דהוקשה כל התו'מ לתפילין שבה פ' שמע בקלך כנ'ל).

והנה מוכן מזה שיש בכח האו'מ דמצות הנ'ל ב' דבר'י, הא' הוא כמה שנמשך האור עד למטה מטה דוקא שזהו ירידת האו'מ להאיר בחושך שהוא בנהי'ב שתשכיל [ו]תתפעל גם היא ביחוי'ע דק'ש כנ'ל ומה שיומשך הקדושה אף בדבר'י גשמי' דמעשה המצות והעיקר מה שיכול להתקיים קיום נצחי כל היום אף בהיותו טרוד בהבלי עוה"ז לא יסוג אחור לבו וחפץ במצות ה' בקעומ'ש באהוי'ר בלי הפסק לעולם (ואעפ"י שהאהב' האלקי' שבק'ש חלפה ועברה מתקיימת למעשה רק מצד בחי' או'מ דטו'ת שקודם ק'ש כנ'ל), וזהו מטעם שיש באו'מ העליון מבחי' רב חסד דימין העליון בבחי' ימין מקרבת שמתפשט למטה מטה עד מאד, והיינו כמ'ש וימינו תחבקיני וכמו שהאב מחבק לבנו או לאו'נ כנפשו מאחוריו ביד ימינו [דוקא] שחיוב זה מאחוריו מורה שמחבקו ומקרבו אליו בימין זה לבלתי יוכל לסוג אחור ממנו לעולם ויתקיים אהבתו אליו לבלתי יסור ממנו אף בהפרדו ממנו, והוא ענין החיבוק שמאחורי גופו דוקא. וכך הוא למעלה בבחי' חיבוק דימין

שפת אמת תיכון לעד: משלי יב, יט. ראה תניא פ"ג. תורת חיים ושב נט, סעי' ואילך. שערי תשובה
שער התפלה ח"א מט, ג ואילך. דרך חיים שער התפלה עה, ד ואילך.
שכל הקורא ק'ש בלא תפילין . . . וקשרתם: ברכות יד, סעי'ב. ואתחנן ה, ח. ראה תורת חיים נח נה, ב
ואילך. מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ג ע' אידה.
דהוקשה כל התו'מ לתפילין: ראה קדושין לה, א. לקסי שיחות בא כרך ו ע' 277 בהערה.
וימינו תחבקיני: שיר השירים ב, ה, ח, ג.

העליון שהוא בבחי' אה"ר העליונה שנמשכת בבחי' מקיף על האדם גם בנהי"ב שלו וכמעשה הגשמי' במצות שיתקיים בלי ינטה ויסוג אחור לכו לעולם אף בהיותו טרוד באחוריי' בחיצוני' דגופו כו' לפי שאי"מ זה נעשה מן המצות עצמן שלמעלה זהו פנימית [בחי' ד'] רצו"ע שזהו כמו העמוד שמגיע ונעוץ תחב"ס מלמעלה למטה (והוא בחי' כתר תר"ך עמודי אור) וכמ"ש כצינה רצון תעטרנו כו' (ולכך נא' שומר מצוה לא ידע דבר רע אף בהילוכו במקום טומאה כו'. והענין ה' שיש במקיף זה דמעות הוא בחי' העלאה דאריז' מלמטה למעלה, וזהו מה שיש בכח אר"מ דמעות להעלות ולרומם את הנהי"א למעלה משרשה (ולהעלותה עמה גם השכל ומדות דנהי"ב כו') שהוא למעלה ג"כ מבחי' החכ' שנק' קדש לה[יות] עולה בקדושת העצמי' ממש כניל (שזהו שנק' אדם אדמה לעליון ממש והוא לפי שקדשנו במצותיו בקדש העליון ממש כניל). שזהו ג"כ שנכלל בבחי' אר"מ דחיבוק ביד ימין העליון שנק' בחי' ימין מקרבת, אבל בחי' ימין קירוב זה הוא אשר בא בבחי' העלא' למעלה מעלה כמו בקרבות לפני ה' דנשמות בגי'ע שעולים בעא"ע עד שנכללי' בעצמות כו', ואמנם בחי' [העלאה ד] קירוב זה שעי' המצות בא שלא כסדר והדרג' כלל כשאר העליות כו', והיינו כמ"ש אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי כו' [כמו] שהאדם הגדול בענקים מגבי' למעל' לחינוק הקטן שמשפיל זרועו למטה עד הרגל ומעלהו ומגביהו על זרועותיו ונושקו כו', כך אנכי ממש שזהו בחי' סדכ"ס דלמחבת"כ דלא ידע ל"י בר איהו כו' והוא בחי' פנימי' ועצמי' אא"ס שבמצות שלבוש ברצו"ע שבהן כמו שהן למעלה ממש בבחי' א"ס כמ"ש רחבה מצותך מאד, [ווי"ש] אנכי דפנימי' הכתר הכולל כל התרי"ג מצות ווי"מ דרבנן שעולה תר"ך בכלל

שרה שמגיע — תחב"ס: ב' ליתא. ראה לקמן ע' שצו הערה דיה: שרה והוא. כתר תר"ך עמודי אור: ראה פרדס שער (ח) מהות והנהגה פ"ג. הגסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמא.

כצינה רצון תעטרנו . . שומר מצוה לא ידע . . כו' [אוצ"ל: כו'] תהלים ה, יג. קהלת ח, ה. שרה כו' [ב' כניל] — שהוא . . העליון ממש כניל: א' ליתא. וכנראה נשמם מפני תיבות הדומות: כניל (כבבחי' ב) . . כניל.

אדם אדמה לעליון . . ימין מקרבת: נסמן לעיל ע' קסב. סוטה מז, א. שרה ביד — ימין קירוב: ב' קירוב. אנכי תרגלתי לאפרים . . זרועותי [א' (כאן ובהמובא בסמוך) זרועותי]: הושע יא, ג [ושם: ראנכי . . זרועותי] — ראה לקמן ע' תכה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רצג. ושי"נ. ח"ב ע' תשפב. במדבר ח"ב ע' תקסד. דברים ח"א ע' פח וע' רצו. ח"ב ריש ע' תלו]. ראה גם במקומות הנ"ל. סדכ"ס דלמחבת"כ: זהו יתרו פט, א. תרומה קמז, ב. תקוני זהו בהקדמה יז, א. דלא ידע ל"י בר איהו: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבט, ב. קמ, ב. רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג. התרי"ג מצות: ראה אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' ריג. נדפס גם בלקוטי שיחות יתרו כרך כו ס"ע 424.

ווי"מ דרבנן: ראה אגה"ק סכ"ס. דרך חיים פניו. פס"ד. לקריש יתרו כרך בא ע' 401. שופטים תשמ"ה. התרי"ג מצות . . תר"ך: ראה תורת העולה להרמ"א ח"ג פליח (לב, א). שלי' יתרו ש"י, א. מאורי אור

והוא שנק' תריך עמודי אור כעמוד שנעוץ תחב"ס ראש[ו] הגבוה למעלה בנג העליון וסופו נעוץ ברצפה ומחבר ראש וסוף כא', כך אנכי זה דשרש המצות נעוץ למעלה מעלה תרגלתי לאפרים שיורד ונשפל ונמשך למטה בנשמי' שבגופי' כדי להעלותם ולהגביהם למעלה מעלה בעצמו' א"ס [שבפנימיות הכתר כו', והו' קחם על זרועותי למעלה גם מבחי' הזרועות דאדם העליון שנק' אדם הגדול בחי' א"א שהוא כתר דאצי"] בכלל לקבל אור פני מלך הקדוש בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ופנימי' שלו, והוא לפי שישאל נק' בנים וכמו הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו' וכאב שמבגי' לבנו ילד שעשועים על זרועותיו כלפי פניו להשתעשע בו כנ"ל וד"ל.

וזהו צדקה תרומם גוי כו', דהנה [ידוע] ש[כללות] כל המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות כו' וכתי' והעמדנו עלינו מצות כו' הרי שמצות צדקה נק' מצות לשון רבים לפי שמצות צדקה שקולה כנגד כל המצות, להיות שכל המצות הן בחי' גילוי המשכו' אור עצמו' אלקי' בבחי' קדש העליון כנ"ל והוא בחי' ה"ח דרמ"ח מ"ע הכלולים במקיף זה דימין העליון כנ"ל, ונמשל זה לזריעה כמ"ש זורע צדקות וכת' זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד העליון כו', כי בחי' החסדי' העליונים הנמשכי' בכל המצות מעשיו' נק' אור [הזרוע לצ"ע כו' כמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב כו', וכמו שהזריעה הוא בשביל הקצירה בתוספת ברכה מרובה כך ענין אור] חסד העליון הנזרע בכל המצות שהוא בנשי' בגופי' שמתעל' האור במעשה הגשמי' בדברי' גשמי' ויצמח האור בתוס' מרובה לע"ל שיהי' מזה העוה"ב כידוע שהמצות נק' פירות וכמו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם כו', וזהו וקצרו לפי חסד בכפלי כפליי' מאור הזרוע במצות שנק' זריעה כמ"ש זרעו לכם לצדקה קצרו שצדקה תהי' לנו עכשיו כשנשמור כו',

מערכת תריך סני'. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה היא לפי שלח.

שו"ה והוא — תחב"ס: ב' ליתא. ראה לעיל ע' שצו הערה ד"ה: שריה שמגיע.

שעשועי המלך בעצמותו: נסמן לעיל ע' טז.

הבן יקיר לי אפרים: ירמי' לא, יט.

צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.

המצות נק' בשם צדקה . . . וצדקה תהי' לנו . . . והעמדנו עלינו מצות: ואחתנו ה' כה. נחמי' י, לג. ראה

מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עזרת. ושי"ב דברים ח"ב ע' חטו. ושי"ב ח"ג ע' אטט.

שמצות צדקה שקולה כנגד כל המצות: בבא בתרא ט, א.

זרעו צדקות: ברכות ק"ש.

זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד: הושע י, יב [ושם קצרו — ראה סוכה מט, ב. הנסמן במאמרי אדה"א

דברים ח"ד ע' איתנס].

כי צדיק ה' צדקות אהב: תהלים יא, ז.

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם: פאה פ"א מ"א.

והיינו ענין זורע צדקות מצמיח ישועות דחסדי' הרבי' כו'. והנה כמו שהצדקה בגשמיו' הוא רק להחיות רוח שפלים דוקא לעני דלית לי' מגרמי' כלום שזהו צדק ה' כו', כך הוא למעלה במצות שנמשך בהן גילוי אלקות דעצמי' אא"ס ב"ה בפנימי' רצה'ע שמלוכש ונעלם במעשה המצות שהוא בבחי' חסד דאוי"מ העליון בבחי' ימין מקרבת כנ"ל הנה עיי' נמשך אור וחיות בהעלם ומקיף על נשי' כמו שמח' הצדקה רוח שפלים דוקא ממש, דכמו שעני חשוב כמת ועיי' הצדקה תחי' נפשו בעצם מקורה כך המצות מחי' לנפש האלקי' בשרשה בעצמות אלקי' בבחי' קדש העליון הנ"ל וכמ"ש וחי בהם כו' באמת הרי מצד עצם שרש הנשמו' הרי הן למט' בדרך בריאה אמין ליש מאצי' לבריא' ויצי' כו' עד נפש דעשי' כמ"ש אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי כו' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואין ערוך כלל לנברא בעי' עם הבורא כידוע, ואיך תוכל הנהי' לעלות למעלה לקבל מאור פני מלך חיים ממש, וגם בעצם מקורה הראשון אף בפנימית חורב דאצי' (שנק' או"א מקור הראשון לתולדות הנשמות דביי'ע כידוע) אין ערוך כלל לגבי מהות ועצמי' המאציל כנ"ל דאפי' אור צח כו', ולכך ודאי מובן ממילא שהמשכונות אור זה דקדושת העצמי' דא"ס במצות לנשי' באה בבחי' דילוג גדול כירידה וצמצום העצמות ביותר, וכמו במ"ת שירד ה' על הר סיני וא' אנכי ה' אלקי[ך] ממש שהוא עיי' רמ"ח מ"ע הכלולי' בפנימי' חורב באנכי זה כנ"ל, ואיכ' אין זה רק מצד בחי' צדקת ה' ורב חסדו הוא שחונן ונותן תוי"מ להחיות רוח שפלים מחי' החיים רק שהוא בחי' המשכונ' אוי"מ בהעלם ולבוש על נשי' וכמשארו"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תוי"מ שנא' ה' חפץ למען צדקו דוקא בבחי' צדקה ממש וד"ל.

וז"הו צדקה תרומם גוי כו' להיות שכל ענין המשכונות החסדים דאור הורוע לצ"ע במצות שנק' צדקה כנ"ל זהו בבחי' ירידה והצמצום דאוי"מ מלמעלה למט' בהמשכונ' דאוי"מ בחיבוק בימין העליון כנ"ל שיורד ונשפל עד

שהצדקה . . צדק ה': ראה זהר אחרי עב, א. לקמן ע' תכה.

שורה אור — דוקא: ב': ליתא.

שעני חשוב כמת: נסמן לעיל ע' ס.

שורה ממש — מקורה: ב': ליתא.

וחי בהם כו' [ב': ממש כן]: אחרי ית, ה.

אתה בראת . . ואתה נפחת בי: נסמן לעיל ע' עא.

לכבודי בראתיו יצרתיו: נסמן לעיל ע' ס.

מאור פני מלך חיים [בב': במקום החיבות מלך חיים כתב: אלקים ממש]: עיי' משלי טו, טו.

דאפי' אור צח: נסמן לעיל ע' לו.

אנכי ה' אלקיך . . בפנימיות חורב [ב': ליתא]: יתרו כ, ב.

רצה הקב"ה . . ה' חפץ למען צדקו: מכות כג, ב (במשנה) ישע' מב, כא.

למטה ביותר וכמ"ש אנכי תרגלתי לאפרים כו' כנ"ל (והיינו בצדקה תכונני בבחי' כן ובסיס להיות מכון וכלי לאור החסד העליון וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו' (כמשי"ת) שזהו כשהצדקה בבחי' רגל כמו שנמשך לעני כו' כנ"ל וכמו הזריעה בארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי כו', אך מבואר למעלה שיש בחי' ההעלאה דאורי' ע"י המצות שנק' צדקה דוקא והיינו מ"ש וצדקה תרומם גוי שהו' ישראל שנק' גוי א' כארץ וא' בהם לקדושי' אשר בארץ המה שהמה קדושי' בבחי' קדושה העצמי' דמצות כנ"ל שע"י המצות מתרומם ומתעלה נשי' למעלה מעלה בבחי' קדש העליון דעצמי' ופנימי' א"ס ב"ה כמ"ש קחם על זרועותי כו' כנ"ל למעלה הרבה [גם] משרש הראשון דנשי' בפנימי' דחכ' דאצ"י כנ"ל, וזהו כמו ענין הקצירה שאחר הזריעה שא' וקצרו לפי חסד העליון שעולה למעלה בכפלי כפליים בתוס' ברכה מרובה על עיקר הזריעה כנ"ל. וז"ש [לעיל] הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' (כמ"ש במי"א). וז"ש לעיל כי אתה אבינו ממש כי אברהם לא ידענו כו', והיינו מטעם מעשה המצות דוקא שעולה למעלה משרש האבות בחגית דאורי' כו' או חגית דע"י רק בעצמו' א"ס ב"ה ממש כנ"ל וד"ל.

והנה אחכז יובן ג"כ הטעם מה שהמצות נק' בשם נר [ג"כ] כמ"ש כי נר מצוה כו' כנ"ל ויש כזה ג' דברים שמן ופתילה ואור כו' כנ"ל. והנה [כמו ש]מבואר למעלה בענין מה שהמצות נק' בשם צדקה הרי יש כזה ב' ענינים א' ענין של השפעה אלקי' בבחי' החסדים העליונים מאור הזרוע לצ"ע בכל מצוה ומצוה כנ"ל, והב' היינו מה שנתקבל אור עליון זה בכלים רבים כמו המקבל שפע צדקה שהוא כמו העני שמקבל מעשיר כנ"ל שהו' נשי' בגופי' ובמצות זהו בבחי' כלי מעשה הצדקה בעצמו שנעשה בחי' כלי ומכון לקבל השראה וגילוי אור רצה"ע שמתלבש במעשה זה דוקא (וכמו רמ"ח אברי' שהו' בחי' כלים לגילוי האור וחיות הרוחני שבהם כך רמ"ח מ"ע

בצדקה תכונני: ישע"י נד, יד.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.

כשהצדקה בבחי' רגל: ראה מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אישכנ. ושי"נ.

והארץ הדום רגלי: ישע"י טו, א.

וצדקה תרומם גוי: כמ"מ במאמר זה (וכ"ה ב' כו' כאן): צדקה. — בהוספת ו' (וצדקה) מובא גם במאמרי

אדה"א במדבר חג ע' אימז.

ישראל... גוי אחד בארץ: דברי הימים"א יז, כא. שמואל"ב ז, כג.

לקדושי' אשר בארץ המה [כו': ליתא]: תהלים טו, ג.

הגדיל ה' לעשות עם אלה: תהלים קכו, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים חג ס"ע איצו.

כי אתה אבינו... כי אברהם לא ידענו: ישע"י סג, טו.

שויה מטעם — דאורי': בהות: דחויב.

כי נר מצוה: משלי ג, כג.

שויה נשי' — הצדקה בעצמו: כו': המצוה.

רמ"ח אברי': אהלות פ"א מ"ה.

רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אבריו דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.

נק' רמ"ח אברין דמלכא למעלה כידוע), וזהו שנק' מצות ה' שהוא בחי' כלי לאור דשם הוי' המלוכש בה כו'. והענין הוא לפי שאין בחי' המשכות האור רק בכלים המחזיקי' את האור דוקא, לכך כל המצות שנעשי' בחי' כלים רבים נק' צדקה בה"א בחי' מקבל דה"ח הכוללי דרצה"ע שנמשך מצ"ע כנ"ל.

וכך יובן ג"כ בענין הטעם שנק' המצוה בשם נר שזהו בחי' הכלי לאור העליון שיאיר במצוה, והיינו שהוא בחי' כלי לבחי' המשכה דאור קדש העליון העצמי הנ"ל שנמשך בכלי מעשה המצוה עצמה כנ"ל, ע"כ נק' המצוה נר שמחזיק האור כמ"ש כי נר מצוה כו' היינו מה שהנר מחזיק בתוכו השמן שכלה ונכלל באור ע"י הפתילה שנק' נר ממוצע כנ"ל. והענין הוא כידוע דכל המצות הם נעשי' מדברי' גשמי' דנוגה כמו מצמר גשמי נעשה מצות ציצית ומקלף בהמה הגשמי נעשה מצות תפילין בראש, וכמו מעשה המצות כולם כשופר ולולב ואתרוג וסוכה תרומה ומעשר וצדקה וקרבתו וכה"ג הכל נעשה מדצ"ח גשמי', ומאחר שבהן נעשה בחי' הכלי דמצות הרי נעשי' בחי' כלי לאור רצה"ע שנמשך מקדש העליון שקדשנו במצותיו ממש כנ"ל, וזהו שנק' בחי' בירורי' דק"ג שנעשה מהם דוקא [בחי' כלי לקדש העליון שזה ה"י בחי' תחלת המח' ותענוג העצמי' בהעלם העצמי' דא"ס ב"ה שיהי' לו דירה למטה דוקא כו'], וז"ש שר מצוה מצוה עצמה שהיא הכלי שלמעלה גם מן האור עצמו כו' (כמשי"ת). וזהו ענין השמן שבנר שכלה באור כנ"ל שהוא כל ענין המעשה דמצות שבחכ' עשיית [ב]בחי' יש גשמי שנעשה מבחי' [ביטול ו]כליון לאור העליון אלפי שמאיר בו כמו שמתלבש בצמר דציצית מבחי' אר"מ דמל' [ו]בקלף דתפילין מד' מקיפי' דד' מוחי' כו', וכה"ג בכל האורות עליוני' דמצות שמאירים ונמשכים במעשה שלהם שנמשך מקדש העליון, וזהו הכל כ[משל ה]שמן שכלה ונשאב באור הדולק כו' כנ"ל, וז"ש בזוהר ושמן על ראשך דא הוא עובדין טבאן כו' וד"ל.

אך הנה אין האור מאיר ודולק כ"א ע"י הממוצע שהוא הפתילה שמחבר את האור בשמן והוא ע"י מה שהשמן נמשך אחר הפתילה כנ"ל. והענין הוא כידוע שיש בענין המצות בכלל ב' דברים, א' גוף הדבר שבו נעשה המצוה כמו צמר דציצית ותפילין ולולב ואתרוג שנק' כלי לאור כנ"ל, והב' מה שהאדם עושה המצוה ומקיימו במעשה שאז דוקא נק' מצוה והוא כשלוכש הטלית ומניח התפילין ונוטל הלולב כו' שאם אינו עושה המצוה לא נמשך בחי' קדש העליון במצוה זו וכמו האתרוג כשאינו נוטלו למצוה אינו כלי

שנק' מצות ה': וקרא ד, ב.

שי"ה בתוכו — נר: ב"ל: ליתא.

שר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

וז"ש בזוהר ושמן על ראשך: נסמן לעיל ע' שצא.

לאור כלל וכה"ג שאר המצות בקרבנות ומעשרות כו', ואף שיש בתפילין קדושה גם כשאינו מניחן מ"מ כשמניח תפילין נמשך בחי' מקיף דד' מוחי' כמ"ש כי שם הוי' נק' עליך אלו תפילין שבראש כו' וכה"ג בכל המצות, והיינו דוקא ע"י ענין הכוונה ורצון הטוב שבאדם העושה המצוה, וכמ"ד מצות צריכין כוונה ורעותא דליבא כמו כוונות דברכות המצות קודם שעושה שע"ז א' אשר קדשנו במצותיו כו' שע"ז דוקא נעשה בחי' יחוד' במצוה זו ונק' מצות ה' ממש והוא יחוד קוב"ה ושכינתו' [ש]בכל מצוה משא"כ קודם שעושה המצוה. ולכך ישראל נק' עושי רצונו שעושי וממשיכין רצה"ע בקיום המצות כשעושה אותם בכוונה לפי שע"ז יעלה האדם לדבר הגשמי שנעשה בו המצוה ומביאו ומחברו להיות בחי' כלי להשראת האור העליון. וזהו מה שהשמן נמשך אחר האור ע"י הפתילה שהוא נה"א המקיים המצוה בכוונה טובה בפרט בא' אשר קדשנו כו' להיות בטל ונכלל באור ה' שמתלבש בזה שנק' קדש העליון, ואם לא מקיים המצו' במעשה בפו"מ ובכוונה כו' לא נעשה בחי' כלי לאור כלל כו' ודיל. וז"ש ושמן על ראשך לא יחסר על דוקא שהן המצות שנעשים בכוונה מדברים גשמיים שכלה ונכלל באור האלקי וע"ז תאיר אור גדול גם בנה"א כו' שירבה השמן יותר לכך שמן זה לא יחסר ולא יפסק האור כו' ודיל.

וזהו כי נר מצוה כו' שהמצוה נק' נר בכלל שע"ז יהי' חיבור וקשר להמשכת האור האלקי [ה]פנימי' דקדש העליון למטה בעולם הגשמי, וגם הנשמה נק' נר ה' להיות שה[נ]א בחי' ממוצע לחבר האור בכלי כנ"ל. ולפי"ז הרי במצות שנק' נר העיקר הוא השמן שבחי' אתברירו בדברי' גשמי' להיות כלי למצוה כנ"ל ותורה הוא האור ואין ממוצע רק האדם שעושה המצוה בכוונה כנ"ל, וא"כ היינו ענין מה שהנשמה נק' נר הוי' ע"י תו"מ שהשמן הן המצות ותו' שעוסק בה הוא האור והוא עצמו המחבר כו'. אך באמת משמע דהמצות נק' נר ויש בזה ג' דברי' שהוא השמן והפתילה והאור כו' וגם הנשמה נק' נר בג' דברי' אלו שמן ופתילה ואור וב' [עניני'] מחולקים הם ומ"מ הם מתאחדים כא' בקיום האדם את המצות ותו' אור בנפשו נק' בחי' נר הוי', וז"ש שקדשנו במצותיו שקדשנו לנשמות בקדש העליון במצותיו העליונות להיות שגם הנשמות נק' בחי' נר הוי' ממש כמו המצות שנק' מצות ה' כו' והוא ע"י המצות דוקא, וזהו דוקא ע"י קצומ"ש שיש בכל מצוה שא' ונעשה רצונו שנק' עול מצות בביטול הרצון לעשות רצון קונו כו', שזהו בחי' הממוצע להמשיך את בחי' האור [כמו הנשמה שנק' ממוצע להביא ולחבר אור האלקי למטה כנ"ל (והוא לפי שקבלת עול מצוות שרשו

כי שם הוי' . . . אלו תפילין שבראש: תבוא כח, י. ראה ברכות ה. א.

מצות צריכין כוונה: ראה עירובין צה. סע"ב.

ישראל נק' עושי רצונו: ראה ברכות לה. ב. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ס"ע תתבד ואילך. ושי"נ.

שבחי' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

למע' מגוף האור] דרצון וחכ' שבמצוה כמ"ש הקים עול עולה של תו"מ כו' משום דסו"מ בקבלת עול של מצות עולה למעלה מגוף עצם הרצון והתענוג שבמצות כמ"ש במ"א וד"ל). ובאמת שרש ענין ג' דברים הללו שמן ופתילה ואור בין במצות בין בנשמות שנק' בשם נר זהו ע"י הממוצע דחכ' דתו' דוקא, דגם שא' ותו' אור אין הכוונה שאור דתורה הוא אור העצמי דא"ס אלא אור דתו' זהו בחי' ממוצע לחבר ולהמשיך גילוי אוא"ס במצות, וכן בנשמות שזהו הטעם שנק' נר הוי' כו' וכידוע דנשי' מתקשראן באורי' באותיו התו' ואורי' בקוב"ה שנק' מאור להמשיך אור כמ"ש יהי אור אור החכ' כו'. וזהו ג' דברי' [הללו ד] שמן ופתילה ואור בנשמות, דהנשם' נכללת באור דתו' שהן אותיות דתו' שנאחו בפתילה שהוא הממוצע להאיר אוא"ס בנשמות וגם במצות שנק' רמ"ח אברי' שהם נעשים בדברים גשמיים כנ"ל הרי בחי' החכ' דתו' אור הוא הממוצע להביא ולהמשיך להיות גילוי אוא"ס עצמו בכל' דמעשה המצות וכמ"ש דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה ולכך מצות ת"ת כנגד כולם וכמו שהחכ' שבמות שבראש ממשיך אור וחיות לכל האברים והמוח דחכ' שבראש עצמו בחי' ממוצע כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' (כמשי"ת).

והנה מעתה י"ל מ"ש ותו' אור דמשמע דמצות בלא תו' זהו כמו הנר בלא אור דאעפ"י שיש בו שמן ופתיל' אינו כלום, וזהו גם בעוסק במצוה בכונה וברעיון דלבא ע"י הנשמה שנק' פתילה וגם נק' נר אינו כלום לפי שאין אור ה' מאיר בה, והלא לכאף יש סתירה גדולה לזה מכמה מקומות שגזרו אף' דהעיקר הוא המעש' ולא המדרש כו' והיום לעשותם דוקא כו' וכמ"ש סוף דבר כו' ומצותיו שמור כו' וכת' ושמרתם ועשיתם אותם כו' וכנ"ל דסו"מ דוקא עלה במח"ת ונתאוה כו' ומשום דנעוץ תחב"ס דוקא ובוזה

הקים עול עולה של תו"מ: שמואל"ב כג. א. ראה במדבר רבא פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תנא דבי אליהו רבא רפ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תחקצ ואילך.
 דסו"מ... של מצות: דסוף מעשה... ב"ל: ליתא.
 וח"י אור: המשך הכתוב כי נר מצוה.
 דנשי' מתקשראן באורי'... בקוב"ה: נסמן לעיל ע' כו.
 יהי אור אור החכ': בראשית א, ג. ראה סידור שער הנוכה עדר, א: שערי אורה שער הנוכה ד, א — בשם הוה. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשס"ו ובהנסמן לשם. אמרי כינה שער התפילין קכו, ב. ושי"נ. לקוטי שיחות דברים תשמ"ז. ושי"נ.
 דתלמוד גדול... שמביא לידי מעשה... מצות ת"ת כנגד כולם: קידושין מ, ב. מאה פ"א מא.
 והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.
 דהעיקר הוא המעש' ולא המדרש... והיום לעשותם: אבות פ"א מ"ו. ואתחנן ז, יא.
 סוף דבר... ומצותיו שמור: ואתחנן ז, יא. קהלת יב, יג [ושם: ואת מצותיו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשס"ד. דברים ח"ב ע' שצו].
 ושמרתם ועשיתם אותם [ל: ליתא]: עקב ז, יב. ואתחנן ד, ה.
 וכנ"ל דסו"מ [ב: ודיל וסו"מ. ל: וכתוב דסו"מ]. עלה במח"ת ונתאוה: לעיל ע' שפה.
 ומשום דנעוץ תחב"ס [בכת"י זה הובאו תיבות אלו גם לעיל בשו"ת וכמ"ש קודם התיבות וכמ"ש]: נסמן לעיל ע' ל.

דוקא עיקר פנימי' התענוג הפשוט העצמי שלמעלה גם מן החכ' כו' (וגם מ"ש דתלמוד גדול זה מטעם שמביא לידי מעשה דוקא וזיל בחר טעמא כו') לפי שבמעשה עצמה זהו עצם הרצון שלמעלה מן הטעם כו', וידוע דשרש החכ' דתו' שנק' אור אינו אלא בחכ' שבכתר שנק' טעם כמוס לרצון והרצון עצמו למעלה מהרכבת שכל וטעם דאין טעם לרצון כלל אמ' טעם כמוס כו' (והוא בחי' גלגלתא שלמעלה מחי'ס) כידוע, ואיך א' דמצוה שנק' נר והתו' אור שמוכן מזה דאין אור [כלל] במצוה בלא אור דתו', אדרב' הרי עיקר האור דעצמי' א"ס הוא בעצמו' הרצון העליון שבמצוה כמ"ש רחבה מצותך מאד כו' (ורא' מן העוה"ב שהוא גילוי אור [העצמות דא"ס ממש ואינו בא בשכר המצו' בפ"מ דוקא ולא בעבור אור] דתו', והרי הא' אין לי אלא תו' אפי' תו' כו', ומ"ש ותו' אור משמע שהוא אור דמצות שנק' נר כו').

אך הנה יש להקדים תחלה להבין בשרש ענין החכ' דתו' שנק' אור, דהנה ידוע שיש ב' מיני אור, א' אור דתו' הבא בצמצום אחר החשך שהוא בחי' ההעלם וההסתר, שאור זה אינו בא רק בבחי' גילוי אפס קצהו לבד והעיקר [ו]מקור נשאר בהעלם והסתר, כמו הרב שמצמצם ומעלים בעצמו רוחב עומק השכל והחכ' שעמוק עמוק הוא בהעלם אחר העלם בלתי יובן ויושג [ממנו רק אפס קצהו כנקודה בעלמא שהוא מה שנק' אור המאיר למקבל בלבד ואם לא העלם העומק לא יוכל גם זה לבוא בגילוי כלל], ונמצא שמתצמצם ומתעלם ביותר כשבא לגילוי אור אפס קצהו (כמו שמוכרח הרב להעלים במשלים וחידות עד שיובן מזה השכל במהות אחר לפ"ע המקבל כתינוק ששכלו קטן וכה"ג וכידוע), וזהו בחי' האור דחכ' שמאין תמצא לאחר הצמצום דחשך דוקא, כמו בבריאת העולמות שהי' חשך ע"פ תהום ויאמר אלקים יהי אור כו' או כמ"ש ישת חשך סתרו ואח"כ מגלה עמוקות מיני חשך שזהו כמו בצמצום העצמות להאיר אור בגילוי אפס קצהו [וכמו שא'] כברייתו ש"ע ברישא חשוכא [דוקא] והדר נהורא וכמ"ש ויהי ערב ואח"כ ויהי בקר שהוא בחי' אור החכ' והחסד שבו נבה"ע מאין ליש,

דשרש החכ' דתו' . . . בחכ' שבכתר: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרעה.
 בחכ' שבכתר . . . טעם כמוס לרצון: ראה לקוטי תורה שלח מט, ג [ושם מציון לעץ חיים שער כב פ"ה].
 והוא בהוצאת שקלאו תקים. ולפנינו הוא שער (כג) מנחין דצלב פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנ וע' התטו. ושי"נ.

דאין טעם לרצון: ראה מאמרי אדה"א במדבר שם. דברים ח"א ע' כא. ושי"נ. ח"ג ע' תשמ. ושי"נ.
 רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג.
 העוה"ב . . . בשכר המצוה: נסמן לעיל ע' שצב.
 הא' אין לי אלא תו': ראה יבמות קט, ב.
 שריה ידוע — דתו': ב"י: ליתא.
 חשך ע"פ תהום ויאמר אלקים יהי אור . . . ישת חשך סתרו: בראשית א, כ"ג. תהלים יח, יב.
 מגלה עמוקות מיני חושך: איוב יב, כב.
 כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא . . . ויהי ערב: נסמן לעיל ע' קעט.

לפי שהבריאה באה בבחי' יש ממש א"א להיות כ"א ע"י האור הבא אחרי ההעלם והצמצום מטעם משל הנ"ל בכל שפע משפיע ומקבל. אבל מדריג' הב' באור זהו בחי' אור שלמעלה הרבה מחשך שהוא ההעלם והצמצום הראשון, והיינו להיות בבחי' אור עצמי דא"ס ב"ה כמו שהוא טרם שצמצם ומעלים אורו להיות בהעלם והסתר הנק' חשך סתרו, [ד]מ"ש ישת חשך סתרו וכה"ג זהו [אחר] הסתר אור דעצמו' אז ישת חשך סתרו (עד שנק' סדכ"ס דלית מח' תפיסא ב"י כלל), וכמו שאנו א"י גולל אור מפני חשך הבא אחריו שהוא בחי' אור העצמו' שגוללו ונכלל בעצמו' המאור כדי שיהי' בחי' צמצום הראשון דבחי' חשך סתרו כו', וחשך מפני אור הבא אחריו זהו גילוי אור [אחר] ההעלם וחשך סתרו כנ"ל בבריאה דברישא חשוכא כו' כדי שיהי' גילוי אפס קצתו לבד כנ"ל וד"ל, וזהו הרב המשפיע שמגלה כל בחי' פנימי' ועצמי' חכ' כמו שהוא בעצמי' שלו בלי העלם ולבוש מסתיר כלל ואדברה כל בחי' העלם והסתר נגלה כמו שהוא ואינו מסתיר ומעלים כלל, וכמו כאשר כל שכל עמוק ביותר נגלה מהעלמו או קושי' וסוד סתום ונעלם או משל מעלים ומסתיר אינו מעלים ומסתיר כלל (וכמו גם שכל הנעלם מכ"ר אינו נעלם כלל ומתגלה כמו שכל הנגלה כו' כמו במשיח דכל רז לא אניס ל"י וכל חכ' נעלמה בהעלם אחר העלם נגלה לפניו וכן כשה' נתן חכ' לשלמה וידבר ג' אלפ"י משל כו' זהו [שגילה כל העלם שבמשל הקדמוני כו'), וכמו שא' מגלה עמוקות מני חשך הרי כל חשך והעלם דעומק חכמה מגלה כמו כל שכל וחכ' שבאה בגילוי השגה א"כ זהו] שמורה הוראה אמית' על היות שרש דבחי' אור כזה אינו מן האור הבא אחר הצמצום והעלם שא"כ לא הי' אור זה מגלה עמוקות דחכ' הנעלמה שנק' חשך סתרו שנתצמצם עד שיבא ממנו רק גילוי אור כזה מצומצם כנ"ל, אלא מוכרח לומר שאור זה שנגלה לפני כל העלם וחשך שזהו מצד שבכחו להאיר גם החשך שלא יחשך ויעלים כלל [ששרשו הוא בעצמות דמאור שמאיר אור שלו העצמיות שלפניו ודאי נגלו כל תעלומות דחושך העליון ולא נק' חשך או עמוקות כלל], דמה שישת חשך סתרו זהו שנתצמצם ונתעלם בזה כנ"ל בפ"י גולל אור מפני חשך ע"כ אור זה מגלה כל ההעלם דחכ' לפי שכל חשך נדחה מפני אור זה כו'. וזהו בחי' אור דתו"מ דוקא שא' ותו' אור שהוא פנימי' החכ' דעצמי' א"ס ממש בחי' אור העצמי' ופנימי' (כמו במ"ת שבאור פניך נתן לנו כו'), שהוא כמו אור המאיר עצמו קודם שהי' הצמצום הראשון דחשך סתרו וכנ"ל כי

דלית מח' . . כלל: ב' ליתא.

נגולל אור מפני חשך: חפלת ערבית. ראה גם מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' קפו. ושי"נ דברים ח"א ע' שח. שורה וכמו . . כלל: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: כלל . . כלל.

שכל הנעלם מכ"ר: נסמן לעיל ע' ח.

דכל רז לא אניס ל"י: ע"פ דניאל ד, ו.

ידבר ג' אלפ"י משל: מלבי"ם א, יב.

שנילה . . שבמשל הקדמוני: ראה בסמך הערה ד"ה: שהתו.

שבאור פניך נתן לנו: ע"פ ברכת שים שלום.

בחי' דת' אור שורה בחי' עצמות אוא"ס ממש כמו שהי' לפני הצמצום שהי' הוא ושמו בלבד (ומ"ש למעלה בענין ב' דיעות דד"ע מ"ש לאין זהו אין דח"ע הקדומה דת' אור כמשי"ת).

והגם שהחי' דת' אור ירדה ג"כ בבחי' ההשתלשלו' כמו בדרך בריאה מאין ל"ש כמ"ש בזוהר ע"פ יהי אור ויהי אור שזהו בחי' אור קדמאה [דתורה אור וגק' אור קדמאה] שנק' חי' הקדומה לעולם הנאצל כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמן אומנא כו' וכן מ"ש מגלה עמוקות מיני חשך שזהו שמגלה אור דחי' [דתורה] מעמוקות דתעלומות חי' שא"כ הי' בא מאין ל"ש כמ"ש והחי' מאין תמצא שזהו אחר הצמצום הראשון דחשך סתרו כנ"ל, הענין הוא דבאמת אעפ"י שיצא אור דת' בהעלם דעמק' אין באור זה שינוי המהות כלל (ולא כאור הנראה מן החשך בשינוי המהות או כשכל המוכן מן המשל המעלים כנ"ל) אלא זהו אותו אור דעצמות ממש שלפני ההעלם והצמצום (והוא שנק' חי' הקדומה אור קדמאה כו') והוא מ"ש יהי אור אותו האור שקדם לחשך סתרו, וראי' לזה מה שמפני אור זה דוקא נדחה הרבה מן החשך והעלם כנ"ל (ובפרט הענין דיהי אור שאור זה מדחה כל חשך שלא יחשיר כלל כי בטבע האור לדחות החשך ולגלו' כל העלם והסתור ואין האור נדחה מפני חשך לעולם) (ומ"ש גולל אור מפני חשך זהו ע"י צמצום שמעלים את זה האור כמ"ש אור שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו גנזו לצדיק' והינן גנוז בתו' כו'), ואעפ"י שהתו' נק' משל הקדמוני מ"מ בגילוי אור דת' גם אחר ההעלם במשל הקדמוני אין בו שינוי כלל וכמ"ש באורך נראה אור העצמות ממש וזהו ע"י אור דתורה דוקא שנראה באורך זה אור העצמי ממש דאורי' וקובי'ה כולא חד ממש (שהוא היודע כו'), וראי' לזה ממה שנגלה כל העלם וסוד דח"ע דפלאות חי' בעוסק בתו' הנגלי' לשמה, וכמו שמכריזין אשרי כו' ותלמודו בידו כו' כידוע ומבואר, וכמו במ"ת

שהי' הוא ושמו בלבד: נסמן לקמן ע' תתלו.

בזוהר . . אור קדמאה: נסמן לעיל ע' סו.

ואהי' אצלו אמן אומנא: משלי ת, ל. בראשית רבא בתחלתו.

אור שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו [ב' תיבות האחרונות ליתא ב' ב']: ראה תגינה יב, א.

גנזו לצדיק' . . בתו': ראה ספר המאמרים תרפ"ד ע' רנ ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם [נדפס גם

בסה"מ קונטר' ח"ג ע' קלג]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלה (רש"ג). זהו בראשית מז, א. לקוטי תורה במדבר

יח, ד. לקוטי שיעור בראשית כרך ב ע' 271 הערה 55.

שהתו' נק' משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' יח.

באורך נראה אור: תהלים לו, י.

דאורי' וקובי'ה כולא חד: מובא בשם הזוהר בתניא פ"ד ופס"ד ובליקוטי אמרים להי"מ סקל"ד בשם

ארז"ל. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רפה. ושי"נ.

שהוא היודע [ב']: המדע: רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב ה"י.

אשרי . . ותלמודו בידו: פסוקים נ, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אית"ד. ושי"נ. במדבר ח"ג ע'

אמת. אנו. ארז"ל. ושי"נ.

שורה וכמו — ותלמודו . . עכ"ד כו': ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כו' . . כו'.

שנגלה כל העלם דחכ' ב' דברו' וגם במשיח נאמ' בו ישכיל עבדי כו' ונק' פלא יועץ חכם חרשים ונבון לחש ברזין וסודו' דעמקו' עליונה זהו בא מבח' אור דתו' הנגלית לנו דוקא שא' בה ותו' אור שהוא אור העצמות ממש ע"כ מגלה עמוקות מיני חשך מטעם הנ"ל וד"ל, וזהו סוד ה' ליראיו דוקא בתושבע"פ שהוא בבחי' יראה, והוא מ"ש דאם אין יראה אין חכ' וכל מי שיש בו חכ' [תתאה] שהוא ביטול היש לאין הנמשך בו כל העלם ח"ע לגילוי כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא (כמשי"ת) (והטעם הוא לפי שאין לבוש דתו' מסתיר כלל אור העצמות וכמ"ש עוטה אור כשלמה כלבוש אור בהיר וזו' כו'. וא"כ לפי' מ"ש חשך מפני אור היינו שנגלה כל העלם וחשך שנדחה מפני אור הבא אחריו והוא באור דתו' שבא ג"כ בהשתלשלות העולמות כמ"ש בראשית ברא בחכ' דתו' שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וכמ"ש בזוהר דאסתכל באורי' וברא עלמא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו' כידוע) (וזהו עיקר קו"ח שנמשך אחר הצמצום הראשון כו' שיש בו מהארת אור דעצמו' א"ס שלפני הצמצום וע"כ יש בכחו להחליף האור בכלי היפוכו מאור החסד בכלי הגבור כו', ונק' קו המדה שמודד כל מדידה כו' [והוא עצמו למע' מן המדה, שזהו מצד אור העצמות שכלול מחויג בלתי גבול וגם כח המגביל כל גבול ומדה כו', והוא בחי' העלם וגילוי דחשך ואור כו' שגולל אור דחסד מפני חשך שהוא הצמצום וחשך מפני אור כמעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין אור וחשך כו', וגם דבחי' קו"ח זה בבחי' אור ממושך בקו אבל כולל כל ב' הפכים דחויג וכו', וכך הוא ענין וי"ו דזהנורא שהוא בחי' ת"ת הכלול מחויג דהגדול והגיבור ב' הפכים כא') (וכך אור החכ' דתורה נק' קו המדה שמודד כל מדידה כו') כמו מי מדד בשעלו כו', כמו שאיר' שהתו' ניתנה בשיעורי' וגבולי' כו' ושרשה למעלה מן המדה כמ"ש ארוכה מארץ מדה כו' כמו שהוא בחכ' הקדומה כו').

במשי"ת . . . ישכיל עבדי: ראה הנסמן לעיל ע' יח.

פלא יועץ חכם חרשים ונבון לחש: ישעי' ט, ה, ג, ג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפט. ושי"נ ח"ד ע' איתט.

סוד ה' ליראיו: ראה הנסמן לעיל ע' ו.

דאם אין יראה אין חכ': אבות מ"ז מ"ז.

יהיב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

בראשית ברא בחכ' . . . ה' קנני ראשית דרכו: נסמן לעיל בריש הספר.

דאסתכל באורי' וברא עלמא: נסמן לעיל ע' טו.

קו המדה שמודד כל מדידה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנ. ושי"נ במדבר ח"ג ע' אלג. ושי"נ.

וי"ו דזהנורא: ראה הנסמן לעיל ע' קפ.

וי"ו דזהנורא שהיא בחי' ת"ת: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשלג וכתננסמן לשם.

מי מדד בשעלו ישעי' מ, יב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקיו.

שאיר: שאנו רואים. ב"ר: שרואים.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכה.

והנה שרש הטעם לזה דבחי' אור דתו' נק' קו המדה מגלה [לכל בחי' הסתר והעלם דחשך סתרו, ואפי' חכ' דתו' הקדומ' שהיתה אמון מוצנע ומופלא נגלה באור דתו' הנגלית לנו כו' וכמ"ש מגלה עמוקות מיני חשך גם לעומק דעומק שבהעלם דעצמי' א"ס כו' לפי שבחי' חכ' דתו' נק' כח מ"ה פ" מה בלי מהות דבר מה שבלתי נראה ליש ודבר מה כלל ע"כ אין דבר מסתיר כלל ומצמצם כלל להי"ות בבחי' הביטול במציאו' בתכלי', כמו משה שא' ואנחנו מה ואהרן מה הוא כו' בבחי' אין ממש כאלו אינו נתפס במציאת דבר כלל, וכך הוא בחי' אור חכ' דתוה"ק בחי' אין ומה ממש מופשט מכל בחי' יש בתכלית כמ"ש מה שמו כו', ולכך אין פנימ' ועצמי' דאוא"ס שורה רק בבחי' אין ונק' כח מה [דחכ'] דתו' דוקא כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו', ואעפ"י שהחכ' דתו' אינה רק בבחי' אור וזיו לבד וכמ"ש ותו' אור מ"מ באור זה להיותו בבחי' אין [סוף] ונק' כח מה ממש [משלל ו]מופשט מכל בחי' יש בתכלית בזה דוקא יוכל לשכון בו גילוי אור דא"ס עצמו שנק' אין האמיתי או יש האמיתי שלמעלה מבחי' יש ודבר מה עד שאינו נתפס בשום השגה ומח' כמ"ש דלמחתיב"כ וע"כ אינו שורה רק בבחי' מה בעצם כחכ' דתו' או בבחי' ביטול דמה בענווה ושפלות ונמיכו' רוח עד שאינו מורגש [בעצמו בבחי' יש כלל כמשה שהי' עניו מכל האדם וכן עניו ושפל רוח כו' וכה"ג עד שכל הקרוב קמ' יותר בביטול דמה בתכלית כמ"ש דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי' עה"ע כענין יראה בושת כו' דכל נהור[י]ן מתחשכאן קמ' כו' (וזהו בחי' ד"ע שזהו כמו דקמ' ממש דכל אור צח כו' ולכך ישת חשך סתרו וכן א' ומשה נגש אל הערפל דוקא ששם אלקי' כי כבוד אלקי' הסתר דבר בהעלם אחר העלם דוקא עד שנק' סדכ"ס. וזהו שהתוה"ק נק' אמון מוצנע ומופלא דוקא לפי שאוא"ס למעלה עד אין קץ בעא"ע בהעלם עצמותו בלי שיעור כו', ואמנם בזאת יתרון מעלת אור דחכ' דתו' כמ"ש יהי אור אור קדמא כו' כנ"ל דעצמות אא"ס ממש כמו שהוא בהעלם אחר העלם לאין שיעור בא לידי גילוי [ושורה] כמו שהוא ממש באור דתו' הנגלית לנו כמו ד"א של הלכה שנתפס בהם ממש (וכמשי"ת), והיינו

שורה והנה — נק' קו המדה: **ב"ל**: ליתא.

שורה מוצנע — מיני חשך [ב"ל: ליתא] . . . חכ' . . . כח מ"ה . . . מה בלי מהות: נסמן לעיל ע' ת.

ואנחנו [ב"ל: ונחנו] מה: [כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מא. דברים ח"א ע' רלט.] נסמן לעיל ע'

כב.

ואהרן מה הוא: קרח טז, יא. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"כ ע' עתר.

מה שמו . . . אין ונק' כח [ב"ל: ליתא]: משלי ל, ד.

כמשה שהי' עניו מכל האדם: בהעלותך יב, ג.

דאפי' אור צח: נסמן לעיל ע' לו.

דכל נהורי"ן מתחשכאן קמ": זהו בראשית כג, א.

ישת חשך סתרו . . . ומשה נגש אל הערפל: תהלים יח, יב. יתרו כ, יח.

כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

שאוא"ס למעלה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' ריד.

ד"א של הלכה: ברכות ח, א.

מטעם א' והוא לפי שבחי' החכ' דת' נק' כח מ"ה בביטול היש לגמרי ע"כ אין בחי' הצמצום דחשך והעלם דעמק' העליונים מסתיר ומעלים כלל וכלל בבחי' אור החכ' [הזאת דת' אור דוקא], והוא משום דכל שהוא כבחי' אין המושלל ומופשט בהעדר הרגשת יש ומציאות דבר מה לגמרי מכל וכל בזה דוקא שורה מ[אור העצמות ד]א"ס שלפניו נגלה כל העלם וגם חשך [סתרו] לא יחשיך כלל דקמ' כחשוכה כאורה כו' (ולכך גם כל סודות הת' עצמה באים לגילוי מבחי' ההעלם דאע"ג דאורי' סתים וגלי' אבל אין באור דת' שינוי מהות כמו שהוא באור העצמי כמ"ש למעלה [במ"ש] באורך נראה אור העצמי' בלי שום שינוי כלל וכלל, וראי' לזה ממ"ת שהי' גילוי אור פנימי ועצמי' דא"ס ממש באמרו אנכי הוי' אלקיך ולא הי' בו שום שינוי המהות כלל וכלל אעפ"י שנמשך ע"י קול ודיבור דחכ' דת' וע"י משה כמ"ש משה ידבר כו' ובתי' אנכי עומד היום כו' כממוצע ולא הי' מפסיק ומעלים אורו העצמי כלל וכמ"ש וכל העם רואים את הנשמע כו' לפי שהי' משה מבחי' מה בתכלית כו' ושרש חכ' דת' אור בא מאור העצמי ממש (וע"כ ידעו ה' פא"פ כו' שזהו כמו מיש ליש בלי ביטול כלל כמו העוה"ב שיהי' התגלות מיש האמיתי ביש ד[גופי'] כו' כמ"ש להנחיל אוהבי יש כמ"ש למעלה שלמעלה משכר המצות כו').

וזהו הטעם [ב]כלל הידוע דאין אוא"ס שורה אלא בחכ', ודוקא בחכ' שבת' שא' בה ותורה אור ולא בשאר חכמות כמו בחכ' דמע"ב שא' כולם בחכ' עשית שחכ' זו מחשיך [אותה] כל צמצום והעלם כמא' כברייתו של עולם ברישא חשוכא להעלים את האור כו' כי אור חכמה זו באה אחר ההעלם והצמצום דחשך סתרו העליון דוקא כנ"ל, דאעפ"י שא' ה' כחכמה יסד ארץ כו' ובראשית ברא בחוכמתא זהו החכ' שבאה מאין ליש ממש שאחר הצמצום (והוא בחי' ד"ת שמאין ליש כידוע). אך הנה גם מ"ש כולם בחכ' עשית וכן בראשית ברא כו' זהו דוקא בחכ' דת' כנ"ל וכמ"ש אם לא ברייתו יומם כו' ובראשית בשביל הת' שנק' ראשית דאסתכל באורי' שזהו הת'

דאורי' סתים וגלי': ראה זהר אחרי עא, ב, עג, א.

אנכי הוי' אלקיך: יתרו כ, ב.

משה ידבר . . . אנכי עומד היום [ב': כו']: יתרו יט, יט. ואתחנן ה, ה.

משה . . . כממוצע: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפג.

וכל העם רואים את הנשמע: נסמן לעיל ע' רסד.

להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' שפו.

(ב)כלל הידוע דאין אוא"ס שורה אלא בחכ': נסמן לעיל ע' כא.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

כברייתו של עולם ברישא חשוכא: נסמן לעיל ע' קעט.

שורה ההעלם — סתרו [ב': ליתא] . . . ה' בחכמה יסד ארץ ובראשית ברא בחוכמתא: משלי ג, יט.

בראשית א, א ובתרגום ירושלמי.

אם לא ברייתו יומם: ירמ' לג, כה.

ובראשית בשביל התורה שנק' ראשית [ב' תיבות האחרונות ליתא ב ב']: נסמן לעיל ע' א.

הנגלית [לנו] דוקא ומ"ש ואה" אצלו אמון מוצנע שהוא תוה"ק וכמ"ש אז ראה ויספרה זהו ג"כ בשביל התו' הנגלית שתבא לגילוי ביו"ד הדכר' דוקא שיבא כל העלם ותעלומות חכ' הקדומ' לגילוי כמ"ש יהי אור שמאיר מן ההעלם דמ"ה שנק' שכל הנעלם מכ"ר ומוצנע ומופלא או משל הקדמוני וכמ"ג יבא הכל לגילוי אור דוקא. וזהו יתרון האור הבא מן החושך כמ"ש כיתרון האור מן החשך, ויש בזה ב' פ"י, א' כפשוטו דיש יתרון גדול במעלה לאור על החשך כחכ' על הסכלות דהאור הוא [המאיר] בגילוי ו[י]איר העין לראות בכל חכמ' אף כהעלם והחשך יסתלק, וכזה נראה עצם מעלתו לדחות החשך כנ"ל, והב' מה שיש יתרון אור באור עצמו מן החושך שנעשה אור שגדול יותר מאור עצמו שזהו רק מן האור הבא מן הצמצום אחר ההעלם כנ"ל, אבל מה שהאור מגלה כל חשך והעלם בגילוי סודו' התו' כנ"ל זהו בא מכח אור המאיר עצמו שלמעלה מהעלם דחשך ואור כו' (כמו מאיר עיני חכמים כו') (וכך יש בחי' מאור באור דתו' כמ"ש [ה]מאור שבה מחזירו למוטב כמ"ש כמ"א).

והנה י"ל בתוס' ביאור בטעם דחכ' דתו' אור שהוא אור העצמי שאין צמצום וחושך העליון מסתיר ומעלים אורו והוא להיותו בבחי' כ"ח מ"ה בבחי' ביטול דאין דוקא כנ"ל, להיות שעדיין י"ל בתירוצ' הקושי' דלעיל למה נק' המצות בשם נר בלא אור כלל אם אין מאן[י]ר אור דתו' כנ"ל מאחר שהמצות שרשם בעצם הרצון שלמעלה מן החכ' לגמרי כנ"ל, ואם מפני שלפי הנ"ל בפ"י תו' אור זהו אור העצמי דא"ס שלמעלה גם מן הרצוה"ע שבמצות כו' שאין בו שינוי המהות כלל הלא גם המצות שרשן באור העצמי דא"ס ונק' תר"ץ עמודי אור כידוע. אך יש להקדי' תחלה דגם בחכ' דתו' אור יש ב' מיני אור (אור דח"ע ואור דח"ת כמ"ש חכמות בחוץ תרונה כו' ב' חכמו' כמ"ש בזה, והם ב' גווני' דאש אור הלבן המאיר ואור השחור השורף ושואב השמן ומכלהו כו'), וב' מיני חושך, א' חשך העליון שזהו חשך סתרו ונק' חשמ"ל העליון שזהו חשך העליון שאור דתוה"ק בוקע בו מן ההעלם לגילוי [אור] כמ"ש יהי אור כנ"ל, והב' חשמ"ל התחתון דנוגה שנק' חושך ממש וכמ"ש ולחשך קרא לילה כו', ואור דח"ע הוא המאיר את בחי'

ואה" אצלו אמון מוצנע . . תוה"ק [תורה הקדומה]: משלי ה, ל. בראשית רבא בתחלתו.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כו.

שכל הנעלם מכ"ר [כ"ל: ליתא] . . משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' תד וע' תה.

כיתרון האור מן החשך: קהלת ב, יג.

מאיר עיני חכמים: עירובין יג, ב.

(ה)מאור שבה מחזירו למוטב: ראה לקמן ע' תקטא. ושי"נ.

המצות . . תר"ץ עמודי אור: ראה לעיל ע' שצו ואילך. ושי"נ.

חכמות בחוץ תרונה . . ב' חכמו': ראה לעיל ע' קכג. ושי"נ.

שרה סתרו — שזהו חשך העליון: כ"ל: ליתא.

ולחשך קרא לילה: בראשית א, ה.

חושך והעלם שהוא בחי' חשמ"ל העליון מלמעלה למטה בבחי' אורי ואור דחית מאיר לחשך גמור דק"נ מלמטה למעלה בבחי' אורי. וזהו ענין ב' תורות א' תושב"כ באותיו הקדושי' שבה ששרשם באור העצמי' דאיס ממש בקדושת העצמי' דאיס ופנימי' עצמי' חכ' ורצונו כו' וכמ"ש ואתא מרבבות קדש העליון (שנק' אותיו' עצמי' שכל עצמו ומהותו מלוכש בהן שנבדל בערך מאותיו' שברצון וחכ' אף להאציל ולברוא כו' כמ"ש דגליף גליפו כו' ששיער בעצמו בכח כו' כמ"ש במ"א), והוא אור העליון דח"ע דתוה"ק שהוא בבחי' עה"ה ממש שלמעלה הרבה מעה"ד כו', וירדה בהשתלשלות העולמות מעצמו' איס לאצילו' ונק' תו' דאצי' עד תו' הנגלי' לנו באותיו' דתושב"כ כו', וכל האותיות שבה מאירי' מאור הקודש העליון וע"כ הם במספר קצוב ובחסר ויתיר וקרי' וכתיב ונדרש מהן כל הלכות ודינין דמצות כו', שכי' נק' בחי' בירור דאורי' שהולך האור דתו' מלמעלה למטה להאיר גם כל חשך והעלם שלא יעלים ויסתיר כלל, כמו שא' דהקורא באותיו' דתושב"כ כקורא בשמותיו ממש דהיינו בחי' שמותיו העצמי' ממש שכל עצמו[תו] ומהותו הפנימי' נפנה ע"י קריאה זו כמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת באמת דתו' דוקא שבהן מאיר אמתיו' מהו"ע כמ"ש תתן אמת ליעקב שהוא תושב"כ, וזהו ח"ע שיורדת למטה לברר ולהבדיל גם בין טו"ר שמפני שאור הזה הוא מקום ומדרגה דאור העצמי' מאיר ומבהיק ביותר עד שנדחה כל חשך מפניו, ולכך יש בכח החכ' זו דתושב"כ להבדיל הרע מן הטוב בתכלית (שנק' הזדככות הרע שזהו רק ביעור הרע מן הטוב כבירור כסף הנקי מן הפסולת כידוע (והוא לפי שיש בחכ' זו בחי' ביטול דאין ומ"ה בעצם בתכלית שמטעם זה שורה בה מעצמי' אוא"ס כנ"ל ע"כ נדחה מפניו הרבה מן החושך כל בחי' גסות וישות דק"נ), והוא לפ"ע הביטול דמ"ה דחכ' שמברר לבין וס"ג דתוהו שהוא בחי' יש, וכמו [בחי'] מ"ה דמשה שהי' שורש התיקון דמ"ה דחכ' כו' וכה"ג בכל מי שקורא בתושב"כ כו', וזהו שנק' תורה מלשון הוראה, כמו שבחושך לא יוכל האדם להכיר ולהבדיל בין טו"ר אבל בהארת אור הבהיר כל שמבהיק ביותר יותר יוכל להכיר ולהבדיל גם הפסולת הדק מן הטוב, כך נק' תור' אור להאיר מעה"ח כדי לברר בעה"ד טו"ר בין טו"ס כו' שבכלל הן

שירה תורות — העצמי' [ו': ליתא] . . בקדושת העצמי' [ו': ליתא] דאיס [ב': ליתא].

ואתא מרבבות מדש: נסמן לעיל ע' כב.

דגליף גליפו . . ששיער עצמו בכח: (נסמן לעיל ע' טו ולקמן ע' תתקל). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חשען ובהנסמן שם.

דהקורא באותיו' דתושב"כ כקורא בשמותיו: נסמן לעיל ע' כו.

לכל אשר יקראוהו באמת . . דתו' דוקא [ב': אור]: תהלים קמה, יח. ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קכב. ושי"ג. ח"ב ע' תור. ח"ד ע' איתר. במדבר ח"ב ע' תרסט.

תתן אמת ליעקב: מ"ה ז, כ.

שירה הרע: ב': הצורה.

שירה שורה — הרבה מן החושך: ב': ממילא.

תורה מלשון הוראה: נסמן לעיל ע' נב.

טו"ס: טמא וטהור.

רמיח מ'ע שנק' טוב ושס'ה ל'ת שנק' רע כו', והוא הסעם שנק' ח'ע דתורה בשם כבוד כמו שארז"ל שאין כבוד אלא תו' שנק' יקר העליון והן ל'ב נ'ח גימט' כבוי"ד כידוע ודיל.

אך הנה כ'ז הוא בחי' ח'ע דתושב"כ שנק' כבוד העליון (והוא בחי' אור העליון אור המאיר שנק' נהורא עילא' כנ"ל במ"ש באורך כו'), וזהו כל הנק' בשמי ממש לכבודי בראתיו כו' שזהו שנק' תורת האדם כמ"ש זאת תורת האדם ואדם כלול מנר"ן שהוא ב"ע כו'. ואמנם המדריג' הב' הוא בחי' ח'ת דתושבע"פ מל' קרינן לה כמ"ש מתניתין מלכתא כו', וז"ש חכמות בחוץ תרונה דח'ע אתמשיך בח'ת [שזה מה שח'ע דתושב"כ מאיר בח'ת] דתושבע"פ (והוא פנים מאירות דתושב"כ באותיות שבה כו') ומאירים לפנים מסבירות דתושבע"פ כו') כפני חמה בפני לבנה, דאעפ"י דח'ת מקבלת מח'ע יש לה שרש גבוה מאד יותר מח'ע אחר הבירור וכמ"ש א"ח עטיב כו' (וגם א' בע"ח דתלמוד בבריאה ומשנה ביצירה ומקרא בעש' הרי מקרא שהוא תושב"כ הוא בעש' בסוף הכל כו'), דבחי' ב"ן לאחר הבירור עולה למעלה משם מ"ה דח'ע דתושב"כ כו'. והענין הוא כי בחי' ח'ת דתושב"כ [שנק' חכ' שבדיבור חכמה בסוף אע"פ שמקבל רק מחכ' שבראש אבל לפי שבירור דחכ"ת דתושבע"פ] הוא בבחי' ההעלאה דא"ח מלמטה למעלה דוקא הרי עולה לקדמותו ממש כו' שהוא לעצמות המאור דא"ס עצמו שלמעלה גם מבחי' אור דתוה"ק כו'. וביאור טעם הדבר, הנה ידוע דכל עיקר הרצון והכוונה בעצמי' א"ס ב"ה להשתלשלות ע"פ אור דתו' דוקא כנ"ל דמ"ש כולם בחכ' עשית זהו חכ' דתו' דוקא כמ"ש אם לא בריתי כו' ואסתכל באורייא כו', כ"ז ה"י רק מצד סוף המכוון בזה כדי שיהי' בירור האחרון דסוף מעשה דוקא שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שהחושך עצמו יהופך לאור למטה דוקא שהוא למעלה הרבה יותר ממה שהחושך העליון יהופך לאור או יסתלק מן האור העליון, דמה שכל העלם וחשך דסתר העליון כמו בחי' הערפל אשר שם מסתתר האלקים כנ"ל מתגלה אין זה מגיע במהוי'ע

שארין כבוד אלא תו' . . . ל'ב נ'ח גימט' כבוד: ראה לעיל ע' ב ואילך. וש"כ.
שורא אך — (והוא . . . נהורא עילא' כנ"ל: **ב"ן** והוא . . . נה"ח (נהורא חיורא) . . . (כנ"ל).
כל הנק' בשמי' . . . לכבודי [1] (ולכבודי) בראתיו: נסמן לעיל ע' ס.
וזאת [2] **ב"ן** [וזאת] תורת האדם: נסמן לעיל ע' קא.
דתושבע"פ מל' קרינן לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.
מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב.
ש"ה תרונה . . . (כו') . . . לבנה: **ב"ן** ליתא . . . כו' . . . (לבנה).
פנים מאירות דתושב"כ . . . לפנים מסבירות דתושבע"פ: נסמן לקמן ע' תקס.
א"ח עטיב: משלי יב, ד.
א' בע"ח דתלמוד בבריאה: נסמן לעיל ע' קפב.
ב"ן . . . עולה למעלה משם מ"ה: נסמן לעיל ע' סד.
ש"ה לאור — העליון [2] **ליתא** [יהופך לאור] **ב"ן** [יהופך].

דא"ס ממש דקמ' כחשוכא כאורה ולפניו אין מסתיר כלל, וגם אין זה חידוש כלל מה שעיי אור דתוש"מ אף בירידתה למטה יאיר גם בחושך הגס בלי שינוי המהות כלל ואין כל חדש בזה כי הרי לא נהפך עדיין חושך הגס דרע דק"נ כלל רק שאין מעלים ומסתיר לאור זה כלל, כמו במ"ת שזרח משעיר ומפארן כו' (ורא' ממה שבע"ק מותר בד"ת שאין ד"ת מקבלין טומאה כלל), אבל בבירור דאזיח בח"ת דתושבע"פ יש חידוש גמור מעיקרו והיינו מה שהחשך עצמו הגס דק"נ יהופך לאור (כמו שהרע עצמו נהפך לטוב בבע"ת כו' שהמות נהפך לחיים שגדול יותר מחיים עצמו וכמו הקטרת שארור עצמו נעשה ברוך וקטיגור עצמו נעשה סניגור שזהו למעלה מן האור דחכ' דתו' הנ"ל והוא מ"ג מדה"ר כו' כמ"ש במ"א). וזהו מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא כו' שזהו בבירור האחרון דח"ת דוקא שהוא בתושבע"פ שמברר לעה"ד טו"ר לענין הלכה למעשה שנק' בירור והעלא' הטוב מן הרע (וכמו הזדככות החומר) דהיינו שכל מה שיש טוב גם בהעלם גדול בפסולת ורע יעלה ממנו שזהו כמו בירור הפסולת דכסף כו' עד שלא נשאר [רק] הפסולת הגס ביותר כו' שזהו היפוך החשך לאור ורע לטוב כל מה שיוכל להת[ברר] כו'. וזהו ענין הבירור דח"ת בדינין והלכות דתושבע"פ שמדבר מכל פרטי הדבר' הגשמי' דדצח"מ איך ומה לעשות מהם בחי' כלי לאור אלקי אחר שיבורר מהם בתכלית כל בחי' הטוב מן הרע דוקא כו', וכמו שאנו רואים בכל ענין ההלכות שבש"ס משנה ותלמוד שמדקרי' רק בפרטי פרטי' של כל מיני בריאות שנבראו בעולם מה שיוכל להעלות ולברר בחי' הטוב והכשר מתערובות טו"ר דנוגה דעש' שנק' חשך ממש, כמו בכל סדר זרעים מדבר [בכל מיני] צומח האדמה כמו מס' פאה וכלאים ודמאי כו' לכל מיניהם שכולל כל מיני בריאה שבחלק הצומח שיצמח מן האדמה, וכל מה שדברו חכמי המשנה פרטיהו באיזה דין והלכה זהו בחי' הבירור של הטוב מהו להעלותו למעלה, כמו במצות פאה ולקט עני וכן בתרומות ומעשרות שהחלק העשירי או חלק החמישים יופרש ויוקדש לה' כו' כי לה' הארץ ומלואה ונברר מן החלקי הצומח שבכל הארץ כל מה שדברו חכמים בהם ע"פ החכ' שבדיבור שמפני זה נק' תושבע"פ דוקא כידוע, וכן בסדר מועד מדבר בקדש דחוי'ב [כ]שבת בד' רשויות וליט מלאכות ויו"ט (וברכות על מיני הצמיחה שייך לסדר זרעים מטעם הנ"ל, ובסדר נזיקין בדיני ממונות שבכל פרט ופרט שמדבר' בד' אבות נזיק' הכל הוא בחי' הבירור והעלא'

במ"ת שזרח משעיר ומפרץ: ברכה לג, ב.

שבע"ק מותר בד"ת שאין ד"ת מקבלין טומאה: ברכות כב, א.

וכמו הקטרת שארור עצמו נעשה ברוך: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסא. וש"נ.

מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא: נסמך לעיל ע' קפ.

בתרומות . . . חלק החמישים: ראה תרומות פ"ד מ"ג.

לה' הארץ ומלואה: תהלים כד, א.

שורה מיני — ובסדר: כ"ב תובא כאן: ובס' . . . דנוגיה שלקמן ע' ת"ג בשו"ה סהרות.

דכל בחי' חלק החי (דשור וחמור דק"נ), וכן סדר קדשים מדבר בקרבנות בהמות וצאן גם במנחות צומת מה שיעלה ע"ג המזבח שהוא חלק הטוב הנבחר ונבחר כל הרע דק"נ שיוכל לעלות, וכמו"כ בידינו טו"ט שבסדר טהרות להוציא טהור מטמא [ו]הטמא טמא יקרא, ובס' נשים בחלק המדבר בחי' ב"ן דנוגיה (שכ"ז נק' בחי' בירור הפסולת בהזדככות העכרורית מן החומר שעייז יהיו זך וגקי כו' ודיל) (וכמ"ש במ"א בהפרש שבין קדושה לטהרה דקדושה הוא בעצם הווייתו מתחלה שנק' אור בהיר בעצם כאור המאיר וכוכב מאיר כו' וכאבן השוהם כו') וטהרה הוא להוציא הטוב גם מן הרע לזכך הגשמי' כאבן ישפה כו' (והוא אר"י ואר"ח דב' מיני אותיות דתושב"כ ותושבע"פ שנמשל למשפיע ומקבל בחי' מ"ד ומ"ן כו' דמ"ד הוא עצמי' דולד והמ"ן מגדלת בעו"ב וגידיים ואברים כו', וכמו ההפרש בין אבנים ללבנים שנעשים מעפר בכבשן כמ"ש במ"א ע"פ ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו', וכמו ותהי להם הלבנה לאבן כו' דאותיות שתושב"כ נק' אבנים להיותם בבחי' אור העצמי' כנ"ל ואותיות דתושבע"פ כלבנה שמדבר"י בבירור הברוא' דצי"ח כו').

והנה בזה יובן מארז"ל מ"ש ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך אלו תיח שנק' בונים שעוסקים בבנינו ש"ע כו', דלכאורה אין זה מובן דהלא כל עיקר ומקור הבנין של העולמות הוא בחכ' דאותיות דתושב"כ כמ"ש [בראשית] ברא בחוכמתא דאורייתא מח"ע נפקת ואסתכל באורייתא וברא עלמא לפי שקדמה לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו', שכ"ז מדבר בחי' דתושב"כ וא"כ למה אמר שת"ח דוקא נקראו בונים [בנינו] ש"ע שזהו בחי' ח"ת דתושבע"פ. אך הנה הענין הוא דשניהם אמת, דודאי תחלת הרצון ומח' להשתלשלות העולמו' ה' ע"פ החכ' דתוה"ק שנק' אומנא כנ"ל ואותיות שבה הן שרש הבנין, אך מ"ש בחכ' יבנה בית זהו בחי' חכ'

שורה דכל . . . (דשור): כו' (וכל . . . דשור).

(ו)הטמא טמא יקרא: ע"ד תזריע יג, מה.

(וכמ"ש . . . כו'): כו': וכמ"ש . . . כו'.

בהפרש שבין קדושה לטהרה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יח, ושי"נ.

בעו"ב: בעור ובשר.

ההפרש בין אבנים ללבנים . . . ויראו את אלקי ישראל: משפטים כד, י. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א

ע' ע"ז. שם ע' ס"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתג ואילך, ושי"נ.

ותהי להם הלבנה לאבן: נח יא, ג.

ורב שלום בניך: ישעי' נד, יג.

א"ת בניך . . . אלו תיח שנק' בונים: ראה ברכות סד, א. שבת קיד, א. שערי תשובה ח"א ע"ג, ד. ח"ב ה, ב.

מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתכ. ושי"נ.

(בראשית) ברא בחוכמתא: בראשית א, א וכתרגום ירושלמי.

דאורייתא מח"ע נפקת ואסתכל באורייתא וברא עלמא: נסמן לעיל ע' נב וע' סו.

ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ת, ל. בראשית יבא בתחלתו.

בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג.

דתושבע"פ דוקא שהן ת"ח שנק' בונים, ועד"מ האומן הבונה שמשכיל
בכמתו איך לסדר האבנים בבנין בכל חדר וחדר לאופן הנצרך לתפארת
אדם לשבת בית ומצוה להכין כך וכך אבנים במספר ובמדה ובאמת הבנין
שבדיו למדוד לכל אופן [ציור] בנינים פרטים בפרטי ציורם כמו שמציירים
על לוח הבונים כידוע, אך עכ"ז עדיין לא נבנה כל הבנין בכל פרטי חלקים
בפרי"מ וצריך לזה אומנים אחרים שבקאים בטוב המלאכה וכפרטי הבנינים
בחדרים שונים, כי בלוח מצוייר אופן הבנין בקיצור ותמצית ברשימו' בעלמא
והבקאים במלאכת הבנין יסדרו האבנים ויכנו הבונים כל פרט ופרט שזהו
חכ' חדשה ועמוקה ביותר (ועד' דוגמא זו דוד הכין לשלמה כל הדברי'
הצריכי' לבנין בהמ"ק כמ"ש אשר הכינותי כו' אך עכ"ז עיקר חכמ' הבנין
בפרי"מ ה' ע"י שלמה דוקא ואעפ"י שא' הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כו',
וכידוע ומבואר במ"א שעד"ז הוא ספר בראשית שנק' ספר הישר שהוא הכנה
לכל המצות שבסדרי' האחרים כו'). וכך הוא בענין תושב"כ שאותיות שבה
נק' אבנים בחי' אבני קדש העליון כנ"ל שכבר הוכנו קודם שנבנה"ע כמ"ש אז
ראה ויספרה הכינה וגם חקרה בקו המדה כמו מי מדד בשעלו מים כו' ונק'
חכ' ברורה וכמ"ש אמון אומנא כו', שזהו כל צירופי אותיות דתושב"כ שבאו
במספר מכוון כו' כנ"ל, וזהו כמו הציור בלוח של הבונים לבד כנ"ל, ועד"ז א'
אסתכל באורייתא וברא עלמא כו' שכל אופן מע"ב ה' הכל עפ"י החכ'
דתוה"ק, והיינו מה שזכר כל עניני העולם וכל דיני הבהמה וחי' ועוף וגם
בצומח ודומם כמו כסף וזהב ונחושת ויריעות תכלת וארגמן כו' במלאכת
המשכן שמוזה יש שרש כללי לכל התהוות הברואים שבכל העולמות ככהמות
וחיות דמלאכים עד צומח ודומם דעוה"ז (כמו במיני עופות טמאים וטהורים
שנו' בתושב"כ זהו שרש לכל העופות למעלה ולמטה וכה"ג כו'), אך כל מה
שנו' בתושב"כ בא בדרך קיצור ותמצית אבל בוי"ס משנה נו' בפרטי פרטיות
בכל מיני צומח ודומם וחי' ומדבר כו' כנ"ל, לפי שזהו בחי' החכ' שבפרטי'
מעשה הבנין בפרי"מ הן בפנימיו' שהן כל החדרים שבהיכלו' החכ' דתו' והן
פרטי' הדינין בכל פרט המדות דחוי"ב בוי"ס משנה כשר ופסול כו' שנבנה בנין
שלם (כולד שנבנה ברמ"ח אברי' כו') וכאבנים ולבנים שמסדרי' בבנין להיות
חדרים ועליות רבות כו'. ולכן נק' בונים שעוסקי' בבנינו ש"ע כי קיום כל
העולמות בכלל ובפרט הוא בחכ' דתו' דוקא כמ"ש כולם בחכ' עשית כנ"ל,

לתפארת אדם לשבת בית: ע"פ ישע"י מד, יג.

אשר הכינותי: דברי הימים"ב, יט. ראה תורת חיים לך פד, ד.

הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל: דברי הימים"א כה, יט.

ספר בראשית שנק' ספר הישר: יהושע"י, יג. עבודה זרה כה, א. תורת חיים לך שם פד, ד ואילך. חיי שרה

קלה, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרמא ע' תשטו וע' תשסג.

או ראה ויספרה . . מי מדד בשעלו מים: איוב כה, כו. ישע"י מ, יב.

שרה וחיות — דעוה"ז: מכאן מתחיל בוך ד.

שרה שנו' — נו' . . בוי"ס משנה: ?! ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בוי"ס משנה . . בוי"ס

משנה.

רק שבח' דתושב"כ בחי' ח"ע זהו כציור הלוח בלבד כנ"ל אבל התנאי' ואמוראי' [נק'] בוניך הנ"ל שהן בונים בפרט בפנימי' [ב]דות דתו' באופן המעשה של כל מצוה בפרטי', וגם נק' בונים בנינו ש"ע הגשמי והרוחני בכל פרט ופרט שבהן לפי שבח' החכ' שבכל הברואי' המהווה אותם מאין ליש כמ"ש כולם בחכ' עשית זהו בחי' החכ' שבדיבור בתושבע"פ כמו בוי"ס משנה שמדבר' בכל חלקי דצח"מ כו' כנ"ל (וכמ"ש במ"א בפי' מאמר דברו חכמים בהוה שדברי חכמי' הוא סיבת ומקור של כל התהוות הנברא' כו' מטעם הנ"ל (ואעפ"י שא' בווהר דיו"ד הדבר' שורש ליו"ד מאמרות, גם זה אמת אלא שזה ה' בתחלת הרצון וחכ' דמעי"ב ואמנם קיום העולמות שנק' בנין זהו שנבנה ע"י תי"ח העוסקי' כו') לפי שנתחב"ס דוקא משום דסו"מ דבנין העולמות בפנימי' המכוון שבזה שהוא להפוך חושך לאור ע"י הבירור האחרון דתושבע"פ דוקא בכל פרט ופרט שנו' בהלכות דו"ס משנה שהוא עולה באור' למעלה מאוי' דח"ע דתושב"כ שהי' בתחלת ההשתלשלות כו' (וכדוגמא שא' וירא את כל אשר עשה כו'), ע"כ בבירור זה א' לכבודי בראתי כו' יצאתי כו' בחי' כבוד דל"ב נתיב' חכ' דמל' דתושבע"פ דוקא) וכמ"ש בע"ח דתלמוד בבבליה ומשנה ביצירה ומקרא בעשי' וכמ"ש במחשבים הושיבני זה תלמוד בבלי שהוא הפלפול שמהפך חושך לאור דוקא כהכאה בצור (וכמ"ח) ש[נ]שפע [ל]ים הקדמוני דחכ[ע] ואף עשיתיו זהו מקרא דתושב"כ שהוא בעשי', וז"ש לכבודי בראתי אדם דבריהא בתלמוד שאין מדה גדולה הימנו בבירור דאורי' שמ[תחדש] בפלפול לאין שיעור, אך זהו באורי' דוקא שהמל' בחי' כתר כצמיחה שעולה מלמלטה למעלה, אבל בבירור דאורי' דח"ע מלמעלה למטה כנ"ל כמ"ש לכבודי בראתי זהו תושב"כ, ואף עשיתיו במשנה ותלמוד שבא למעשה בפומ' כציור אברי' חיצוני' שנק' אדם דעשי' ואף לרבותא משום דנעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן נתוס' ביאור מ"ש כי נר מצוה ותורה אור [ד]אור זה הוא אור דחכ' דאין ב[חי'] חשך וצמצום מסתיר כלל לפניו כשנגלה, דגם שא' דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע, זהו אור דחכ' דמעי"ב וגם זה להיותו בא לפני עה"ע דכל נהוראין עילאין מ[ת]חשכאן קמי' (וכמו דלית מח' תפיסא

דברו חכמים בהוה: שבת טו, ב (כמשנה). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלג. ושי"נ.

שויה בהוה — התהוות הנברא': ב"ל: היות הנמצאי.

שא' בווהר דיו"ד הדבר': נסמן לעיל ע' טז.

וירא את כל אשר עשה: בראשית א, לא [בדילוג]. וביה כמאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אידש.

לכבודי בראתי... יצאתי כו' [ב"ל: ליתא]: נסמן לעיל ע' ס.

וכמ"ש בע"ח דתלמוד בבבליה: נסמן לעיל ע' קפב.

במחשבים הושיבני זה תלמוד בבלי: איכה ג, ו. ראה פנהדיון כד, א. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' קו.

כהכאה בצור: ראה לעיל ע' קנ. ושי"נ.

בתלמוד שאין מדה גדולה הימנו: ראה בבא מציעא לג, א. לעיל ע' שמו. מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע'

מא.

ב' אפי' מח' וחכ' דא"ק וכמו שהחכ' עולה למעלה מן החכ' והוא בהעלם עצמי' הרצון והעונג שאין טעם לרצון כלל לא נק' שם בשם אור כלל, וכענין טורי חשוכא שאין אור החכ' מאיר שם כו', אבל בזה יתרון המעלה באור דת' שהוא מעצמי' אוא"ס שלא יחשיך אור גם בהעלם העצמי' דרצון ותענוג כו'), וזהו בין באור העליון דח"ע שע"ז א' לכבודי בראתיו אין כבוד אלא תו' אור (שזהו בבחי' או"י כנ"ל) להיות בחי' עצמי' חכמתו ממש וע"כ ע"י דוקא מגלה עמוקות מיני חושך סתרו העליון שאין כל חושך מחשיך שם כלל (ואפי' בעה"ע עצמו דכל נהורין מתחשכאן קמ' אבל אור דתו' הרי הוא שעשועי' העצמי' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועי' כו' וגם בערפל אשר שם האלקי' האיר אור דתו' למטה כמו במ"ת כו' וגם בירידתה בהשתלשלו' לפי שבחכ' דתו' אור ברא הכל כנ"ל, עכ"ז אין בה שינוי המהות כלל בין כמו שהיתה קושנה"ע לפני הצמצום הראשון ובין לאחר שנבה"ע ע"י צמצום וחושך שקדם לאור כנ"ל וד"ל. וכמ"כ אמר דתו' אור בח"ת דתושבע"פ שבא מלמטה למעלה בבירור דאוי"ת כנ"ל שיש בה כח להפוך חושך לאור למטה מחושך הגס דק"צ מרע לטוב בסוף מעשה ממש שעלה במח' תחילה למעלה גם מאור דתוה"ק הנ"ל, וזהו כח ורבותא יתירה שגם חושך הגס לא יחשיך למטה לאור דתו' (וזהו דת"ת אין אור גיהנם שולטת בהם ועכירה אין מכבה תו' אעפ"י שמכבה מצוה ואין מלאך המות יכול לקרב למי ששונה משנה), והוא מצד שרשה במאור שלמעלה מאור משום דנתב"ס דוקא כנ"ל, וזהו יתרון מעלה דאוי"ת על או"י כנ"ל וכמ"ש ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכ' ש"מ וסו"מ הוא בינה שלמעלה, ואעפ"י שכבר ראה ויספרה להכ' דתוה"ק והכינה כו' כנ"ל, [ו]אעפ"י שבח"ע דתור' אור העליון שבתושב"כ מלוכש אוא"ס ממש מטעם שהוא בחי' כח מ"ה בביטול העצמי דאין כו' כנ"ל, ובתושבע"פ אינו רק בחי' ביטול היש לאין בבחי' יראה תתאה דקעומ"ש בלבד, שמחמת זה מדקדקים דקדוקי סופרי' לעשות סייגים לתור' ומחמירים ביותר כמ"ש לבך יהגה אימה עט סופר כו' כמ"ש במ"א, אבל יש בירית בבחי' ביטול היש לאין שזהו ענין בירור דחושך הגס לאור יותר מביטול דמ"ה דח"ע בבחי' יר"ע בבחי' אין בעצם מטעם דנתחב"ס דוקא כנ"ל, וזהו יתרון מעלה דמשיח שהוא בבחי' כתר ש"ט שלמעלה גם ממשה שהי' במ"ה

דתיחז אין אור גיהנם שולטת בהם: ראה תגיגה כו', א.

ועכירה אין מכבה תורה... מצוה: ראה סוטה כא, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תערב. דברים ח"א ע'

קמ. ושי"ב.

ואין מלאך... ששונה משנה: ראה בבא מציעא פו, א.

ויאמר לאדם... וסו"מ [סור מרע] בינה: איוב כה, כח.

שרה יתרון — דאוי"ת... וזה יתרון מעלה: ג'. ליתא. ובנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וזהו יתרון

מעלה... וזהו יתרון מעלה.

לבך יהגה אימה עט [כו'] איה סופר: נסמן לעיל ע' לג.

שרה ביותר — בירית... בבחי' ביטול [בחי' יג': בו חזית ו': בבחי'... בביתור].

דמשיח... כתר ש"ט... שהקים עול... תורה [כו': תרי"ג]: נסמן לעיל ע' לה.

דח"ע בביטול עצמי, והוא מ"ש שהקים עול עולה של תורה דוקא וכמ"ש ויאמר לאדם שהוא משיח בתושבע"פ כו' וד"ל. וזהו כי אתה תאיר נרי וה' יג' חשכי, פ"י מצד תו' אור דח"ע שמלוכש אוא"ס עצמו בחכ' זו להיות בחי' מיה בעצם זהו מ"ש כי אתה ממש תאיר נרי נר ה' נשמת אדם וכמ"ש כי אמרתך חיותני כו', אבל בחי' שבתושבע"פ כתיב ששונין במשנה כו' אמר והו' בתוס' וי"ו שבא ואור [ה]מאור דא"ס עצמו להגיה חשכי שהוא בירור דחושך הגס שלמטה שנק' חשמ"ל התחתון דק"ג כנ"ל שאין זה בכח דח"ע להאיר רק בחשמ"ל העליון כו' וד"ל.

והנה בכ"ז יתורץ הקושי' דלעיל במ"ש כי נר מצוה דמשמע שבלא אור דתו' אינו נק' נר הגם שהמצות [שרשן] בעצמי' הרצון ותענוג הפשוט ((שב[בחי' גלגלתא שלמעלה מח"ס כו') אבל אור דתו' מגיע במהר"ע אוא"ס ממש שלמעלה גם מרצון ותענוג הפשוט שבכתר הנק' תר"ץ עמודי אור כו', והוא משום דאור דתו' מגלה כל העלם וחשך כנ"ל והמצות [ב]עשי' למטה בדברי' גשמי' כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין וכה"ג, ולכך גם העושה מצוה בכוונה אם אין אור דתו' מאיר בהם אין בהם גילוי אוא"ס עצמו עדיין אעפ"י שעשה רצה"ע לפי שעיקר גילוי אוא"ס הוא באור החכ' דתורה דוקא להיות בחי' עצמי' ופנימי' שלו ממש כו', ולכך גזרו אומר דת"ת כנגד כולם כל המצות [כ]חכ' בראש שממשיך אור וחיות לכל האברי' ובלא מוח החכ' אין אור וחיות באברי' כלל, וכך כל המצות נק' רמ"ח אברים ובלא אור דתו' אין בהם גילוי אלקות עצמו ולא א' וחי בהם מחיי החיים כו' אלא באמצעות אור דתו' אור (ולכך א' ולא ע"ה חסיד במצות כו'). וכ"ז בחכ' דתושבע"פ שמברר לחושך הגס דק"ג ששרשה למעלה יותר בעצמי' המאור דא"ס שמאיר באור דחכ' דתו' לפי שנ[ח]תב"ס דוקא שזהו עיקר אור דתו' המאיר בנר מצוה בפרטי פרטיות להפוך חושך הגס לאור כנ"ל וז"ש דתלמוד דוקא מביא לידי מעשה וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ענין הנ"ל בנר מצוה ונר ה' נשמת אדם בג' דברי' שבהן שמן ופתילה ואור שעיקר ההדלקה הוא מה שהאור דולק ע"י ששואב ומכלה לשמן שנמשך בפתילה והפתילה הוא כמו ממוצע כנ"ל. דהנה בפי' ראשונה דק"ש או' ואהבת את ה' כו' בכל לבבך שהוא בבי' לבבות דיציט

כי אתה תאיר נרי וה' יג' חשכי: (חיבור שני כותבים) תהלים יח, כט. שמאל"ב כב, כט.

נר ה' נשמת אדם... כי אמרתך חיותני: משלי כ, כז. תהלים קיט, ג.

שרה (נשכבותי) — מחדס... הפשוט: ב"ז מחכ'... ליתא.

דח"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

וחי בהם מחיי החיים: נסמן לעיל ע' שצא.

ולא ע"ה חסיד: אבות פ"ב מ"ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע א"רה.

דחלמוד... מביא לידי מעשה: ראה לעיל ע' תב.

ואהבת... בכל לבבך... דיציט ויצירי: נסמן לקמן ע' תקב.

ויצה"ר שהוא להפוך גם לב החומרי שמלא תאות רעות ויצה"ר שוכן ומתגבר לכל רע יהפוך חשך לאור ורע לטוב לאהוב ה' בכל לבבך אפי' ביצה"ר כו', וזהו אחר ההתבוננות דנה"א גם בשכל האנושי ביחוד דסומ"מ כו' וכמ"ש למעלה שזהו כליון דנה"ב לאור האלקי שהוא כמו השמן שכלה ונכלל באור ע"י הפתילה שהוא נה"א כו', וזהו ענין היפוך החשך לאור שהוא גם מה שנה"ב במדות הטבעי' כבהמה יומשך אחר אור האלקי לאהבה ויראה בביטול המציאות ממש, והוא השמן שאין בו אור ויומשך אחר הפתילה להיות כלה ונשאב באור, אך להיכן הוא כלה ונכלל באור זה הנה זה האור הוא בחי' אור דת' דוקא וכמ"ש ותורה אור שבאור זה דוקא מאיר מאור דא"ס עצמו, כידוע שאין אוא"ס שורה רק באור דח"ס דת' דוקא בבחי' מ"ה כו' שמגלה כל בחי' העלם וחושך העליון כנ"ל שאין בה שינוי המהות כלל אף בירידת האור דת' למטה בדברי' גשמי' כנ"ל. ואמנם אין גילוי זה דאוא"ס בת' כ"א ע"י ממוצע שהוא האדם המחבר וממשיך לגילוי אוא"ס בתורה אור כשעוסק בת' לשמה דוקא שזהו כקורא בשמותיו ית' כמ"ש אשר יקראוהו באמת [באמת] דת' דוקא, והוא ע"י העלאות אור נשמתו שנכללת באותיות דת' אור דג' קשרין הן כו' ע"ז נמשך אוא"ס באור דת' באותיות הללו שמדבר האדם דבר ה' זו הלכה או מקרא ששונה וקורא כו' שהקב"ה יושב ושונה כנגדו כידוע וכמ"ש כי על כל מוצא פי הוי' דת' יחי' האדם שהוא הנה"א כו'. ונמצא שנה"א שמתקשרת בצירופי' באותיות דת' נק' ממוצע לחבר אוא"ס בתורה ולהעלות העלא' דנה"ב ליכלל באור האלקי הזה שנאחז בפתילה (שהוא הנה"א) שהוא אוא"ס שמאיר באור דת' כנ"ל (וזהו כי אתה תאיר נרי ע"י אור דת' שמאיר בה מאוא"ס וה' יגי' חשכי שזהו כליון דנה"ב ג"כ באוי"ר וביטול במציאות כמ"ש בכל לבבך כנ"ל וזהו להפוך חושך דק"נ לאור שבא ממקום גבוה יותר והוא בחי' מאור דא"ס עצמו שלמעלה מבחי' אור (וכענין שא' מאור שבה מחזירו למוטב, וכמו שמן למאור שיאיר אור מן המאור עצמו ונמצא כליון השמן זה למאור שלמעלה מן האור והוא מקור כל אור דתרי"מ, וז"ש וה' יגי' חשכי בוי"ו נוספת שלמעלה מאור דת', וכמו ענין

ביחוד דסומ"מ: ב"ו: בח"ע דסוכב וממלא.

שורה המציאות — ויומשך . . . בחי' אור: ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: אור . . . אור.

אוא"ס שורה . . . בח"ס (ב: בחכמה): נסמן לעיל ע' כא.

קורא בשמותיו . . . אשר יקראוהו באמת . . . דת': ראה לעיל ע' תי. ושי"נ.

דג' קשרין הן נסמן לעיל ע' כו.

דבר ה' זו הלכה: עמוס ה, יב. שבת קלה, ב.

ששונה וקורא . . . ושונה כנגדו: נסמן לעיל ע' עד.

כי על כל מוצא פי הוי' . . . יחי' האדם: עקב ה, ג.

מאור שבה מחזירו למוטב: ראה לקמן ע' תקעא. ושי"נ.

שמן למאור: תרומה כה, ה.

שורה אור — דתרי"מ . . . יגי' חשכי: ב"ו: דתורה . . . ב"ו: ליתא.

בע"ת שמהפכים חשך דרע גמור לאור שגדולים מצ"ג שהוא באור דתו"מ מטעם זה (והוא ענין תושבע"פ שמברר חשך לאור מלמטה למעלה כנ"ל) (וזהו אני הוי' לא שניתי ואתם בניי לא כליתם שהוא כמתמי' אם אני הוי' שהוא בחי' מאור למעלה מאור דשם הוי' שבתו"מ לא שניתי כלל, דמה שאור דתורה מאיר גם בחשך העליון זהו כמו בחי' שינוי ודבר מחודש מן העצמי' דא"ס כמ"ש יהי אור' להאיר החושך וקודם שהאיר אור הוי' בחי' חשך והעלם כו', אבל במהו"ע א"ס שנק' מאור הרי קמ' כחשוכה כאורה בלי שינוי כלל ולכך גם חשך לא יחשיך כלל וכלל וא"צ להאיר אור לדחות ולסלק החשך כו', ולכך גם חשך דק"נ אינו חשך מעיקרו כלל וא"צ לאור דתו' [או אור ה]נשמה להאיר אותו כו', וזהו שמתמי' ואתם בניי לא כליתם במס"נ דנה"ב בשני יצריך להפוך גם חשך לאור וא"צ אור דנה"א ואור דתו' וכה"ג אלא ממילא לא יוסתר (או אפשר דמטעם זה דאני הוי' לא שניתי היינו מ"ש וה' יג' חשכי שגם החושך יאיר כאור ולזה אתם בניי שהן הנשמות לא כליתם בק"ש כו' וד"ל).

וזהו ענין המשך הדברי' בפ' שמע במ"ש ואהבת בכל לבבך תחלה שהוא כליון דנה"ב כנ"ל שהוא השמן [ע"י התבוננות] דנה"א בפ' ראשון דשמע ישראל דוקא כו'. ואח"כ א' והיו הדברי' האלה אשר מצוך היום על לבבך, פ"י אחר כליון דכל לבבך באור האלקי במס"נ בביטול כל רצון זר דק"נ אח"כ יהי' בחי' כלי לקבל הארת אור דתו' שמאיר בה מאו"ס עצמו דוקא כנ"ל, והוא מ"ש והי' ממילא והי' הדברים האלה דד"ת באור דתורה שמלוּבשת בהן מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא עצמות דא"ס ממש כנ"ל, וזהו אשר אנכי מצוך שהוא בעה"ר העליון וח"ע דתו"מ שאור זה מאיר גם לחושך דק"נ דנה"ב לפי שאין בו שינוי המהות כלל כנ"ל. ואח"כ ושננתם לבניך ודברת בם שוהו תושבע"פ חכ' שבדיבור לעיין עיין ופולפל להפוך חושך הגם כנ"ל, וזהו ושננתם שהוא המשנה והתלמוד ודברת בם שתלויים בדיבור בפה כמו דבר מלך שלטון כך מתניתיין מלכתא לגזור אומר זה כשר וזה פסול כמ"ש במ"א. ולפי"ז ודברת בי"ם לשון הנהגה כהנהגת דבר מל' שתדבר ותנהיג בם אופן הברורי' דרפ"ח באורח מלמטה למעלה וד"ל. או פ"י ודברת בם שע"י הדיבור נמשך לגילוי או"ס בחכ' דתורה כמו עוסק בתו' לשמה

בט"ת . . שגדולים מצ"ג: נסמן לעיל ע' סד.

אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג' ו.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' קלט.

דבר מלך שלטון: טהלת ת, ד. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקצג.

מתניתיין מלכתא: ביצה בת, ב. ראה לעיל ע' שמו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנב.

ודברת . . לשון הנהגה: ראה תורה אור וז"ל, א. (מפרשים לתהלים מז, ד). מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב

ע' תתפ. ע' תרה וע' תרעט. מרשיות התורה ח"ב ע' תתעד.

לשם התר. ומ"ש והיו הדברי' האלה על לבבך תחילה זהו כמו שא' דמעיכרא כי עבד אינש בעסק התו' אדעת' דנפשי' להמשיך אור דא"ס באמצעות אור דתו' בנשמתו כנ"ל, וזהו על לבבך בבחי' מקיף, ואח"כ ושננתם לבניך ודברת בם להמשיך אוא"ס ב"ם בדי' שזהו לשמה לשם התו' לפי פשט הכתוב בא' ודברת בם בשבתך בביתך כו' שזהו המשיך אור דתו' גם במקום שפל ונמוך כמו ובלכתך בדרך (כמו חכמו' בחוץ תרונה ברחובות כו') ובשכרך כו', כי אור דתו' מאיר גם בחושך ולכך מצות ת"ת בתמידות בלילה כמו ביום וכו', ומ"ש וקשרתם לאות וכתבתם כו' זהו ירידת האור דתו' גם במעשה בדברי' גשמי' דדח"מ כמו בקלף דתפילין כו', וכמו שא' הוקשה כל התו' לתפילין כו' וכמו שפ' שמע נכתבה בקלף כך כל המצות הם בעשי' גשמיות וכן וכתבתם על מזוז' כו' דנתחב"ט דוקא וסוף מעשה דוקא הוא שעלה במח"ת, והוא ענין המצות שנק' גר כמ"ש כי גר מצוה שכולל שמן ופתילה ואור וכה"ג שבתן יאיר אור דתו' כמ"ש ותו' אור להמשיך בהם גילוי אוא"ס גם בדברי' גשמי' דוקא משום דנתאוו להיות לו דירה בתחתוני' דוקא כמו בקלף דתפילין ומזוז' דוקא וכה"ג וז"ש ושמן על ראשך כו' כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ ענין מצות גר חנוכה בכלל שע"ז א' ג"כ כי גר מצוה ותו' אור כו' ע"ד הנ"ל, דהנה עיקר הנס בכלל בחנוכה ה"י מה שטמאו היוונים כל השמנים שבהיכל ומצאו פך א' שמן טהור כו', וידעו ומבואר במ"א דשמן הקדש הוא בבחי' מקור החכ' דקדושה כמ"ש שמן למאור כנ"ל, [וזהו] שמן משחת קודש כ"ד שנמשח בו נעשה קודש שזהו בפנימי' החכ' שבכתר כו', ובימי חשמונאי ירדה אור דתו' בק"ג שהוא מה שטמאו כל השמנים שבהיכל כו' וע"כ רצו להשכיחם תורתך דוקא כי זלעז"ז כו', והי' צריך שיומשך ממקור אור דתו' מלמעלה ממקור החכ' הנק' אור שזהו בחי' מאור עצמו דקמ"י כל חושך לא יחשיך ממילא כנ"ל וכמ"ש וה' יג"י חשכי

דמעיקרא כי עבד אינש . . . אדעת' דנפשי' פסחים סח, סע"ב.

חכמו' בחוץ תרונה: משלי א, כ.

הוקשה כל התו' לתפילין: נסמן לעיל ע' שצה.

שורה והיינו — דק"ג . . . גם בדברי': ז' ליתא. וכנראה נשמט מפני חבוב הדומות: בדברי' גשמי' . . .

בדברי' גשמי'.

דנתאוו להיות לו דירה בתחתוני': ראה תניא רפ"ז ובהנשמן בליקוט פירושם וכו' לשם.

ושמן על ראשך: קהלת ט, ח.

מה שטמאו . . . שמן טהור: שבת כא, ב. ראה שערי אורה שער החנוכה מב, א ואילך.

דשמן . . . מקור החכ': ראה תורת חיים תצוה ס"ע תקיב ואילך. מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ג ע' תתקיב

(וראה בהנשמן שם). וראה ג"כ ד"ה ברוך שעשה נסים תשמ"ג (קונטרס חנוכה תשמ"ח).

שמן משחת קודש: תשא ל, כה. ראה תר"ח שם תקיב, ב.

זלעז"ז: נסמן לעיל ע' סג.

כל חושך לא יחשיך: ע"פ תהלים קלט, יב.

שהחושך עצמו יאיר כאור ממש וא"צ לאור להאיר אותו כנ"ל (וזהו שמצאו פ' א' שמן טהור שנק' שמן למאור להמשיך ממילא אור דתו' ו[ה]דליקו ממנו ח' ימים שהן ז' מדות דבינה שמקבלי' מאור דחכ' ונק' אור שבעת הימים, וזהו שפ' א' שהי' בו כדי להדליק יום א' בלבד שכולל בעצמו ז' ימים ממילא, וזהו בהכרח מבחי' מקור האור החכ' (שממנו יאירו ז' הנרות דכנ"ל, כמו במנורה שאמ' אל מול פני המנורה יאירו כו') שהוא בחי' מאיר עצמו, כי השמן הטהור הזה שרשו במאור עצמו שממנו מקור כל אור דחכ' שהאור דחכ' אינו מאיר רק מן ההעלם דשמן שהוא בחי' הכתר עצמו (וע"כ לפי' צלילות השמן יהי' צלילת האור דוקא, ומה שהשמן נשאב באור זהו להמשיך ממקור האור שיאיר, ולזה בכלות השמן יופסק האור, ולכך גם בפתילה שהוא נה"א נמשך בה השמן להמשיך אור דתו' כנ"ל) (ורא' לזה ממנורת זכרי' שהי' בה גולה על ראשה וז' מוצק[ות] שמן בלא אור כלל דמדבר בזמן הגלות דאין אור דתו' מאיר במצות כ"כ אבל בחי' המאור עצמו מלוכש במצות בפו"מ שנק' נר בשמן ופתילה כמ"ש ושמן על ראשך כו' דא עובדין טבין מצד עצמן, וזהו יתרון מעלה דמעשה גדול מתלמוד דטעמא דתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביא לידי מעשה כו' כנ"ל). וזהו ענין מצות הדלקת נר חנוכה על פתח הבית מבחוץ להאיר גם בחושך דלילה כמו ביום ממש, [וזהו] ולילה כיום יאיר שיהי' לעיל משום דקמ' כחשוכ' כאורה ממש כנ"ל, והוא לפי שהאור זה למעלה מן האור הבא אחר החושך שא' בו יהי אור שהוא דבר מחודש להאיר ולגלות ההעלם כו' אלא אור זה שבשמן זהו במקור כל אור שגם החושך יאיר שם כמו האור ממש (למעלה גם מאור צח ומצוחצח דחכ' שבכתר שעכ"פ אוכם הוא ומתחשך קמ' עה"ע (ונק' ירא בושת), משא"כ נר זה דחנוכה שהוא בשמן הטהור שמצאו בחותמו של כה"ג דוקא שבא מבחי' עה"ע עצמו שנק' מאור כו' שאין מקור ושורש שם ליניקות החכ' דק"נ כלל ואין חושך מסתיר שם כלל ולכך נדלק ממנו ח' ימים (והוא אור הגנוז לצדיקים לעוה"ב שהוא בכתר שבכתב שנחשב מעצמי' המאור כו' (והיינו נר מצוה נר חנוכה דרבנן שלמעלה מאור דתושב"כ [כנ"ל] בחושבע"פ כו').

פ' א' . . אור שבעת הימים: ראה שערי אורה שם ע' 84.

אל מול פני המנורה יאירו: בהעלותך ת, ב.

(וע"כ . . כל): וכזה גם ב"זו"ח. אמנם ב' בגדה"א יב"ג ליתא.

ממנורת זכרי': זכרי' ד, ב.

ושמן . . דא עובדין טבין: נסמן לעיל ע' שצא.

הדלקת . . על פתח הבית מבחוץ: שבת כא, ב. ראה גם סידור שער החנוכה רפא, ב ומקבילו בתורה אור

מקץ לו, ס"ע:ג. מאמרי אדמו"ר תקס"ד ע' מ ואילן. שערי אורה שם ע' כב, ע' 48, ע' לד.

ולילה כיום יאיר . . כחשוכ' כאורה: תהלים קלט, יב.

מאור צח . . ירא בושת: ראה לעיל ע' לו.

וזהו פ' חנוכה שיש בו ב' ענינים, הא' [חנוכת המזבח שמ]נכין למזבח בתחלה ממקום ומדריגה עליונה ביותר שיוכל להיות שם גילוי אור אלקי בין במזבח באש שלמעלה בין בהיכל ק"ק, להיות גילוי אוראם בפנימי הכתר וחכ' בא מן המאור שממנו מקור כל אור דקודש וקה"ק כו' הרי בהכרח שיומשך חנוכת הבית מעצמו א"ס ב"ה שיתן כח ועוז תמידי בזה כל הימים, והפ' הב' בחנוכה לשון חניו כ"ה, שכ"ה הוא בחי' המל' בכף הדמיון כמו כה אמר ה' כו' וכידוע, ובהיות שבחי' המל' שלטה בה הקיג וטמא היכל קודש כו' צריך שיומשך בה מלמעלה מן החכ' הנק' אור להאיר גם לחושך דקיג שזהו וה' יג' חשכי כגיל שזהו ע"י המשכות י"ג מדה"ר דפנימי ועצמי אוראם בכת"ר שבכת"ר מרדכ"ר עצמו וזהו תוס' הבהקת אור שבחושך דוקא כי במקום חושך ואפילה צריך להיות אבוקה גדולה ואור מבהיק ביותר כו', וזהו [ג"כ פ"י] חניו כ"ה במל' שבחושך לא יכבה בלילה נרה כו', וזהו חניו ל' חן כמו יחנך אלקי' וכמו יחנך בני וכמו ונח מצא חן כו', דבחי' החן הוא עצם הרצון הטוב שלמעלה מן השכל וטעם לגמרי רק שמצא חן וחסד וכמו ותתי אסתר כו', ובחי' החן הזה יאיר במל' שהוא השכינה כשהיא בגלות דוקא כדי להאיר' גם בחושך הנ"ל לפי שנתחבס דוקא וסרי"מ במחית למעלה בבחי' האור הראשון דחכ'. ולפי"ז נר מצוה דחנוכה הוא למעלה מתוס' אור וד"ל.

וזהו מי כה' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות כו', דהנה מבואר למעלה בענין ביאור הפסוק דשמע ישראל הוי' אלקינו כו' בבי' יחודי' יחודי' ויחודי' ששרשם הוא בענין ב' מיני דיעות ד"ע וד"ת שז"ש כי אל דיעות הוי' ולו כו', ד"ע מיש האמיתי לאין, דאין זה כלא חשיב לגבי העצמיות ממש (ככה נפש החי להחיות שכלול בנפש עצמו וכן הצמיחה

חנוכה . . . (נ)חנוכת המזבח: ראה גם שרת דברי נחמי' אורח (השלמות שרע רז"ל סתר"ע ס"ב ג — נדפס גם בשרע אדמו"ר (קה"ת תשכ"ז) ח"ג ד' ע' תרפה).
במזבח באש שלמעלה: ראה יומא כא, ב.
שרת הכתיר — בא: ב' בא: ג' באה, ד' ליתא, ו' בארו, ז' כנפנים, ח"ב: באותו (ז), יא: באין, יג: הניח מקום פניו.
בחנוכה לשון חניו כ"ה: ראה דברי נחמי' שם, ומצינו לר"ן [שבת כא, ב ד"ה עשאות] וטור [כאן סעתי"ר] ושי"ם, וראה תקוני זהר תיג כט, רע"ג, לעיל ע' שכו.
שכ"ה הוא בחי' המל': ראה פירוש שער (כג) ערכי הכינויים מערכת כה, לעיל ע' שכא.
כ"ה אמר ה' בא יא, ד, וראה ספר המאמרים תקט"ח ח"א ע' צח.
אוראם בכת"ר שבכת"ר: ב"ו א"ס בכת"ר.
חניו ל' חן: ראה ג"כ לעיל ע' שכו.
יחנך אלקי' וכמו [ב"ו יחננוך אלקי', יא"ב: יחננוך ה' אלקים] יחנך בני: נשא ה, כה, מקץ מג, כט.
ונח מצא חן: בראשית ה, ח.
ותתי [בכל הכתי' שנשמנו בריש המאמר — חזן מכת"י זה וכת"י ז' — ידית] אסתר: אסתר, ב, טו.
וסרי"מ במחית [וסרי"מ מעשה במחשבה תחלה] . . . מחוס: ב"ו וסרי"מ [וסרי"מ בתחלתו] . . . ב"ו: מחורה.
מי כה' אלקינו . . . המשפילי לראות: תהלים קיג, ה'ר.
כי אל דיעות הוי' ולו: ראה לעיל ע' שפ.

שכלול בעצם כח הצומח וכה"ג כו') כמו שמתגלה אוא"ס בעצמו עדיין שנק' אור וזו העצמיות טרם שנעשה מקור למקור להשתלשלות העולמות שעז"א שהי' הוא ושמו בלבד ובלתי נתפס כלל בעולמות וכמאמר דאין העולם מקומו וכן א' למחתבי"כ, ובחי' איין זה נק' יו"ד דחה"ק דאוכס הוא לגבי עה"ע עצמו כתלמיד לפני רבו וכלכנה לגבי השמש ונק' ירא בושט כו' וכל הקרוב קמי' [ממש] יותר כלא וכאין כו', שזהו נק' סדכים עילאה על כל עילאין כו' בעילוי אור עילוי בעצמי' כו'. וזהו המגביהי לשבת, דלכאור' יפלא מ"ש המגביהי ביו"ד שהוא לשון נוק' הל"ל המגביהי לשבת, אלא יו"ד זה הוא בחי' נקודה דאין דחכ' שבכת"ר בכלל שנכלל ובטל בעצמי' בהעלאה דאור' בעומ"ר בסדכים דלמחתבי"כ, וזהו פ"י הפשוט דמגביהי לשבת במקומו העצמי' דאין כל ההשתלשלו' ערך לו כלל וכאין חשיבא, וכמו אלכה ואשובה אל מקומי, וכמו הנה מקום אחי' ממש, ולכך א' ברוך כבוד ה' ממקומו העצמי' דוקא, וכמו לע"ל שממקומו מעומ"ר יופי"ע וימלוך עלינו ממל' דא"ס עצמו שנק' שעשועו"ן המלך בעצמו' ממש כו', וזהו כמו השמים כסאי וכמו נכון כסאך מאז מעולם כו' בחי' טה"ע קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שנק' מלך יחיד לבד מלך הקדוש כו' כידוע, והוא ביו"ד דחכ' הקדומה דחזקה"ק שנק' כסא משפט לעצמיות הרוממות דא"ס לשבת עלי', וכמו וישב ה' מלך כו' (כמשי"ת), וזהו המגביהי ביו"ד שנק' נוק' בחי' מקבל מ"ש האמיתי (דבעצמי' א"ס ממש לא שייך גם ענין הגבהה זו שענין המגביהי זהו בגובה דעומ"ר שיש בחי' מעלה ומטה עכ"פ ובעצמי' א"ס ב"ה למעלה [מ]בחי' מעלה ומטה (כמשי"ת). והמשפילי לראות זהו בחי' ד"ת הנ"ל שמאין דחכ' ליש דבינה ומבינה למדות ומדו"מ שהוא אין דחכ' הב' שבא בריחוק מקום דבחי' הפרטא המבדלת כו' (כאור וחיות הנפש בגוף שנק' רוחניות שכגשמיות כנ"ל ונק' אדם א' דם, ונק' אין של היש בלבד, וזהו בחי' כתר וחכ' דאצי' שנעשה ראש למקבלי' שרחוק ערכו מבחי' אין דחכ' הא' כנ"ל באורך. וזהו ג"כ בחי' יו"ד דחכ' כח"ב דמע"ב במאמר דבראשית כו' דאבא אמר לאימא כו' ויורד בהשתלשלות מעילה לעילה במדות עד בחי' סוף

שהי' הוא ושמו בלבד: נסמן לקמן ע' תקלז.

דאין העולם מקומו: נסמן לעיל ע' שטט.

בעומ"ר [בעומק רום] . . . למחתבי"כ: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

אלכה [אלך] ואשובה אל מקומי: נסמן לעיל ע' ריד.

הנה מקום אחי' . . . ברוך כבוד ה' ממקומו: תשא לג, כא. ויחזקאל ג, יב.

שממקומו . . . יופי"ע וימלוך עלינו: ע"פ נוסח הקדושה לשבת ויר"ט.

שעשועו"ן המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' טז.

השמים כסאי . . . נכון כסאך מאז מעולם: ישע"י סו, א. תהלים צג, ב.

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

אדם א' דם: נסמן לעיל ע' קח.

שרה באורך — כח"ב [בוי"ב: בחכ'] . . . דבראשית כו': ע"כ נמצא בנוד י"ב.

דאבא אמר לאימא: נסמן לעיל ע' ד.

מעשה בעולם העשי' שזהו שנק' עומ'ת כידוע, וזהו המשפילי ביו"ד שזהו כח דא"ס ב"ה כחכ' שנק' אין לייש להתמשך למטה מטה בהשתלשלות דאבי"ע להיות נק' מקומו ש"ע דוקא וכן איהו תפיס בכ"ע (וזהו ולו נתכנו עלילות כו' כנפש שמתפעלת ממקרי הגוף כו') בבחי' ממלא וסובב בכלל שזהו בשמים ובארץ בכלל שנק' שפלות וירידה לראות בשמים כו' וד"ל.

ואמנם באמת אעפ"י שמגביהי ומשפילי שהם ב' דיעות ד"ע וד"ת כנ"ל הן ב' הפכים ממש כמו שיהי' מקומו ש"ע המשפילי לראות ונק' אלומו ש"ע ועכ"ז אין העולם מקומו דלמחתב"כ ובשעה שמגביהי לשבת בעומ'ר אז דוקא משפילי לראות דנתפס ואינו נתפס כא' (ובכאן א' רכזתא דמגביהי לשבת ומשפילי דגם שאינו נתפס בעולמות הוא משפילי כו', ואין זה ב' הפכי' כלל דמה שבשעה שנתפס אינו נתפס אין זה חידוש כיכ), והיינו לפי שאל דיע' הוי' שסובל ב' הדיעות הללו כא' ממש להיותו למעלה מב' הדיעות הללו, והוא להיותו למעלה מעומ'ר ועומ'ת ומעלה ומטה שוים ממש לפי שבעצמי' אוא"ס לא שייך לומר גם מיש לאין ואין בחי' הפרסא מפסיק כלל ושוה ד"ת [ו]ד"ע מאחר שנמצא למטה ולמעלה בשוה ממש. ולזה א' מי כה' אלקינו דוקא המיוחד לנשי' כמו שהם בשרשם בעצמו' א"ס כמו כי אתה אבינו שלמעלה מכל עיקר ומקור כל ההשתלשלו' כנ"ל שמגביהי ומשפילי שוין ממש מטעם הנ"ל (וא"כ היו"ד דמגביהי הוא היו"ד דמשפילי בלי שינוי כלל וכלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' (וכמו היו"ד דשם הוי' שכראש הוא עצמו היו"ד דשם אד' בסוף כו' וד"ל).

אך עדיין י"ל למה אמר המגביהי לשבת ומשפילי כו' אחר שהוא עצמו ית' מבחי' עומ'ר ועומ'ת דב' הדיעות הנ"ל איך שייך לומר לשון הגבהה למעלה והשפלה למטה כלל כו' מאחר שהוא למעלה כמו למטה ממש כנ"ל. ואמנם הנה מבואר למעלה בפ"י הוי' אלקינו שבק"ש שאין זה מטעם דנשי' עבמ"ח לבד אלא מטעם דנשי' בגופי' דוקא מקימי' תרי"מ בפרי"מ במס"ג באה"י"ר אפי' ביצה"ר כו' להפוך חושך לאור כנ"ל דזה דוקא עבמ"ח ונתאווה כו' וכמ"ש אם לא בריתי כו' דנתב"ס דוקא בביור"י דשם הוי' בתו"מ כו', ומטעם זה נק' הוי' אלקינו ממש בלי שום שינוי המהות כלל שלמעלה מהשתלשלו' דעומ'ר ועומ'ת דד"ע וד"ת אלא כמו שהוא ממש למעלה

עומ'ת [עומק תחת] . . . ביו"ד: ב' דוקא.

איהו תפיס בכ"ע: נסמו לקמו ע' תקננ.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג. ה.

הי"ד דשם הוי' . . . דשם אד': ראה ערוגת הברוש בפ"י לכה דודי, הובא באור התורה שלח ע' תעז. ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרטו ואילך.

אם לא בריתי: ירמ"י לג. כה.

שרה ומטעם — שלמעלה . . . ולבוש כלל: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כלל . . . כלל.

מלוּבש למטה בשם הוי' דמצות ובתשובה כו' בלי העלם ולבוש כלל, כמו שיהי' בעוה"ב בבחי' יש מיש האמיתי עצמו בדילוג ב' דיעות הנ"ל [כנ"ל] באורך, וכדוגמא זו הי' גילוי אוא"ס עצמו בהיכל ק"ק נתפס ואינו נתפס במקום ארון אינו מן המדה ואעפ"י ששה"ש לא יכלכלוהו כו', וכך יובן גם כאן בא' מי כה' אלקינו דוקא, שע"י התלבוש' העצמי דא"ס בתו"מ ואוי"ר כו' למטה כמו למעלה בעצמו ממש נק' הוי' אלקינו דוקא כנ"ל, ועכ"ז המגביהי לשבת ומשפילי כו', אך הגבהה והשפלה זו הכל הוא בענין תו"מ ואוי"ר בבירור דרפ"ח כו' שע"י החכ' דתור' דוקא בחכ' אתברירו כו', והוא בחי' יו"ד דמגביהי וגם יו"ד דמשפילי שזהו או"ח ואוי' בכלל, דבחי' יו"ד דחכ' דמגביהי זה העולה בבחי' או"ח מתו"מ דישאל למטה לאחר הכיור דחכ' בשם מ"ה [שמ] ברר לבין דנוגה דוקא כמו במצות מעשיות שעושי' בדבר' גשמי' דוקא דנתחב"ס וסו"מ עלה למעלה באו"ח בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות במהו"ע אוא"ס ביה שנק' סדכ"ס דלמתב"כ כו', וזהו כמו שמבואר למעלה בענין צדקה תרומם גוי שהוא כללות המצות שנק' בשם צדקה דוקא כמו זורע צדקות כו', שהזריעה הן ה"ח דאוי' שנמשך במצות מלמעלה למטה בבחי' זריעה [ל]אור זורע לצ"ע כנ"ל, ואח"כ עולה באו"ח בבחי' קצירה לפי חסד כו' בחו"ט ברכה (וזהו קחם על זרועותיו שתרומם לגוי דנשיי בעצמי' א"ס ממש. וזהו המגביהי ביו"ד, והכוונה הוא שמגביהי למעלה בבחי' היי"ד דחכ' שיו"ר למטה לברר כו', וענין העלאה והגבהה זו היינו לפי שירידה זו לצורך עלי' מפני שהבירורי' דרפ"ח בהיפוך חושך לאור למטה יעלה למעלה באור שקדם לחושך העליון שיתגלה מהעלמו דסדכ"ס כו', וזהו דוקא ע"י המצות בגשמיות שנק' צדקה, כמו הצדקה להחיות רוח שפלים שזהו לגמול חסד לדלים דוקא הוא בבחי' אות הדלית דד"ל לית לי' מגרמי' כלום וצריך להשפיע לו להשלים חסרונו כו' וכמו משכיל אל דל להמתיקו בחסדי', וזהו עיקר ענין גמ"ח שהוא לגמול חסד לדלים דוקא שזהו אות הגימ"ל והדלית גומל דלים והדל הוא בבחי' אות הדלית, וכשמשכיל אל ד"ל שהוא אות הדלית היינו מה שעושה מדלית ה"א בצדקה זו שהוא ה"ח דה"א כידוע, והרי ידוע דעיקר ההפרש בין אות ד' לאות ה' אינו רק במה שיש באות ה"א רגל הקצר שבה שהוא כציו"ר יו"ד קטנה לבד כו',

דמקום ארון אינו מן המדה: נסמן לעיל ע' שפג.

ששה"ש לא יכלכלוהו: נסמן לעיל ע' קנה.

בחי' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

צדקה תרומם גוי... זורע צדקות: ראה לעיל ע' שצו.

טו"ה צדקה — דאוי": ב' דאוי'.

קחם על זרועותיו [1]: זרועותיו: נסמן לעיל ע' שצו.

להחיות רוח שפלים: ישע"י נו, טו.

טו"ה כו' — שפלים... הדלית: וכ"ה ב' 1, ובשאר הבתי ליתא. וראה בסמוך במג"ח שריה אות.

משכיל אל דל: תהלים מא, ב.

הגימ"ל והדלית גומל דלים: שבת קד, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכח.

ונמצא כשרוצה לעשות מד' היא אינו מוסיף רק אות היו"ד קטנה בתוך הד' ונעשה צורת אות היא כו', וזהו ענין גומל דלים בחסד דהיא בצדקה כנ"ל דהיינו מה שעושה מדלית היא כיו"ד קטנה שבה כנ"ל וד"ל.

וכך ממש יובן בענין המצות שנק' בשם צדקה בהיא כמ"ש וזרעו לכם לצדקה וקצרו כו'. דהנה מה שנזרע מאור הזרע לצ"ע בחי' החסדי' דאבא לבחי' המל' שנק' דל שהוא אות דל"ת דלית לה מגרמה כלום, והן כל רמ"ח מ"ע שהן גילוי רצון העליון שבא בבחי' כלים מכלים שונים ע"י שם מ"ה דחכ' דתו' שמברר לבין דנוגה שהן המצות בדבר' גשמיים דדח"מ כנ"ל, והוא ע"י בחי' יו"ד דחכ' שיו"רד למטה מטה דוקא דבחי' אתבדירו דוקא, וזהו בחי' חכ' דתורה אור שב[א] בהתלבשות במצות מעשיות כמ"ש כי נר מצוה ותו' אור כנ"ל, אבל אחר הבירור הזה מעלה ומגביה ליו"ד זה שהוא בתוך הד' שנעשה ע"י ציור אות היא שזהו צדקה בה' כנ"ל להשכיל לדל בחי' המל' לפי שסו"מ דבירורי' דמצות עולה למעלה מאוי' דאור דחכ' דתורה"ק שהוא יו"ד העליון דשם הוי' דאור החכ' (כנ"ל בשמן למאור דנר מצוה שלמעלה מתור' אור כו'), איכ' ה"ז בחי' העלאה והגבהה לאור דיו"ד דח"ע לבחי' המאור עצמו שממנו מקור כל כו', וזהו שצדקה דוקא תרומם גוי ע"י המצות והוא יו"ד דישראל להיות לי ראש ממש אחר הבירור דשם מ"ה שמברר במעשה המצות דוקא שנעשה ע"י גמילות חסדים לדלים שהוא היו"ד הקטנה שבתוך הד' שנעלה למעלה מיו"ד דחכ' הקדומה משום דנתחב"ס דוקא כנ"ל, וזהו המגביה ליו"ד להיות היא ע"י הצדקה שתרום גוי וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש המגביהי לשבת ישיבה זו מה היא ולמה ישיבה זו בהעלאה והגבהה דוקא כמ"ש המגביהי לשבת וביו"ד דוקא. ואמנם מבואר למעלה דכל עיקר בחי' ההעלאה באוי"ח כיום המעלות אינו רק בשביל ירידה דאוי", שז"ש המשפילי לראות כו' (כמשי"ת) דכמו שהירידה דיו"ד דחכ' דתורה למטה הוא בשביל העלי' הזאת דמגביהי כנ"ל כך העלי' הזאת הוא בשביל הירידה באוי"ח להיות גילוי אוא"ס בעצמו למטה כמו למעלה ממש בלי לבוש והעלם כלל אף לא כעכשיו שמלוכש בלבוש דמעשה המצות בדבר' גשמי" דנוגיה כמ"ש לע"ל ולא יכנף עוד כו', והוא העוה"ב

המל' שנק' דל: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"ג (לרי' מערבי ד"ה וזהו פירוש). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסט. ושי"ג דברים ח"ג ע' תתעב. ושי"ג.

המל' . . . דלית לה מנומה כלום: ראה עץ חיים שער (י) העקודים פ"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפג. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקיא.

ש"ה דתורה"ק: ב"ו: דתורה.

דישראל . . . לי ראש: נסמן לע"ל ע' שפת.

שורה גוי' — וד"ל: ע"כ נמצא בכור ד.ה.יא.יג.

ולא יכנף עוד: ישע"ל, כ.

שיהי' התגלות אור עצמו א"ס למטה בגילוי גמור כמו שהוא ברוממות העצמו ממש, וזהו כמו בבנין בהמ"ק דלע"ל שיהי' נצחי כמ"ש תביאמו דקאי לע"ל דוקא כידוע ואז מכוון לשבתך פעלת כו' לשבתך ממש למטה כמו למעלה ממש ויותר נעלה שזהו מעצמו א"ס ממש שלמעלה מעומ"ר ועומ"ת כנ"ל (וכמשי"ת). אך א"א להיות זה בעוה"ב [וכה"ג] אם לא מבחי' העלאה הזאת שע"י הברור"י דתו"מ שלמטה דוקא שעולה באור"ח במהו"ע א"ס ביה ממש שלמעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלות מב' דיעות הנ"ל, והוא מ"ש המגביהי לשבת כו' כמ"ש נכון כסאך מאז כו', וכמ"ש במ"ד משל בזה אגוסטוס יושב ומלך עומד דאגוסטוס הוא מלך על המלכים כו', ולמעלה היינו בחי' המל' דא"ס כמו שהוא ברוממו' העצמי' ממש נק' מלך מלכי המלכים כו', דמה שנתצמצם בעצמותו להיות מלכותו מלכות כ"ע [והוא] בחי' מל' דא"ס שמתצמצם בקור"ח להיות מקור לאבי"ע עד מל' דאצי' בבי"ע כידוע זהו שנק' מלך העולם בכלל, וז"ש ה' מלך גיאיות לבש שנתלבש בצמצום להיות גיאיות לבש בבחי' מלך על העולמות כמו שאין מלך בלא עם כו' שהוא בחי' ההתנשאות מוגבלת לפ"ע העולמות בלבד שזהו המתנשא מימיו"ע לבד ואין לזה ערך כלל לגבי בחי' ההתנשאות העצמי' שמצד רוממות העצמי' ממש שנק' מלך הקדוש או מלך יחיד לבדו קודם שצמצם א"ע בקור"ח כו' להיות נק' חי העולמים כו'.

וזהו ההפרש בין בחי' אגוסטוס למלך סתם שאין ערוך למלך על עבדים לגבי מלך על המלכים עד שעומד לפני אגוסטוס כעבד לפני המלך, כך מל' דא"ס עצמו מלך יחיד (אשר מלך בטרם כל יצור נברא ואח"כ לעת נעשה בחפצו ורצונו הפשוט מלך שמו נק' כמו מלך על עם נפרד כו') יושב זהו בחי' ההתנשאות דמלך יחיד לבדו המרומם מא"ז, והוא מ"ש נכון כסאך מאז מעולם הא"ס כו' קודם הצמצום הראשון דקור"ח כו', ולפי שבחי' מלך על העולם בכלל בא ע"י צמצום בריחוק מקום שהוא הנק' מקום פנוי וחלל ריקן כו' כמ"ש בע"ח לכך בעליות המדריגות כמו לע"ל שיתגלה מלך יחיד יהי' בחי' ביטול במלך גיאיות לבש כו', משא"כ עתה מלך יושב כמ"ש וישב ה' מלך לעולם שמתצמצם עצמו בישיבה זו להיות מלך על ההשתלשלו' כו'.

תביאמו . . . מכוון לשבתך פעלתי: בשלח טו, יז. ראה זהר פינחס רכא, א.
 נכון כסאך מאז . . . במיר משל: תהלים צג, ב. שמות רכא ר"ס כג. ראה שער האמונה פמ"ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מט.
 ה' מלך גיאיות לבש: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקפג. וש"נ.
 שאין מלך בלא עם: בחי' וישב לה, ל. ראה הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא.
 המתנשא מימיו"ע: נוסח ברכת יוצר.
 וזהו ההפרש: ראה שער האמונה שם.
 אשר מלך בטרם כל יצור נברא: נוסח אדון עולם.
 מקום פנוי וחלל ריקן . . . בע"ח: ראה שם שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ב.
 וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

ואמנם לעיל בעוה"ב יהי גילוי דמלך יחיד ברוממות העצמי למטה כמו למעלה כמ"ש וע"י יתיב כו', וזהו שאומרים ממקומך ממש תופיע ותמלוך כו' וכן גלה כבוד מלכותך ממש כו' ועז"א ה' ימלוך לשון להבא, אך עכ"ז יתכן ענין ישיבה למעלה גם במלך יחיד שאין עוד מלבדו שנק' התנשא[ות] שמצד עצמו וישנו גם עתה בקעומ"ש בעול תו"מ] דוקא שנק' הדר מלכותו העצמי, וכמו ברי"ה שאומרים י"פ דמלכיות שתמליכוני עליכם דוקא שלמעלה מלבוש מל' שמתצמצם להיות מלך על כל העולמות שהוא רק בבחי' החיצוני' כהתנשאות דמל' דאצי' בבריאה על השרפים וחיות שזעות מחיל כסא כו' משא"כ בחי' פנימי' מל' בעול תו"מ שהן פנימית רצונו ופנימי' חכמתו ממש והן כמו י"פ דמל' שבתנ"ך שמשם נמשך להיות מלך גיאות לבש כו' שנק' מלך ישראל ולא מלך הגוים כו' זהו בחי' ישיבה בכסא המל' שא' נכון כסאך מאז כו', והיינו כמו הירידה והשפלה לרוממות העצמי' שמצד עצמותו ממש להיות יושב על כסא המשפט לשפוט עפ"י תוה"ק וכמ"ש בי מלכים ימלוכו בי דוקא, והוא כתר מל' הפנימי' בראשו שניתן במ"ת כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת, וזהו כמו משל ענין הישיבה שכאשר המלך עומד ראשו זקוף למעלה וכשיושב נשפל קומתו וראשו למטה בישיבה זו שעל הכסא כו', אבל בישיבה זו מלוכש כל עצם הרוממות דפנימי' ועצמי' להיות גילוי אור עצמותו בתו"מ למטה ממש כמו למעלה בשעשו"ע המלך בעצמותו ממש וד"ל.

וזהו מי כה' אלקינו דוקא המגביהי לשבת כו', שע"י שנק' ה' אלקינו בתו"מ למטה שמקבלי' עומ"ש לקיום רצונו העצמי' [במצוות] בפרימ בדבר מלך הפנימי' כענין שתמליכוני עליכם דוקא ע"י מעורר למעלה [מעלה] ברוממו' העצמי' דא"ס ממש שנק' מלך מרומם לבדו כניל' שיושב על כסא רם ונשא שבעצמותו ממש, והוא מ"ש המגביהי לשבת דישיבה זאת הוא בכסא העליון שא' נכון כסאך מאז דוקא (וכמו ברי"ה ע"י י"פ דמל' בתנ"ך דוקא מעורר להיות זכרון ליום ראשון דמע"ב שנתצמצם להיות מלך בירידה וצמצום מרוממות העצמי' כמ"ש ה' מלך כו' לבש ה' עוז ואין עוז אלא תו' שא' בי מלכים ימלוכו כו', וכך בכל יום בק"ש שממשיכים ממלך יחיד לבדו

וע"י יתיב: דניאל ז. ט.

ממקומך . . . תופיע ותמלוך: נוסח הקדושה לשבת [בדילוג — ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסא. במדבר ח"ג ע' א"מב. דברים ח"ג ס"ע תשסב].

גלה כבוד מלכותך . . . ה' ימלוך: תפלת מוסף ליר"ם וימים נוראים. כשלח טו, יח.

הדר מלכותו: תהלים קמה, יב.

י"פ דמלכיות שתמליכוני עליכם: ראש השנה טו, סע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"ש. ור"ג. שזעזות מחיל כסא: ראה מוסף לראש השנה — בנטוס הקדושה (אשכנז) — פיוט והחיות.

בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.

בעטרה שעטרה לו אמו: נסמן לעיל ע' כב.

ואין עוז אלא חזרה: נסמן לעיל ע' קלח.

להיות אלופו ש"ע בא' דאחד שוהו מה שהאריך בדלית דא' שתמליכהו בש"י כו' בבחי' מקום דו"ק העליונים שיורד ומתצמצם ממקומו העצמי [שאינ העולם מקומו כנ"ל], וזהו המגביהי לשבת כהעלאה והגבהה ברוממות העצמי] להיות יושב כהעלם והסתר שבעצמו שנק' כס' י"ה או כס"א בא' כמו בכסא דר"ה כנ"ל, כמו שהשמי' העליונים כסאו בחי' טה"ע והארץ בחי' ממכ"ע בכלל הדום רגליו כמו ותחת רגליו כו' מלך על כל הארץ מלך העולם כו', וע"י מה שמגביהי לשבת בכסא העליון זהו ע"י העלא' דבירורי' דתו"מ שלמטה דוקא כנ"ל שהוא ע"י עול מצות שנק' צדקה כה"א שצדקה זו תרומם גוי למעלה להיות מגביהי לשבת כמו בר"ה שמגביהי לשבת כנ"ל, וי"ד זה דמגביהי זהו בא' רק מחמת יו"ד קטנה שבדלית שנעשה ה"א שהוא בחי' הצדקה דמצות כנ"ל משום שנתב"ס וסוב"ת כי סוף מעשה כו' וד"ל. ואמנם הגם שמגביהי לשבת ביו"ד דחכ' דמל' בקמ"ש שבתו"מ למטה באו"ח ש[עולה ל]מעלה מעלה כמו בר"ה כנ"ל, עכ"ז מקום שעולה לשם כהעלם דסדכ"ס כו' משם דוקא יורד גם למטה מטה [להיות מלך לעולם וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם, והיינו מה שנתלבש בלבוש של הפנימיות ועצמיות בתו"מ כמו במ"ת שירד ה' על הר סיני למטה מטה] ממש ממקומו העצמי שברוממו' עצמותו להאיר באור פני מלך כו' עד שמלכותו העצמי ממש ברצון קבלו ועכ"ז פ"ג כו', רק שהוא למטה כהעלם ולעיל יתגלה מן ההעלם הזה למטה כמו שמגביהי לשבת למעלה ממש בשוה, והוא מ"ש מכון לשבתך כו' כנ"ל וד"ל.

וכך גם עכשיו בכל מי שמקבל עליו עומ"ש באהוי"ר לקיים התו"מ דוקא באמרו בברכות המצות בא"י הוי' אלקינו מלך כו' נמשך מרוממות דמלך יחיד הנ"ל למטה ממש כמו שמגביהי לשבת למעלה ממש וכמו שיהי' בעוה"ב, והוא מטעם הנ"ל דגם בבחי' ההשתלשלות דיוח"ע ויחז"ת בבחי' ב' דיעות ד"ע וד"ת הנ"ל שהן ב' הפכים ממש בבחי' עומ"ר ועומ"ת [שזהו ג"כ ענין מגביהי ומשפילי כנ"ל ביו"ד דשם הוי' וביו"ד דשם אד' כו' כנ"ל] הרי טובל ב' הדיעות כא' להיותו למעלה מבחי' מעלה ומטה כנ"ל ובשעה שמגביהי לשבת בעומ"ר אז משפילי כו' דנתפס ואינו נתפס כא' כו', א"כ כש"כ וק"ו בבחי' הפנימי' ועצמי' דאיס שבתו"מ במלך יחיד הנ"ל שמעלה ומטה שוין ממש ואין בזה שינוי כלל וכלל, וראי' ממ"ת שירד ה' בכבודו ובעצמו למטה כהתלבשות דמל' דאיס בתו"מ בדברי' פשוטי', וכמו בעוה"ב

שתמליכהו בש"י [בשמים וארץ]: ראה לעיל ס"ע שפ"ד.

כסא בא' כמו בכסא דר"ה: תהלים פ"א, ד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשע"ד. לעיל ע' ר"פ.

שהשמי' כסאו . . . והארץ . . . הדום רגליו: ישע"י סו, א.

ותחת רגליו . . . מלך על כל הארץ: משפטים כד, י. ב': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מלך . . . מלך.

ועכ"ז פ"ג: נסמן לקמן ע' תקנ.

שיהי' זה בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל משום דאין בחי' לבוש זה דתו"מ מסתיר כלל בפנימי' ועצמי' כו', וראי' לזה ממה שגם עכשיו יושב וזן את כל העולם כו' במדות דחוי"ג שבמלך גיאות לבש הנ"ל עפי' משפט המדות דתו"מ דוקא כמ"ש [ג] שעות יושב ועוסק בתו"מ [ג] ש יושב וזן כו' כמ"ש בזהר ע"פ מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט דאורי' שבאורייתא ברא עלמא כו', וכן בריה נמשך ממלך הקדוש להיות מלך זוטא כו' וכמ"ש כי ה' מלך עליון נורא וכמו ושמן נורא כו' מלך גדול כו' וכתו"מ השופט כל הארץ כו' וכה"ג, רק עכשיו מלוכס בהעלם ממל' דא"ס עצמו [ב] מל' דאצי' עד מל' דעשי' (ונתגלה לפרקים כמו שיהי' לעיל כמ"ש במ"א), אבל כתו"מ אני ראשון ואני אחרון וכן ראו כי אני הוא בלי שינוי כלל מטעם הנ"ל וד"ל. ושורש הענין הוא כמ"ש למעלה דעומ"ר ועומ"ת דד"ע וד"ת שוין ממש לפני העצמי' דא"ס ע"כ אין שינוי כלל בין למעלה בין למטה ד[ה] גם שידוע שא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, והו' בחי' חוי"ג שנמשך ע"י צמצום דאוא"ס כו', אבל [ב] מהו"ע ממש אין שם אפי' בחי' מעלה ומטה כלל כמ"ש בע"ה. וזהו כל עיקר היחוד האמיתי בק"ש באחד שתמליכוהו בשמים ובארץ בשוה ממש מטעם הנ"ל, והיינו כמ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים (ושהו' ב' דיעות ד"ע וד"ת יחוי'ע ויחוי'ת בכלל כנ"ל) בשמים ממעל בחי' עומ"ר ולמעלה עד אין שיעור ובארץ מתחת בעומ"ת בשניהם אין עוד בשוה ממש דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ש' המשפילי לראות בשמים ובארץ כו'. דהנה כתו"מ משמים הביט ה' ראה את כל כו' ממכון שבתו השגיח על כל כו' דהוא בחי' ידיעה כללית וידיעה פרטי', דמשמים הביט כו' זהו בחי' ידיעה והשגחה כללית, והיינו בחי' מח' הכללי' שצופה ומביט כסקירה א' כו' כל אשר נמשך מרצונו והכמתו ומדותיו בצירופי אותיו' דמחדו"מ בב"א ממש בלי קדימה מראש לסוף כלל, עד"מ באדם שידוע בידיעה כללית מכל אשר נמשך מרצונו והכמתו ופעולותיו בבנין בכל חלקיו מראשו לסופו כא' (וכמח' עגולית

[ג] שעות יושב . . . חן: ראה עבודה זרה ג, ב.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד. וראה לעיל ע' שמו.

בריה נמשך . . . מלך זוטא: ראה מאמרי אדמו"ר דברים ח"ג ע' א"כ ובהשגחה שם.

כי ה' מלך [ב]: ליתא] עליון נורא: תהלים מז, ג.

ושמן נורא: תפלת העמידה לימים נוראים.

מלך גדול . . . השופט כל הארץ: מלאכי א, יד. וראה ית, כה.

אני ראשון . . . ראו כי אני ישעי' מד, ו. האזינו לב, לט (בדילוג).

שאוא"ס למעלה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' ריד.

שוריה כמ"ש — בקי"ש: ע"כ נמצא בכור ח.

וידעת היס: ראה לעיל ע' שפה.

משמים הביט ה' [ב]: ליתא] ראה את כל [ג] תיבות אלו ליתא ב' [א]: תהלים לג, יג.

ממכון שבתו השגיח על [ב]: אל] כל: תהלים שם, יד (ושם: אל — ראה מאמרי אדמו"ר דברים ח"ג ע'

אלה. ושינ).

שמקיף הדבר שיודע במח' בכללותו כא' כו'), וכך משמים הביט כו' יושב בשמים זהו בחי' הארת אוא"ס במקיף הכללי שכולל כל ההשתלשלות [כ]שמים שהוא כמו עגול כדורי כו' כמו השמים כסאי, והשגחתו משם בארץ וכל אשר עלי' זהו בידיעה כללית המקפת בכללות כל אשר נמשך מע"ס דאצ"י בברי"ע שנק' ארץ למעלה. ואח"כ א' המבין אל כל מעשיהם שהוא ידיעה פרט' הנמשך מן הידיעה והשגחה כללי' הנ"ל כפרט שיוצא מן הכלל שבא בסדר והדרגה מראש לסוף דוקא כידוע, וכמו עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א בפרטיות וכמ"ש דע מה למעלה ממך עין רואה כו', וכך אמר המבין אל כל מעשיהם בפרט אחר שהשגיח על כל יושבי הארץ בכלל ואם אין כלל אין פרט כידוע. וזהו ג"כ הנק' בשם ב' ידיעות הנ"ל ד"ע זהו בחי' ידיעה כללי' וד"ת זהו ידיעה פרטית, ובודאי כאשר נתפס בידיעה פרט' בחלקי' מצומצמים יצא מן הידיעה הכללית שהוא בבחי' מקיף מלמעלה (שהוא בחי' סומ"מ בכלל דסובב למעלה מתלבשות בתוך כ"ע בפרט), אך הרי א' דנתפס בכ"ע ולמתכ"כ וכן הוא מקומו ש"ע בפרט ואין העולם כו' כנ"ל דנתפס ואינו נתפס כו'). וכך הוא בענין ב' ידיעות הללו, דגם בידיעה פרט' אינו נתפס בזה כלל דאין העולם מקומו כו'. וא"כ ב' ידיעות הללו דכלל ופרט אינם ב' הפכי' כלל ואינו מוכרח לומר דכאשר הוא בידיעה הכללי' אינו מלוכש בפרט וכשהוא בפרט אינו במקיף דכלל מאחר שהוא למעלה ממקיף ופנימי' דב' ידיעות ד"ע וד"ת הרי שניהם שוין אצלו ממש ד"ת שמאין ליש בפרט' כמו ד"ע שמיש לאין בכללו' דמח' א' דכלא חשיבא כו', דכ"ז הענין בידיעה הכללי' והפרט' אינו שייך רק בבחי' ההשתלשלות שאז יתכן ענין מקור כללי ופרט' משא"כ בעצמו' אוא"ס שלמעלה ממקור ההשתל' לגמרי וכמ"ש כי עמך מקור כו' כידוע (וכדוגמא זו ה' ביוסף צ"ע שהי' טרוד בכתביו) חושבני' והי' דבוק למעלה להיות שרשו למעלה מן ההשתל' דמקיף ופנימי כו' כמ"ש במ"א). וזהו שא' המשפילי לראות בשמים ובארץ דהיינו במקיף דשמים שהוא בחי' ידיעה כללי' דמשמים הביט כו' ובארץ בידיעה והשגחה פרט' בארץ מראש לסוף הכל רואה בהשווא' א' לפי שסובל ב' ידיעות ההפכיים הללו מטעם שמושלל מכל עיקר ומקור ההשתלשלות דסומ"מ כו' שנק' שמים וארץ בכלל כידוע, וזהו דגם שמשפילי לראות בירידה ושפלות מלמעלה למטה בבחי' או"י רואה בשמים וארץ בשה ממש (אך הטעם דמשפילי לראות כו' בשה זהו משום דמגביהי לשבת דהיינו שמאזן מקום דעצמי' א"ס שמגביהי לשבת במל' דא"ס שקודם הצמצום

יושב בשמים: תהלים ב, ד.

השמים כסאי: ישעי' סו, א.

המבין אל כל מעשיהם: תהלים לג, טו.

עיניך פקוחות . . . דע מה למעלה ממך: ירמ' לב, יט. אבות פ"ב מ"א.

כי עמד מקור: תהלים לו, י.

ביוסף . . . טרוד בכתביו) חושבנא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסה. ושי"נ דברים ח"ד ע' א קסו.

ושי"נ.

להשתל' משם דוקא משפילי באור [ישר] לראות ולהשגיח בהשתל' שנמשך בכלל ובפרט שנק' שמים וארץ ע"כ רואה בשניהם בשוה (וזהו כדמיון שבאדם בידיעה הכללי' שיודע א"ע יודע ידיעה שחוז ממנו ג"כ בכלל ובפרט כא' ממש כמ"ש ברמב"ם דגם שידיעת עצמו נבדלת בערך מידיעה שמתפשט ממנו לחוץ מ"מ באותו ידיעה העצמי' [ש]יודע בכלל ובפרט [שבן] כא' [שהוא] כמו ברצון ש[לו] עד המעשה נמשך מזה בידיעה שחוז ממנו כמו ברצון לבנות בנין וכה"ג וד"ל).

אך עדיין אין זה מובן מ"ש המגביהי ומשפילי כו' בהגבהה ושפלות זהו עומד ועו"ת עכ"פ כמו שמים לרום וארץ לעומק כו' מאחר שסובל ב' ידיעות הנ"ל למעלה הוא מבחי' מעלה ומטה לגמרי כנ"ל. ואמנם הענין הוא דהכוונה כך היא, שבשעה שמגביהי לשבת אז דוקא משפילי לראות כו' משום דמעלה ומטה שוין ממש ע"כ לא יתכן לומר דכשהוא למעלה בהגבהה שאינו למטה (כמו שבידיע' כללי' יודע גם ידיעה פרטי' כו'). וזהו ענין היו"ד דמגביהי' שזהו עצמו היו"ד דמשפילי בלי שינוי המהות כלל וכמ"ש אני ראשון כו' אני אני [הוא אני הוא] למעלה (כמו קודם הצמצום הראשון כנ"ל) ואני הוא למטה להיותו למעלה מבחי' מעלה ומטה כנ"ל. וכ"ז שמגביהי ומשפילי ביו"ד זהו ביו"ד דחכ' דתו' אור דוקא וכמ"ש ברישא מי כהו' אלקינו דוקא כנ"ל, והיינו לפי שאור דתו' כולל ב' מדריגות דאורי' ואורי' דוקא ואורי' קודם לאורי' ולכן א' תחילה המגביהי ביו"ד דחכ' דתו"ם שעולה מלמטה באורי' כנ"ל (שמוזה יהי' העוה"ב מכוון לשבתך למטה כמו למעלה כו' כנ"ל) ומזה מגביהי לשבת בכסא המל' למעלה מן ההשתל' היינו בבחי' פנימי' ועצמי' דאורי' ממש כנ"ל, והוא משום דסוף מעשה במצות כקעומ' עולה למעלה בפנימי' הכתר מל' דא"ס כנ"ל, וזהו כי נר מצוה עי"ז צדקה תרומם גוי כו' וכמ"ש ומעשה ידינו כונניה עלינו כמ"ש בצדקה תכונני בחי' כן ובסיס לכסא העליון כנ"ל. ואחר העלאה זו דאורי' בעצמי' ממש משם דוקא משפילי ביו"ד דחכ' דתו' אור להאיר למטה מטה דוקא בבחי' אורי' שהולך ונמשך מלמעלה למטה (ואין זה מעלה ומטה ממש אלא אדרבה כמו שהוא ית' למעלה בבחי' העצמי' הוא שמאיר ונמשך ע"י אור דתו' למטה כמו במ"ת כנ"ל משום דמעלה ומטה שוין ממש בבחי' הפנימי' ועצמי' דא"ס כנ"ל, עד שמחמת זה משום דתת' מקור להשתל' גם בהשתלשלו' דסומ"מ הענין כן הוא).

כמ"ש ברמב"ם: ראה ה' יסודי התורה פ"ב ה"י.

שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג.

ומעשה ידינו כונניה עלנו . . . בצדקה תכונני תהלים ז, י. ישעי' נד, יד.

שויה שהוא — העצמי': ב' העצמי' והפנימי' דא"ס [שבשורה שלאח"י] — ומה שבינתים ליתא. וכנראה

נשמע מפני חובות הדמות: בבחי' . . . בבחי' [אלא שבכתי' ב' גרס, העצמי' והפנימי' במקום, הפנימי' ועצמי' שבכתי' ידיו].

וזהו המשפילי לראות דוקא בראי' אעפ"י שאינה רק ענין ההשגחה וידיעה לבד כניל אבל שרשה הפנימי' הוא בא מבחי' החכ' הפנימי' דאור דתו' דוקא כידוע דכל ראי' הוא בבחי' חכ' דוקא כמו איזהו חכם כו' דראי' העין בא מראי' עין השכל בפנימי' החכ' דוקא כמו עיניך פקוחות כו' (ע"כ) החכמים נק' עיני העדה), וכמשה שהי' נשמתו בפנימי' דמיה' דחכ' הי' בבחי' ראי' כמיש וירא ראשית לו כו'. וכך יובן למעלה במיש' משמים הביט כו' שהבטה זו הוא בבחי' ראי' דחכ' [ה]פנימי' דתו' אור שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א' כמו שרואה בעין בכללות מראש לסוף כא', כך הוא בראי' החכ' שנק' הסתכלות החכ' בעין השכל כו' בבחי' אין והעולם כלל עדיין, ואח"כ נמשך ומתפשט בדרך פרטי פרטיות שנק' ידיעה פרטיות כמיש המבין אל כל כו' שזהו בבינה דוקא שהוא בחי' השגה ותפיסא בכל פרט ופרט ואין פרט בלא כלל כניל ודיל.

וכך יובן בזה בבחי' הפנימי' דח"ע שבתו' אור שמאיר ובא מעצמיות א"ס ב"ה ממש שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל שמתלבש באותיות דתושב"כ כמו ואתא מרכבות קודש העליון כו' שהוא בא בבחי' אין בהעלם כלל כו', וכידוע שהתו' באה בדרך כלל ופרט והיינו בתושב"כ בחי' כלל שכולל באותיות הללו [בהעלם] כל מה שדרשו חז"ל בתושב"כ כריע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים כו' וכה"ג ומתפשט בפרטי פרטי' בויס משנה, שזהו ג"כ כידיעה כללי' ופרטי' בחיצוני' ובד"ע ודית' מיש לאין בחכ' ומאין ליש בבינה שהן ספר וסיפור דתושב"כ בחי' משפיע (כטפה שכוללת פרטי האברי' דולד ותושבע"פ בחי' מקבל שמתפשט ברמ"ח אברי' כידוע). וזהו המשפילי לראות בראי' דאור תו' בשניהם בשוה במשפיע ובמקבל שהן תושב"כ ותושבע"פ, דאעפ"י שתושבע"פ נק' ארץ שמקבל משמים דתושב"כ כמו מנול אמר קרא וכל דין והלכה הכל למידין מן המקרא דוקא ואם אין כלל אין פרט וצריך לראות תחלה בבחי' הכלל ואח"כ בפרט כו', אך לפי שיו"ד זה דמשפילי לראות בא מעצמות אוא"ס שמשפיע ומקבל כלל ופרט שוין שם ממש מטעם הנ"ל דמעלה ומטה שוין ממש וסובל ד"ע ודית' יחד כו', ע"כ משפילי לראות להיותו מקור להשגחה הכללי' והפרטי' בהשתלשלו

איזהו חכם: תמיד לב, א.

החכמים נק' עיני העדה: נסמן לעיל ע' רה.

וירא ראשית לו: נסמן לקמן ע' תקלג.

צופה ומביט . . בסקירה א': ע"ד ברכת זכרונות. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קעה. ושי"נ. דברים

ח"ג ע' תשצד. ושי"נ.

חכים ולא בחכ' ידוע: נסמן לעיל ע' טו.

ואתא מרכבות קודש: נסמן לעיל ע' כב.

ברי'ע שהי' דורש על כל קוץ: ראה מנחות כט, ב.

ספר וסיפור דתושב"כ . . ותושבע"פ: נסמן לעיל ע' יח.

מנול אמר קרא: נסמן לקמן ע' תקנט.

העולמו' מאור דת' שמאיר מעצמותו בתושב"כ ושבע"פ שנק' שמים וארץ בשהו בלי הפרש כלל מפני שמשפילי זה בא ממגביהי דהכל א' לגבי מהו"ע ית' ממש כנ"ל וד"ל (ורא' ממ"ת שירד ה' על ה"ס והארץ האירה מכבודו [ו]אין כבוד אלא תו' אור כו' והתו' מן השמים ניתנה כמ"ש מן השמים [השמיעך] כו' וא' לא בשמים היא, רק לפי שעומ"ר ועומ"ת דשמים וארץ שוין כו' (וע"כ גם ראי' ושמיעה דחוי"ב נתחלפו במ"ת שהיו רואים את הנשמע כו' שזהו ראי' דחכ' דתושב"כ ושמיעה דבינה בתושב"כ שהיו שומעין את הנראה בתושב"כ ורואין את הנשמע בבינה בתושב"כ כו'). וזהו ג"כ מ"ש שמע ישראל בשמיעה דבינה בהשגה דוקא שזהו מאין דחכ' ליש היפוך ד"ע שמיש לאין כו' ואינו דומה שמיעה לראי' כו' לפי שבק"ש מתייחד יחוי"ע ויחוי"ת דד"ע וד"ת כנ"ל).

והנה כל מה שמבואר למעלה במגביהי ומשפילי זהו ביחוד והתכלול' דאית ואי' שהוא בקומת אדם דחכ' דתו' אור הנ"ל, אבל כנס דחנוכה אנו אומרי' עמדת להם בעת צרתם בעמידה שראשו זקוף כמו עומד לריב כו', וזהו רבת את ריבם דנת כו' למעלה מן החכ' (ולא כישיבה במשפט דחכ' דתו' בכתר מל' שמשפילי לראות כו'. וזהו הנס שהדליק מפך זה דשמ"ז ח' ימים שהוא חוי"ב דתושב"כ ושבע"פ וד"ל, משום דטמאז כל השמנים דחכ' דקדושה ואין אור דתו' מאיר כלל בנשי' שנפלו למטה בחושך גמור שא"א להקים משם כ"א מלמעלה מן האור דחכ', והוא מ"ש מקימי מעפר ד"ל שהוא השכינה שבעפר ממש ואביון בחי' צ"ע כו' ולא יוכל להשפיל אל דל זה ביו"ד דחכ' דהגבהה דמצות כי רצו להשכיחם תו"מ כו' רק קובי"ה עצמו מקימי מעפר כו' כמ"ש וה' יג"י חשכי, שזהו ענין הדלקת נ"ח שגם החושך עצמו יאיר כמו האור ממש להיותו למעלה מאור וחושך כנ"ל. ועכ"ז א' מקימי ביו"ד אחר המגביהי ומשפילי בתושב"כ ושבע"פ והוא ז"מ דרבנן שעולה למעלה באור דתושב"כ ושבע"פ. וזהו כי נר מצוה דחנוכה דרבנן ואח"כ ותורה אור אחר שמגביהי לשבת כו' וד"ל.

והארץ האירה מכבודו (ואין כבוד אלא תו' יחזקאל מג, ב. אבות פ"ז, ג. מן השמים השמיעך . . . לא בשמים היא: ואתחנן ד, לו. נצבים ל, יב. שהיו רואים את הנשמע . . . שומעין את הנראה: נסמן לעיל ע' רסד. שמע ישראל . . . בהשגה: ראה לעיל ע' שעד. ואינו דומה שמיעה לראי': נסמן לעיל ע' כת. עמדת להם בעת צרתם . . . רבת את ריבם דנת: נוסח. ועל הנסים' דחנוכה. שהדליק מנץ זה דשמ"ז [דשמן דת] ח' ימים: שבת כא, ב. מקימי מעפר ד"ל: תהלים קיג, ז. שו"ה להשפיל: כו': להשכיל. וה' יג"י חשכי: שמואל"ב כב, כט. ז"מ דרבנן: נסמן לעיל ע' שצו.